FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

ANTO. DE BVTRIO || IN QVINQVE LIBROS DECRE=||TALIVM COMMENTARIA ... Summarijs ... Flori || de Sura Lugdunen[sis] ... || ... ||

... || SVPER SECVNDA PARTE PRIMI || DECRETALIVM. || CLARISSIMI IVRIS || VTRIVSQVE DOCTORIS DOMINI || Antonij de Butrio perutilis Lectura super secunda || parte primi Decretalium accuratissime excusa, ...

Antonius <de Butrio>

Lugduni, 1532

De arbitris. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downladed and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150650

Visual Library

nondum ſit in iudicium deducta tʒ.C.de here.vel actione vendita
per totum:ꝛ hoc verum ſi nõ eſt ſimulata:alias eſt nulla.C. plus va-
lere.qđ agitur per totũ:ꝛ dicitur ſimulata ſi id agitur inter cedentẽ
ꝛ ceſſionariũ:ꝛ in dubio preſumit̃ ſimulata:ſi actio pro parte ſit do
nata ꝛ pro parte vendita.C.man.l.vlti.quo caſu nõ agit ceſſionarꝰ.
Item preſumit̃ ſi modicũ pretiuʒ datur:quo caſu nõ agit niſi ad id
qđ dedit vel ſemper preſumitur ſimulata:vt.l.ſi.C.mandati. niſi in
caſibus ibi poſitis.ſ.ſi fiat inter coheredes vel creditori pro debito:
vel poſſeſſori pro munere terrarũ vel legatarijs ab heredibus: cum
eis ſunt legate res vel actiones:dicit Inno.qđ preſumit̃ ſimulata ſi
nõ apparet ex qua cauſa ſit facta ceſſio:qđ nõ placet Jo.and.qꝛ ni-
14 mis eſſet rigoroſum tu tene precedentẽ partẽ glo.¶ †Glo.pe.que-
ri⁻ an afficiant̃ cauſam ementes ipſo iure an per ſententiã glo.qđ p
ſententiam:qꝛ dicit afficiant̃:vt pʒ per.l.C.ne liceat potẽtioribus.
15 l.j.que dicit mulctent̃:vnde eſt intelligendũ per ſententiã.¶ †No.
ergo qđ vbi ius loquitur per verba futuri temporis eſt canon feren-
de ꝛ nõ late ſententie.j.de ſo.cõpe.ſi diligenti.ꝛ ibi glo.ibi plene di-
16 xi.¶ †Quero que differentia ſit inter titulũ ne liceat potẽtioribus
ꝛ titulũ de aliena.dic qđ hic loquitur de alienante in potentiorẽ:q
nõ eſt in aliqua dignitate vel nõ hʒ aliquã adminiſtrationẽ: ſed ti-
tulus ne liceat potentioribus:intelligitur de potentioribus q ſunt
in dignitate ꝛ adminiſtratione ſic intelligitur.C.qđ me.cã.l.ſi p im-
preſſionem.ꝛ tamen in hoc titulo bene interſerit materiam illius:ꝛ
ideo dicit Hoſti.ſuper verbo adminiſtrationem:quod ponitur ibi
in gl.qđ hʒ locum ille titulus quando põt facere terribilem ꝛ mina
cem vultum:ſed ſi ſit alias nõ ratione officij potẽtior ꝛ terribilis:nõ
habet locum id cum aduocatus poſſit habere iuſtitiam:nec ſit veri-
ſimile ꝛc.ff.quod me.cau.l.non eſt veriſimile.ꝛ dicit Inno. quod ra
tione officij dicitur potentior tutor per hoc dicit qđ cadit in edictũ
alienans tutori actionem contra pupillum.

¶ De arbitris. Rubrica.

¶ Expeditis preparatorijs iudiciorum ad iudicia veniendum erat
ꝛ quia arbitria ad inſtar ſicut redacta iudiciorum.ff.e.l.j.ideo prius
de arbitris eſt videndũ materia.ij.q.vj.a iudicibus.ꝛ.§.ſeq.ꝛ.§.arbi
trarij.ꝛ.iij.q.vij.§.verum.ver.cognitores.ꝛ ver.ſeq.ꝛ repetit̃ in.vj.

1 ☞ Arbitri diſpari numero ſunt eligendi ꝛ ſententie maioris par
tis ſtatur.
2 Compromittere poteſt clericus in cauſa eccleſie.
3 Arbitri quare ſint eligendi diſpari numero vbi etiam valet cõpro-
miſſum in duos.
4 In compromittendo an exigatur conſenſus arbitrorum vel facto
compromiſſo.

1 SAne. ¶ †Arbitri diſpari numero ſunt eligẽ
di ꝛ ſtat̃ ſentẽtie maioris ptis.h.d. ꝛ nõ
diuiditur:quia totuʒ clauditur ſub vno cõſtructu.
¶ Nota Primo conſiliũ in eligendis arbitris : vt
eligantur diſpari numero: vel vnus ꝛ ſic reperiãtur
2 in maiori numero concordes.¶ †Not.Secũdo qđ
clericus in cauſa eccleſie compromittere poteſt.¶ Nota Tertio qđ
3 in arbitris ſtatur ſententie maioris partis.¶ †Opp. quod teneat
compromiſſum:etiam in duos.ff.de arbi.Item ſi vnus.§.principa
liter.j.e.c.pe.ꝛ vltimo.So.cõſilium eſt quod compromittatur diſpa
ri numero:ſed ſi compromittant pari:valet ſentẽtia duorum : licet
tertius non conſentiat:eo abſente autem non valet:niſi in compro
miſſo ſit dictum:vt alter ſine altero ꝛc.ff.e. ſi in tres:ꝛ.l. non diſtin-
guemus.§.ſi in plures:ad hoc de offi.dele.vno delegatorum.dic ho
die:vt.e.ti.li.vj.¶ †Quero an in cõpromiſſo exigatur conſenſus ar
4 bitrorũ:dic quod partium exigitur cõſenſus:vt hic.¶ Itẽ arbitro-
rum:quia regulariter cõpromiſſum eſt volũtariũ: ſecus ĩ neceſſario
cui adheret iuriſditio:de officio.dele.ſuſpitionis:ſecunduʒ Hoſti-
en.ꝛc.Antonius.

1 ☞ Arbitrium ſimoniacum ꝛ doloſum non valet.
2 Inſtituendi poteſtas in beneficijs videtur de iure ſpectare ad archi
diaconum etiam que ſumitur pro collatione ſi hoc cõſuetudo per-
mittat alias non.
3 Succeſſio in eccleſia nõ videtur ꝓhibita in linea tranſuerſali.
4 Nepotis appellatione cõpꝛehenditur nepos ex fratre.
5 Collatio incõpaſſibilis duplex non valet ſucceſſiue a duobꝰ facta.
6 Beneficio non poteſt priuari ex non reſidentia exul ꝛ fugatus con-
ſequenter ꝑpter partialitates.
7 Laudum inique latũ põt quantũcunqꝫ iuratũ reduci ad boni viri
arbitrium vbi dolus dat cauſam arbitramẽto abſolutione habita.
nu.11.et.20.ꝛ an ꝓcedat hoc ſiue dolus incidenter interueniat ſiue
principaliter.nu.26.
8 Laudũ quantũcunqꝫ iuratum tribus caſibus eſt retractabile videlꝫ
quando ꝑpter dolum quis eſt inductus ꝛ anxietate inopie ad com
promittendum in amicos alterius partis vel qñ amicus partis lau
dauit per gratiã vel qñ cõpꝛehendit ſimoniacam prauitatem diſpo
ſatione tamen iuramenti habita.nu.14.et.22.23.24.et.26.
8 Pro beneficio quod detur aliquid temporale valet compoſitio au
toritate ſuperioris facta.nu.18.
9 Simonia ſicut cõmittitur per dationem pecunie in beneficio cõſe
quendo ita ꝛ in eo perdendo:ſecus ſi detur aliquid temporale auto
ritate ſuperioris.nu.8.
10 Renuntiatio litis non valet ſuper pecunia beneficiali ſuſcepta pro
renuntiatione.
11 Iuramentum de parendo laudo obligat iurantem ad obſeruanti
eiuſdem laudi etiam inique lati niſi a iuramento abſoluatur.nume
ro.14.10.et.12.
12 Arbitrorum dicto ſtatur ꝛ teſtificari poſſunt inter partes pro iuſti
tia vel in iuſtitia laudi dum tamen veriſimiliter non faueant.nume
ro ſeq.et.29.
13 Teſtis eſſe põt iudex pro parte pro qua ſententiam iuſte tulit ꝛ qđ
vbi agitur de ſententia quam tulit.nu.29.
15 Appellari lʒ nõ poſſit a ſententia arbitri põt tñ ſupplicari ꝛ per ſu
ſuperiore retractari de iure canonico.
16 Archidiaconus quod ius videatur poſſe habere ſuper inſtitutione
beneficij.
17 Filius non ſuccedit in beneficio ſui aui vel patris: fallit ſi ſit nepos
tranſuerſalis.
18 Simonia quando committitur vbi datur aliquid temporale pro
ſpirituali.
19 Compromiſſum ſuper re qua quis eſt ſpoliatus non valet tanqꝫ
inuoluntarium.
20 Dolus dans cauſam cõtractui iurato nõ eneruat cõtractum ipſo
iure.nu.ſeq.ꝛ quid ſi incidenter interueniat.nu.26.
21 Iuramentum dolo preſtitum an ſit obligatoriũ tanqꝫ factum con
tra legem prohibitiuam ſiue dolus incidenter interueniat ſiue prin
cipaliter.nu.26.
22 Iuramentum de parendo laudo intelligitur dũtamen nõ ſit lauda
tum doloſe ꝛ per gratiã ꝛ an ſit neceſſaria abſolutio vbi doloſe lau
dum fuit latum ſiue incidenter interuenerit dolus ſiue principali
ter.nu.26.
23 Arbitri non poſſunt laudare vbi ſunt prohibiti tanqꝫ ſuſpecti vt
quia ſunt amici alterius partis.
Prohibitio aſſignata cauſa habetur loco recuſationis.
25 Arbitri ſententie ſtandum eſt ꝛ ſi ſit iniqua.
Fallit vbi apparet dolus.
28 Iuramenti abſolutio ex cõtractu doloſo an officio iudicis obtine
ri debeat an vero etiã beneficio reſtitutionis.
29 Iudex quando poſſit eſſe teſtis vbi agitur de ſententia ſeu eius ver
bis per eum lata.

1 NOn ſine. Nõ valet arbitrium ſimoniacum ꝛ do
loſum.h.d.Sũt due partes in pꝛia fa
cti narratio.in Secunda cauſe commiſſio: ibi quoniam.
2 ¶ †Nota Primo quod poteſtas inſtituendi in benefi
cijs de iure videtur ſpectare ad archi.etiam que ſumitur pro colla
tione:ſed hoc verum ſi hoc habeat conſuetudo : alias non de iure
vt no.de offic.archi.cum ſatis:de officio dele.ſuper eo.probat etiã
quod in cappellania eccleſie poteſtas prouidẽdi ſpectat ad rectorẽ
3 principalem eccleſie.¶ †Nota Secundo quod ſucceſſio in eccleſia
non videtur prohibita:in linea tranſuerſali:de quo.ſ.de fil.presby.
4 ad abolendam.¶ †.Et no.quod appellatione nepotis compꝛehe
ditur nepos ex fratre:vide de conſan.ꝛ affi.quod ſuper his ꝛc.cum
ꝛ vide de pre.felicis.§.ceterum.li.vj.vide Frede. in opere ſuo in q.
xxxiij.paucos.tex.habent de hoc legiſte:quia communiter appella
tione nepotis.compꝛehendunt deſcendẽtẽ ex filio tamen aliquan
do ſic ſumũt:vt in libro feu.de cõtrouerſia inter dominũ ꝛ vaſallũ
c.j.de ſciſma.c.j.li.vj.vide Bar.ff.de inoffic.teſta.ſi ſuſcepta.ff.de in
rem verſo.l.ꝛ nihil immo filius fratris aliquando appellatur filius
5 ff.mandati.l.creditor.§.lucius.¶ †Not.tertio quod nõ vʒ incom
paſſibilis duplex collatio ſucceſſiue duobus facta:et not. de rebo
6 ordinare qđ ſumit̃ pro cõferre.¶ †No.qđ exul.ꝛ fugatus cõſequen
ter ꝑpter partialitates nõ põt ex non reſidentia bñficio priuari nec
7 redditibus bñficij.vide de cle.nõ reſid.in fi.c.j.lib.vj.¶ †No.qđ
vbi dolus dat cauſam arbitramento laudũ inique latum põt redu
ci ad arbitriũ boni viri quantũcunqꝫ iuratũ.¶ No.ꝛ tres caſus ha
biles ad retractandũ laudũ qñ per dolũ quis eſt inductus ꝛ anxieta
te inopie ad cõpromittendũ in amicos alterius partis.¶ Secũdo
8 cõſtat qđ amicus partis laudauit ꝑ gratiã ꝛ ſic doloſe.¶ †Tertio
qñ laudũ in ſe cõpꝛehendit ſimoniacã prauitatẽ vt del pro ſuo pro
bñficio:ꝛ ſic no.qđ lʒ valeat cõpoſitio autoritate ſuperioris ꝓ bñ
cio qđ dimittit̃ detur aliquid tẽporale.de ꝓbend.niſi nõ vʒ ꝛ bñfi
aliqđ autoritate inferioris vel partis in quẽ cõpromittit.¶ †No.
ſequꝰ

Sexto qđ ſicut cōmmittitur ſimonia ꝑ dationem pecunie: in be-
10 neficio conſequendo: ita ⁊ in eo perdendo †⁊ quod non valet renun
tiatio litis ſuper beneficiali pecunia ſuſcepta pro renunciatione.
11 ¶ †No. Septimo qđ iuramentum de parendo laudo obligat iu-
rantem ad obſeruationem etiam laudi inique lati niſi a iuramen-
to abſoluatur poteſt tamē petere abſolutionem ⁊ petere reductio-
12 nem laudi ad arbitrium boni viri. ¶ †Not. octauo qđ dicto arbi-
trorum ſtatur ⁊ teſtificari poſſunt inter partes ſuper iuſtitia: vel in
13 iuſtitia laudi. ¶ †No. bene iſtum tex. de iudice: de teſti. c. ſicut no-
bis: de proba. quoniam ȝ falſam: de accuſa. dilecti de ele. dilecti: cū
ſi. hic habes qđ dicto arbitrorum ſtatur quando deponunt ſuper
iniuſtitia laudi: ⁊ ſic quādo deponunt in partem quaȝ veriſimiliter
non fauent. Et nota bene iſtum tex. qđ dicimus in proprio facto cu
ius auctor fuit quem non poſſe eſſe teſtem: vt in auč. de teſtibus. §.
j. ⁊ no. gl. de teſtibus romana. li. vj. Et nota. ff. de iure fiſci. l. deferre.
§. idem decreuerunt. de teſtibus dilectorum quando: vt dicit Joan.
an. in addi. Spe. in titulo de teſtibus. §. opponitur: ver. ſed nūquid
adminiſtrator: tale eſt factum qđ laus et vituperium poteſt aſcribi
teſtificanti: qđ nō valet dictum eius: ſi teſtificetur pro parte qua eo
aliter teſtificante vituperium vel eo ſic teſtificante laus aſcriberetur
vbi autē atteſtat̄ pro parte quā veriſimiliter nō fauet eo q: eo ſic te-
ſtificāte aſcribit̄ vituperiū credi videtur vt hic eſt textus notabilis.
14 ¶ †No. nono qđ iuramentum de obſeruādo laudo obligat iuran-
tem quantumcū laudum ſit iniquum ⁊ impedit reductionem ad
arbitrium boni viri niſi prius abſoluatur: a iuramento: ⁊ eo abſolu
15 to poteſt petere retractationem laudi. ¶ †No. decimo ⁊ allegat ad
hoc hanc decre. ij. q. vj. §. de arbitris: qđ licet a ſententia arbitri non
poſſit appellari: poteſt tamen ſupplicari ⁊ peti a ſuperiore retracta
ri de iure canonico: ⁊ quelibet ſententia iniuſta arbitri poteſt retra-
ctari a ſuperiore licet non poſſit appellari ⁊ ſi lata eſt dolo retracta
tur per exceptionem doli. ff. de arbi. non diſtinguemus. §. cum qui
dam: vide. j. ca. per tuas. ¶ Tria hic habentur. Primo inſtitutio
duplex clerici conſequentis. Secundo eius compromiſſum doloſe
16 extortum ⁊ laudū iniquum. Tertio pape mādatum. ¶ †Venio
ad primum. Oppo. quod ad archi. non ſpectat inueſtitura: de offi.
archi. cum ſatis: dic ſi intelligas de inueſtitura que ſequitur pro tra
ditione poſſeſſiōis facti procedit quod hic dicitur: quia hoc ſpectat
ad archidiaconum de iure: de officio. archi. ea que ⁊ c. vt noſtrum: ⁊
c. cum ſatis: de officio vica. c. iij. Si intelligas de inueſtitura que ſu
mitur pro reſtitutione: dic quod hic habebat de cōſuetudine: vt no
ta. de officio deleg. ſup eo. Si intelligas de inueſtitura que ſumitur
pro collatione auctorizabili ſupra curaȝ: dic quod inueſtitus fuit
per manum archi. i. ad pñtationem archi. per epiſcopum quia talē
non poteſt habere archi. etiam de conſuetudine: de officio. archi. cū
ſatis: quod dic vt ibi: et. c. cum veniſſent: de inſti. et ſimilia verba qđ
per manum fuerit inueſtitus ⁊c. habes de conceſ. preben. poſt ele-
17 ctionem. ver. cum igitur. ¶ †Secundo oppo. quod nepos de iure
non poterit ſubrogari in eccleſia quam ante aſcendens tenuit: de fi
liis. presby. per totum. So. doc. intelligunt quod hic erat nepos ex
fratre: et ſic tranſuerſalis: per quod apparet hic apertum quod pro-
hibitio tituli de filiis preſbyterorum ſe non extendit ad tranſuerſa
les legitimos: dummo nō vēdicetur iure ſucceſſorio: de aliis nepo-
tibus. ȝ. de fil. preſby. ad extirpandas: dictum eſt: et huic concor. de
18 officio. deleg. ex parte: de accu. accedens. ¶ †Venio ad vltimā par
tem mandati: et oppo. contra partem eius in qua mandat quod: ſi
laudum erat equitati ſubmiſſum: illud faciat obſeruari: nam cum in
eo. interueniſſet datio temporalis pro ſpirituali erat ſimoniacum.
j. q. ij. quam pio. de pac. pactiones: ⁊ ſic non poterat equitati ſubmit
ti. ¶ So. dicit hic Jnnoc. quod vt detur pecunia pro renuntiatiōe
litis: non ſemper eſt ſimonia: quia poteſt eſſe ſimoniacum et non ſi-
moniacum ideo ſolum continet ſpeciem ſimonie: et propter hoc re
probatur: declaro: nam ſi daretur pecunia non hñti ius: vt cederet li
ti hoc non eſſet iniquum: nec ſimoniacum. Jtem dicit ſi daretur pro
bono pacis: non ex pacto partium: ſed ex promiſſione arbitrorū nō
in reſpectu ab beneficium de preben. niſi de tranſac. ſuper eo. Si da
retur ius non habenti pro redimenda lite iuſta ab habente ius: ⁊ re
ſpectu ad ſpirituale hoc eſſet ſimonia nō poteſt ergo iuris equitate
niti: et non niti: et ſic procedit quod dicitur in litera. ¶ Secūdo op.
quod non poſſit equitate niti compromiſſum hic enim erat ſpolia-
tus: igitur compromiſſum vt inuoluntarium non valuit vt patet in
c. ij. c. ſolicite de reſtitutiōe ſpo. So. illud de rigore hoc de eqtate for-
ſan enim commiſerat tale crimen: quod parum duraret ei reſtitu-
19 tio: de accuſationibus ad ſupplicationem. ¶ †Oppo. cum gloſſa
quod non valuerit hec ordinatio facta per nepotem: quia impoſſi-
bilis eſt multiplicatio eiuſdem tituli: de ꝓbe. inter dilectos. ȝ ele-
ctione: vt quis duas. So. glo. dicit quod ad cautelam ordinauit. i.
confirmauit: ordinationem iam factam vel ſcđm doct. dic quod or-
dinatum per epiſcopum confirmauit: vel approbauit: inſtitutꝰ cū
auctoritate epiſcopi per ſucceſſorem non poteſt remoueri: de off. vi
ca. ad hoc alias ſi ſine auctoritate epi illud factum fuiſſet nō valeret
20 et pro nihilo litigaret ſm Hoſti. ¶ †Jn glo. ij. ibi vnde non tenuit
eſt ergo hec cauſa vna ꝓpter quā retractatur laudum: ſed inquan-
tum dicit hanc cauſaȝ reddere laudum nullum ⁊ iuramentum non
bene dicit: vt patet in ſi. quia abſoluitur a iuramento niſi reſpon-
deas: vt dicit gloſ. in ver. abſoluas que reſponſio non placet in ca-
ſu iſto: quia dolo dante cauſam ȝctui ſtricti iuris: vt eſt compromiſ
ſum. j. c. dilectus: non reddit contractum nullum ipſo iure: vt no. in
21 dicta. l. eleganter. ¶ †Jtem iuramentum dolo preſtitum obligato
rium eſt vt no. ȝ. qđ me. cauſa abbas. j. de iureiur. ſi vero ideo requi-
ritur abſolutio poteſt tamen retractari. ¶ Jn glo. iij. ibi prohibet̄:
auč. illa dupliciter intelligunt: vno modo qđ arbitri iurare non de-
beant: ⁊ ſi iurant ⁊ dolo malo iudicant penam a deo expectant. Si
ignoranter nil erit eis. i. non condemnabuntur: quia male iudicaue
runt: in odium partium exigentium iuramentū contra ius. ¶ Se-
cundo intelligitur qđ ibi impediatur: vel prohibeatur in compro-
miſſo iuramentum partium ⁊ ſecundū hoc ſecundum legem nō va-
lebit iuramentum contra ius preſtitum quod dicit verum ibi Bar.
de iure ciuili: ⁊ etiam de iure canonico quia ex quo lex prohibet iu-
ramentum iurans peccat mortaliter non obediendo legi quod di-
cit verum: niſi canones aliud diſponant. Arbitrator tamen aſſumi
poteſt cū iuramento partiuȝ: de iureiuran. quintauallis. ff. de ope.
lib. ſi ita libertus: ſecundum Bar. glo. hic ſentit qđ iuramentū obli
get ⁊ idem Hoſtiē. quia canones permittunt iurari ⁊ imperator in
hoc iuramento ⁊ aliis eccleſiaſticis vult quod canones obſeruētur
⁊ nō leges in auč. vt clerici apud ꝓprios epiſcopos. §. ſi vo. ȝ eccle.
ti. §. j. de iureiur. c. licet in. vj. qđ puto verum: quia inq̄tum lex diri-
git prohibit. ad vinculum iuramenti diſponit in materiam ſibi nō
ſubiectam cum iuramentum etiam quo ad laycos ſit ſub iuriſditio
ne eccleſie. j. de iudi. nouit: ⁊ hoc no. doc. de iureiur. quemadmodū:
⁊ dato qđ lex prohibere poſſet ⁊ iurando peccaret per hoc non con-
cluderetur nullitas iuramenti: quia ſufficeret qđ iuramentum ob-
ſeruando non peccaret nec obligaretur ſecundum ius canonicum:
de quo dixi de iureiu. cum contingat: quicquid terminauerit Fre-
de. ſuo cōſil. ij. et. lxv. vbi tenet qđ ſi ſtatutum prohibet iuramētum
22 non valet iuramentum. ¶ †Jn glo. iiij. ibi non extenditur ⁊ ſic ha-
bes tertium caſum retractandi laudum ⁊ ex hoc no. gl. qđ iuramen
tum de parendo laudo recipit intellectum dum tamen laudum do
loſe non ſit. ⁊ per gratiam latum et ſic ſemper a iuramento cenſetur
exceptus dolus ex quo patet qđ non ob. iuramento poteſt venire
contra lauduȝ ad quod de iureiuran. quintauallis: ⁊ quod ibi not.
nec tunc eſt neceſſaria petitio abſolutionis a iuramēto nec ob. tex.
in ſi. ibi abſoluas: quia reſponde vt in glo. ſi. que reſponſio ſecundū
23 iſtam cauſam eſt neceſſaria. ¶ †Alia poteſt eſſe cauſa retractandi
laudum quia arbitri erant huic ſuſpecti: cum nimium fauerent alte
ri parti: quo caſu ſi prohibentur a parte non pronuncietur ⁊ prohi-
bito aſſignata cauſa habetur loco recuſationis: per. l. nō diſtingui-
mus. §. cum quidam. ff. eo. quod not. quia ex hoc habes practicam
recuſandi arbitrum: arbitrator autem nunquid recuſari poſſit: te-
24 net Guil. de cu. qđ ſic. C. de epiſc. audi. l. epiſcopali. ¶ †Jn gloſ. v.
ibi prauitatem quod no. ȝ iſtos arbitros qui aſſumuntur ſup iſtis
beneficiis: qđ non valet laudum: ſi iudicant: vt data pecunia altera
partium a lite diſcedat: nec ob. de preben. niſi quia illa loquitur in
arbitratore: et ſuperiore. Aliam cauſam addit Hoſtien. quia forte
euidenter liquebat de leſione concludens qđ de iure canonico lau-
dum etiam ſtrictum poteſt retractari: quādo euidens patet iniqui-
tas ex laudo ⁊ peccatum nec ſtabitur tunc. §. ſtari: ſed canoni: etiaȝ
in foro ciuili: quia lex vult peccata corrigi: in auč. vt nō luxurientur
contra naturam. §. j. col. vj. quod intellige quando. j. x. dies fuit con
tradictum: nec ob. j. ca. per tuas: ⁊ dic eſſe de mente vtriuſ iuris qđ
nullum peccatum lege vel conſuetudine: glo. iuramento aut priui-
legio minuatur: ſed his non obſtantibus purgetur: de conſue. c. ſi.
de preſcrip. c. ſi. idem dicit glo. ij. q. vj. §. qđ de arbitris: ⁊ idem nota.
Hoſtiē. j. ca. per tuas ⁊ de iureiuran. quintauallis. vltimo anno ſic
25 apoſtillauit. ¶ †Venio ad compromiſſum ⁊ laudum: op. qđ iura-
mentum debuerit obligare: quia ſtandum eſt ſententie arbitri ſit
equa vel iniqua: vt patet in. l. diem proferre. §. ſtari. ff. de arbi. nō de
buit ergo retractari nec a iuramēto abſolui: hoc ȝ ſoluit gl. ſi. et pri
mo ſoluit qđ contra. loquuntur in arbitro hec decre. in arbitratore
hoc ſuppoſito videnda ſunt duo. Primo quid de arbitratore. Se-
26 cundo quid in arbitro. ¶ †Ad Primum triplex cauſa pretendit
ad rupturam laudi. Prima quia dolus dedit cauſam compromiſ-
ſo ⁊ ſic cōpromiſſuȝ ſit nullū ſic regulariter ȝctus initus dolo dāte
cauſam contractui eſt nullus: ⁊ ſecus ſi incidit in contractum. ff. de
actio. emp. ⁊ ven. l. iu. §. ſi venditor. Jſta ratio nō placet quo ad hoc
vt reddat ipſo iure nulluȝ compromiſſum quia compromiſſum eſt
ſtricti iuris ⁊ vbi dolus dat cauſam ȝctui ſtricti iuris: vt eſt cōpro-
miſſum nō eſt contractus nullus ⁊ qđ ſit ſtricti iuris patet. j. c. dile-
ctus: ſed bene facit: q: reſcindēdus venit actiōe de dolo: vt plenius
no. gl. j. de emp. ⁊ ven. cū dilecti: ⁊. ff. de dolo. eleganter: ſed quia hic
interuenerat iuramētum quod obligatorium eſt: quia poterat ſer-

nari ſine interitu ſalutis eterne habito reſpectu ad dolum: vnde re-
ſcinditur officio iudicis iuramentum: et auditur cõtra laudum iudi
cis officio. Et ex hoc habes quod quandocunqz quis doloſe: indu-
citur ad compromittendum in amicum partis aduerſe ſecuto lau-
do iniquo: ſi fuit laudum iuratum iuramentum eſt obligatorium:
ſed aduerſus iniquitatem laudi petita abſolutione iuramenti au-
ditur petens illud ad arbitrium boni viri reduci qđ autem iuramẽ
tum dolo vel fraude preſtitum retractetur officio iudicis implora-
to: patet de iureiuran. cum contingat quod metus cauſa: abbas: et.
c. ad audientiam: ſecundum Hoſti. ¶ Secunda cauſa poteſt preten
di: quia laudum non fuit formale: cum in eo non debeat iuramen-
tum intercedere. C. eo in auten. decernimus. So. dicit glo. ſuper ver
bo ſacramentum: hoc non vitiat laudum: nec iuramentum preſti-
tuz quo minus obliget: vt hic nec ob. auť. decernimus: que habet in
tellectum quod ibi loquatur de iuramento arbitri: et ſecundum hũc
intellectum non tangit caſum: ſed dicit quod arbitri nõ debent iu-
rare: et ſi tamen iurant inducti a partibus: ſi dolo male iudicant pe-
nam a deo expectabunt: ſi ignoranter nihil erit eis arbitris: et ſic pa
tet ſecundum iſtum intellectum quod vbi alias faceret arbiter ma-
le iudicando litem ſuam: iuxta nota de pactis. l. ſi. modo non faciet:
et hoc in odium elicientium arbitros: ad iuramentum: et nihil erit
eis arbitris preter ſacramentum: quod ſi male iudicant poterunt
quo ad vulgum dici periuri. ¶ Secũdus intellectus quod illa autẽ
tica etiam loquatur de iuramento partium: vt ſit ſenſus quod com
promiſſum non debet fieri cum iuramẽto: ſi fiat laudum ſic iniquuz
per dolum a deo penam expectant: ſi ignoranter nihil erit eis pre-
ter iuramentum: quia pars inobediẽs poterit dici per iura. ¶ Nũ-
quid autem hoc procedat de iure canonico: vt non valeat iuramen-
tum. Bar. dicit quod ſic: quia inquantum iuramentum obligaret:
alias non eſt obligatorium: cum lex prohibeat iurari: et peccat mor
taliter non obediens legi: et ſic iuramentum non eſt obligatorium:
qđ dicit verum: niſi canones aliud diſponant: valet tamen cõpro-
miſſum: vt ibi dicit gloſ. arbitrator tamen aſſumi poteſt cum iura-
mẽto: vt dicit ibi Bar. de iureiuran. quinta uallis. ff. de oper. liber.
l. ſi libertus. Hoſtien. hic tenet qđ iuramentum ſecũdum canones
habebit omnem vim: quod patet: quia canon hic permittit iurari
et ſic lex noua autenticorum reducit ad antiquam legem: ne in arbi-
tris. C. eo. et imperator in hoc iuramẽto et alijs eccleſiaſticis vult ſer
uari canones et non leges: in auť. vt clerici apud proprios epiſco-
pos. §. ſi vero: et de ecc. ti. §. j. facit de iureiuran. licet. lib. vj. hoc puto
verum: quatenus agitur de vi iuramenti: quicquid diſponat lex:
quia in q̃tum lex dirigit prohibitionem ad vinculum iuramenti di
ſponit in materiam ſibi non ſubiectam: vnde iuramentum eſt obli
gatorium: dummodo materia alias ſit licita. de iureiurando. quem
admodum ſecundum doctores: in glo. ſuper verbo oculos: et dato
quod lex prohibere poſſet ꝙꝙ iurando peccaret ſufficeret quod iu
ramentum obſeruando non peccaret vt obligaretur ſecundum ius
canonicum. ¶ Quantum autem ad ius agendi contra arbitrum:
quia a pena excuſatur pene vt faciat litem ſuam ſatis puto ſtanduz
legi que non eſt in hoc correcta faciunt hec ad illa que diſputat hic
Frede. ſuo conſilio. cclxv. alias. lxv. vbi determinat an ſi ſtatutum ꝓ
hibeat iuramentum: an obliget iuramentum preſtitum contra ſta-
tutum: et tenet quod non: quia peccat veniendo contra. ¶ Tertia
cauſa que hic aſſignatur ad nullitatem laudi eſt quia arbitri ſunt ꝑ
gratiam arbitrati per que dicit glo. quod non valet laudum ad pre
iudicium eius contra quem eſt laudatum: quominus poſſit agere.
non obſt. iuramentum: quia iuramentum ad hoc nõ extenditur: ni-
ſi ad ea que legitime arbitraretur: alias illicitum eſſet et non ſeruan-
dum. allegat. j. de iureiurando. quintavallis. non declarat glo. qua-
re eſſet illicitum: ſed dic quod eſt illicitum ex eo quod induceret ar-
bitrum ad laudandum inique: ſed huic obuiat litera in fine que di-
cit eos non audiri antequam abſoluantur. Solu. dicit quod hic nõ
mandat eos abſolui: ſed abſolutos denuntiari: ideo glo. vltima ex-
ponit abſoluas: ideſt abſolutos oſtendas: et hic eſt verus intellectꝰ
in ſe ex quo habes quod iuramentum de parendo ſententie arbitra
toris: et de non reducendo illam ad arbitrium non impedit quomi-
nus laudum inique et doloſe latum poſſit ex hoc reduci quia ad hoc
in dubio non extenditur et hoc placet. vt. l. lucius. §. creditor. ff. mã.
dicam plenius. j. c. per tuas. et dixi. de iureiurando. quintavallis.
¶ Quarta cauſa que hic pretendit nullitatem arbitramenti eſt: qr
arbitramentum habebat in ſe vitium ſimonie: quia ex laudo et arbi
tramento mandatur, vt pecunia ſoluatur: et toti cedatur queſtioni: et
tale laudum vt ſimoniacum eſt nullum. ſ. de tranſactionibus. pre-
terea. el ſecundo. et c. conſtitutus. vnd e tunc pena appoſita nõ com-
mitteretur ſi tali iniquo arbitrio non ſtaretur. ¶ Nota quod ꝓ deo
totus mundus practicat cõtra: quia in beneficialibus compromit-
tunt quandoqz quod ſi arbitri laudent vt data pecunia recedatur a
lite non valet hoc laudum vt ſimoniacum: et ſic non licet recedere a
lite per viam laudi data hincinde pecunia vel aliquo tẽporali hoc
intelligo quando alias in partes vel amicos cõpromittitur vbi aũt

compromitteretur in iudices vel alios ſuperiores. hoc nõ eſt illici-
tum. de electio. cum inter. R. et j. de prebend. niſi. Sic ergo conclude
iiij. cauſas annullandi laudum. ¶ Prima quando dolus dat cau-
ſam compromiſſo: hoc non infringit ipſo iure et huius reſpectu ex
getur abſolutio a iuramento: et ſecundum iſtam verbum abſoluas
ſtat proprie. ¶ Secunda cauſa eſt quando ad laudum eſt deuentũ
contra prohibitionem legis per iuramentum adhuc hoc non infi-
cit ipſo iure ſed quid operetur dictuz eſt. ſ. ¶ Tertia cauſa quando
laudum eſt latum per gratiam et amicitiam: et ſic dolo adhuc contra
laudum prouideret vt poſſit ad arbitrium reduci: ſed iuramentum
ad hoc non extenditur: ſed ſi expreſſe eſſet preſtitum de non reducen
do: etiam ſi dolo eſſet preſtitum dicam. j. eo. per tuas. et credo quod
iuramentum non obliget vt inducens ad delictum. ff. de pactis. do.
l. conuenire. et ſic non ſit neceſſaria abſolutio: et tunc verbum abſol-
uas exponitur: ideſt abſolutum eſſe oſtendas. ¶ Immo plus dicit
hic Hoſtien. per. l. non diſtinguemus. §. cum quidam. ff. eodem ti.
quod vbi arbitri ſuſpecti ſunt ex certa cauſa ſi ſunt prohibiti ne pro-
nuntient: ſi poſtea pronuntiant ſententia non tenet nec pena com-
mittetur: quod not. quia habes ex illa. l. practicam recuſandi arbi-
trum: ſi ſuſpectus ſit. ex aliqua cauſa: vtputa quãdo iudex poſſet re-
cuſari in arbitro non eſt neceſſaria recuſatio: ſed ſufficit quod allega
ta cauſa pars cui eſt ſuſpectus proteſtetur ne pronuntiet: et hoc ha-
betur pro quaſi recuſatione et appellatione: quod bene not. arbitra
tor tamen recuſari õn poteſt: tenet Guili. C. de epiſcopali audien.
epiſcopale. Alia cauſa eſt quam addit Hoſtien. quãdo laudum ſu-
ſerie mandat dari temporali procuratione vel renuntiatione iuris
ſpiritualis: quod not. et tunc iuramentum ad hoc ſe non extenderet
27 et non eſſet neceſſaria abſolutio. ¶ † Nunquid autem iſtud procede
ret in veris arbitris: tene quod ſic ſecundum nos: quia non facimus
differentiam vbi appareat dolus: vt videbis. j. de arbitris per tuas
et de hoc. j. de iureiurando. quintavallis. et in. l. ſi ſociatem. §. arbi-
trorum. ff. pro ſocio. vnde dicit Goffre. quod dolus in compromiſſo
gratia: in laudo eſt ſimonia. ſoluunt cõtra. §. ſtari. quia hec vitia an-
nullent etiam in arbitro: per quod concludit hic Hoſti. quod ſi eui-
denter liquet de leſione iudex faciet illud emendari quando mi-
concluditur ex laudo peccatum: nec ſtabitur tunc illi. §. ſtari. ſecu-
noni etiam in foro ciuili: nam et lex vult peccata corrigi. vt in autẽ.
vt non luxurientur contra naturam. §. primo. colla. vj. quod intelli-
gitur quando. j. x. dies fuerit contradictũ: ne ſit contra. j. c. per tuas.
Et dicit eſſe de mente vtriuſqz iuris quod nullum peccatuz lege vel
cõſuetudine ex iuramento aut priuilegio minuatur. Sed bis nõ ob-
ſtantibus puniatur. de conſuetudine. c. ſi. de preſcriptio. c. fi. ſecun-
dum Hoſtien. quod nota. per hoc ſunt expedite. glo. excepto prin
28 pio vltime. ¶ † Quero an ex officio iudicis obtinebit ſolam relaxa-
tionem iuramenti: an vero etiam vt beneficium reſtituatur glo. qđ
vtrunqz: vnde ad verbum abſoluas ſupplet et abſolutum reſtituas.
¶ Innocen. dicit eum non reſtituendum ſed tantum vinculum ad
tollendum iuramentum: quo abſoluto poterit agere vt prius: et hoc
placet: quia in plus non leſit laudum: vel attende modum petendi
29 ſi enim petiſſet ſe reſtitui diceret verum gloſ. ¶ † Tertio videtur
quod dicto arbitrorum de geſtis coram ſe non ſtetur. j. de teſtibus. ſi-
cut glo. dicit hic quod admittuntur in defectum probationum vbi
alij non poſſunt haberi qui de hoc ſint informati. argu. ſ. de elect.
cum dilecti. alleg. vt dicit Inno. iudex arbiter aduocatus aſſeſſor
executor in negotio quod egit non poteſt eſſe teſtis. ff. de teſti. l. ſi. ij.
q. vj. ſtatuendum. ¶ Aduerte Innoc. hic valde intricate loquitur
ſed recte intellectus melius loquitur hic ꝙ alibi quãdo teſtis iudex
aſſeſſor arbiter vel executor producũtur in teſtes in eadem cauſa in
qua ſunt iudices vel arbitri: et nõ poſſũt ne vicem iudicis et teſtis ſu-
ſtineant contra id. de verborum ſignifi. c. forus. et eſt dictum Inno.
de proba. quoniam. de teſti. a nobis. de accuſa. cum dilecti. ¶ Quan
doqz producuntur in teſtes vt iuuantes: et conferentes de eo qđ geſ-
ſerunt coram alio iudice: et ſi eſt vnus tantum planum quod nõ pro-
bat: quia vox vnius ꝙꝙ etiam iudicis vel arbitri vox nullius: vnde
quod habetur in dictis locis. Si ſunt plures vel ꝓducitur vnus ad
coadiuuandum: ſi non vt teſtificetur voce vna: ſed vt ſolẽnizans in-
ſtrumentum de geſtis coram ſe poteſt. vt no. ſ. de tranſac. ex litteris.
et ibi dixi. Si autem producuntur vt viua voce deponant: dic quod
ſi ad iudicium vocatur vt ſimplex informator non in formam teſtis
vt iudex interrogando ſe inſtruat non vt ad plenam fidem faciat ad
talem qualem preſumptionem: et admittuntur ꝙuis tamen interro
gentur non tamen ſemper fidem adhibet dictis eorum: quia ſi pro fa-
ctum ſuum tuentur. ff. de iudic. cum qui. et ex varijs circumſtantijs
colliget qđ credit. ff. de cuſto. et exhibitio. reor. reis. l. diuus. de accu
ſationibus. inquiſitionis. §. vltimo. ad hoc. de reſcriptis. olim. et qđ
ibi ſcribit Joan. and. ¶ Quandoqz tales producuntur in teſtes: et
tunc quandoqz ipſi atteſtantur pro irritatione facti ſui quod non
ſimiliter defendere debent: et in hoc non ſunt aliquo modo ſuſpe-
cti. Sic intelligo Innocentium hic: ſed ſe deſtruit: quia dicit quod
non creditur ad preiudicium alterius. Certe non video quare
nõ debeat

non debeat eis credi ex quo enim atteſtantur contra id quod veriſi-
militer tueri debent: in hoc nulla eſt ſuſpitio: ⁊ hic eſt ꝓprie caſus: ⁊
ideo credo ſi aduocatus atteſtaretur aliquid contra clientulū ei cre
deretur ſi iudex aliquid contra ſententiam vel arbiter. Idem ſi pſo
neta vel alius facti executor contra id qḋ executus eſt. Idem quia
cauſa ſuſpitionis ceſſat ad hoc quod no. gl. de eo qui cogno. cōſan.
ꝓ ſuc. ſuper eo. vbi atteſtatio contra id quod intendit non reddit
ſuſpecta: immo ex illo roboratur quod no. de teſti. ſuper eo. cum illa
limitatione intellige glo. de teſti. romana. lib. vj. ¶ Quandoqꝫ ali
ter teſtificantur ſuper validitate actus: ⁊ tunc in ꝓcuratore ⁊ in quo
cunqꝫ alio. recurre ad Barto. in. §. idem reſcripſerunt. ff. de iure fiſci.
l. deferre. ⁊ melius ad Jo. an. in addi. ſpecu. in titu. de teſte. §. oppo
nitur. verſi. ſed quid ſi adminiſtrator quod hoc caſu dicit ibi Jo. an.
quod ſi propter defectum eius quod atteſtatur ex aſſiſtentia laus ⁊
ex defectu vituperiū poſſet ſibi aſcribi repellendus eſt vt ſuſpectus
niſi ambe partes conſentiant. in auſ. de teſti. §. j. ⁊ quod not. j. de te-
ſti. cogen. dilectorum. puto tamen quod in ſubſidium aliis deficien
tibus poſſent ⁊ hoc caſu admitti vt eſt caſus. de elec. cum dilectis. ⁊
no. glo. de teſti. cum a nobis. qualis autem ei fides adhibeatur pe-
ctori relinquo iudicantis qui hoc arbitrabitur ex qualitate facti: et
qualitate teſtium. argu. ff. de teſti. l. iij. Si autem ex eo quod atteſtat
laus ſibi non attribuetur tunc duo teſtificari poſſent: ⁊ eis ſtaretur
ſic intellige doc. de probatio. quoniam contra. de accuſa. dilecti. de
teſtibus. cum a nobis. de electio. cum dilecti. ⁊ modo habes verita-
tem. Si ergo atteſtaretur iudex vel arbiter pro iuſtitia ſententie nō
crederetur ſi pro iniuſtitia ſic. Si aduocatus procurator vel admini
ſtrator pro ſolennitate contractus: quia cōmodum inde ſentit ex va
liditate ⁊ honor vt id quod agit effectum habeat ſuſpectus eſt: hec
ꝓcedere dicit in officialibus publicis: vt arbitris iudicibus ⁊ ſimi-
libus ſecus in electoribus. de quibus. de elec. cum dilecti. §. nos ve-
ro. Certe non video magnam differentiam. Hoſtien. remittit ad lo
ca ꝓ alleg. ⁊ de exceſ. prelato. inter dilectos. §. preterea. ¶ Quarto
obuiat: quia arbitris non credi videtur cum per hoc ſe criminoſos
fateantur ⁊ allegant ſuam turpitudinem: igitur ⁊c. de teſti. teſtimo-
nium. So. dicit Inno. quod ꝓpter hoc ad dictum arbitrorum non
retractaretur ſententia vel laudum: ſed recipientur vt informato-
res ⁊ vt conſultant de facto ſuo: vt hic. ff. de accu. ſciendum. j. de ap-
pel. dilecti. j. de teſti. ſicut. ⁊ c. veniens. xv. q. iij. nemini. ¶ Vel ſecū-
do quandoqꝫ aperte ſuam allegant turpitudinem ⁊ eis nō creditur:
quandoqꝫ nō aperte allegant turpitudinem ſuam ⁊ recipiuntur vt
hic: nam dato qḋ confiteatur illud quod arbitrium reddit iniquum
ſcꝫ ſe precepiſſe quod ſacerdos pecuniā recipiat: ⁊ liti ſpirituali ce-
deret: non tamen ſequitur quod ſuam turpitudinem alleget cū po-
tuerit hec bona fide dixiſſe ſed erraſſe nō enim hoc eſt ſimonia: quā-
documqꝫ renuntiatur ius ſpirituale: ⁊ aliud temporale detur immo
quandoqꝫ toleratur de bono pacis. de renuntia. cum pridem. ſi pie
tatis cauſa. vt no. de preben. niſi. de tranſactio. ſuper eo. ſ. de pactis
cum pridem. de electio. cum inter. R. Sed tamen quia ſpeciem con
tinet ſimonie non obſtante iuramento licet contrauenire vt hic. et
no. ſ. de tranſacti. dicit tamen quod tali teſtificationi non omnino
plenam: ſed talem qualem fidem adhibebit vel dic tertio qḋ inter-
rogantur vt excuſent arbitrū: quia eo quod data eſt pecunia eſt ſpe-
cies ſimonie ⁊ preſumitur ſimonia niſi per aliquam circunſtantiam
excuſetur requiruntur ergo arbitri vt dicant cauſam quare hoc fece
runt ⁊ ſi atteſtantur contra laudum potius creditur preſumptioni
ꝙ dictis eorum cum ex hoc allegent turpitudinem ſuam. Si ꝓban
do ipſum excuſando tunc non faterentur turpitudinem ſuam: ⁊ ſic
erunt legitimi teſtes. licet tamen Innocentius quod ex tali teſti-
monio quatenus fateretur ſuam turpitudinem non fiet alteri pre-
iudicium: nec propter hoc contra aliquem ex eis eſſet procedenduꝫ
ad penam. j. de teſti. veniēs. xv. q. iij. nemini. niſi forſan quibus ſubij
cerentur: tunc enim poſſent interrogari etiam ad penam. C. ad. l. iu
liā maie. l. tertia. C. de queſtioni. interrogari. de quo dic. vt. j. de con
feſſis. c. j. ⁊ dixi. de teſti. cauſam. ⁊ no. de elect. dudum. ij. ⁊ de accu. ſu
per his. per Innoc. ¶ Quero quid petebat hic capellanus: dic qḋ
forte petebat beneficium iuris canonice inſtitutionis vel ſe vt capel
lanum benigne tractari vel prouentus capellanarie cum abeſſet ſine
culpa quod no. ad hoc. de cle. non reſi. c. j. lib. vj. vel intentabat poſ-
ſeſſorium petendo reſtitutionem capellanarie a qua fuit expulſus:
vel ad quam rediens non admittebatur ſm̄ Inno. Anto.

1 ☞ Arbiter ſua autoritate ſpiritualia layco adiudicare nō pōt.
2 Dotare ſororem indotatam compellitur frater etiam clericus vbi
non habet vnde dotetur.
3 Fidei preſtatione iure canonico quis obligatur.
4 Iuramentum ⁊ fides preſtita in quo differant inter ſe.
5 Compromiſſum valet in plures etiam numero pari.
6 Solui quod non poteſt in partes nō poteſt etiam ab arbitris in ſo-
lutum adiudicari.
7 Ad leſionem cauſandam in cōtractu eccleſie nō ſolū inſpicitur ſta-
tus preſens ſed etiam oculus.
8 Iudex laborare debet vt partes ad concordiam reducat.
9 Contractus aſſignationis redditūm eccleſie non valet ad certum
tempus abſqꝫ debita ſolennitate etiam ſi arbitrorum ſententia vel
compoſitione adiudicetur. nu. 11.
10 Redditus de preſenti licet poſſint per clericum capi pro debito nō
tamen poteſt aſſignari pro dote ius redditus colligendi in futurū.
numero. 12.
11 Decime non poſſunt per laycos etiam arbitros alicui adiudicari.
12 Decimas futuras ſi quis clericus dimiſerit percipiendas per lay-
cum pro dote ſue ſororis ſoluendas ex contractu ⁊ amicabili cōpo-
ſitione eo quod tenetur dotare ſororem inopem non obligat eius
ſucceſſorem.
13 Contractus ſuper redditus beneficij percipiendos quare non obli
gat ſucceſſorem.
14 Compromiſſum per quod ſua eccleſia obligetur facere clericus nō
poteſt abſqꝫ autoritate ſui dioceſani.
15 Soluere quando debet qui ad annum vel quolibet anno eſt obli-
gatus.
16 Legatum annuum quotuplex eſt ⁊ quale ⁊ quādo ſolui debeat. nu.
15. quando etiam debentur ex fructibus. nu. ſeq.
17 Redditus qui ſoluuntur de fructibus ſolui nō debent niſi illis per-
ceptis.

1 PEruenit. ¶ † Arbiter ſua autoritate ſpiritua-
lia laico adiudicare nō poteſt. hoc di-
cit. Primo ponit factum: quod Secundo corrigendum
2 committit. Secunda ibi quoniam. ¶ † Nota primo ar.
quod frater etiam clericus tenetur ⁊ compelli poteſt ad dotandam
ſororem indotatam que non habet vnde dotetur: ad hoc. ff. de ad-
miniſtratione tuto. l. cum plures. §. penultimo. vbi de hoc. ⁊ in. l. fi.
3 C. de dot. promiſ. ¶ † Nota ſecundo quod fidei preſtatione de iure
canonico quis obligatur ⁊ agi poteſt: ⁊ ſic eſt argumen. quod per iu
ramentum ⁊ pactum quantumcunqꝫ nudum de iure canonico oria
4 tur actio. de quo not. fuit. ſ. de pactis. c. primo. † que autem ſit diffe
rentia inter fidem preſtitam ⁊ iuramentum. vide doct. ſ. quod me-
5 tus cauſa. ad aures. ¶ † Nota tertio quod valet compromiſſum in
6 plures pari numero eſt ergo conſilium qḋ dicitur. ſ. c. j. ¶ † Quar-
to quod non poteſt per partes ſolui: non poteſt ab arbitris inſolu
tum adiudicari. Et not. quod ius ſpirituale non poteſt laico adiu-
7 dicari. ¶ † Quinto not. quod ad cauſandam leſionem eccleſie in cō
tractu non ſolum inſpicitur ſtatus preſens: ſed etiam oculus habe-
tur ad id quod etiam de facto in futurum veriſimiliter contingere
poſſet: quia intereſt eccleſie vt libera ſit a vexationibus. ad hoc. ſ. de
8 maiori ⁊ obedi. dilecti. de inſtitu. cum veniſſent. ¶ † Sexto not. qḋ
9 iudex laborare debet vt partes ad concordiam reducat. ¶ † Septi
mo not. quod contractus aſſignationis redditūm eccleſie ad cer-
tum tempus non valet abſqꝫ debita ſolennitate etiam ſi arbitroruꝫ
10 ſententia adiudicetur vel compoſitione. ¶ † Item not. quod licet
redditus de preſenti clerici pro debito capi poſſint inſolutum. j. de
fide. peruenit. nō tamen poteſt aſſignari pro dote ius redditus col-
11 ligendi in futurum. ¶ † Oppo. quod alia ratione non valuerit hec
aſſignatio redditūm: quia laicus illo iure incapax eſt. de preſcrip.
cum cauſam. Solu. ſi intelligit quod aſſignauit decimas: ideſt ius
decimarum. obſt. contrarium. Et tunc contractus nullus eſſet ſiue
lauduꝫ: etiam ex illa cauſa: ſi intelligatur quod aſſignauit decimas
ideſt fructus decimarum: tunc non infringitur contractus ratione
incapacitatis: ſed quia hic contractus poteſt eſſe in futurum eccle-
ſie preiudicialis vt hic. nec obſt. quod tales redditus poſſint locari
⁊ vendi: ⁊ dari de loca. veſtra. quia non poſſunt in dotem dari: ſcd̄m
Innoc. vel dic quod non valuit aſſignatio redditūm: quia fiebat
ad tempus incertum: ⁊ abſqꝫ autoritate iudicis ⁊ ſolennitatis debi
tis: vnde dato quod non eſſet realis. ſ. de tranſactio. decetero. quia
tamen de facto poſſent poſtea ſucceſſores ⁊ ſucceſſori dicere illā rea
lem: ⁊ ſuper hoc contendere huic prouidet hec decreta. nec obſt. qḋ
redditus beneficij poſſint capi inſolutum. de fideiuſſoribus. perue-
nit. pro debito: ſcilicet clerici illud verum eſt momentaneos reddi-
tus capi poſſe: ſed ad tempus non maxime ſpirituales: vel ex iure
12 ſpirituali deſcendentes: vt hic. ¶ † Secundo oppo. quod non at-
tendatur damnum cum dato quod principaliter capiantur reddi-
tus decimarum: per hoc non leditur eccleſia cum etiam clericus il-
los capere per ſe potuiſſet: ⁊ talis obligatio non ligat ſucceſſorem.
de tranſactionibus. ſuper eo. ⁊ ne prela. vices ſuas. c. querelam. So.
dicit glo. quod dato qḋ de preſenti non ſubſit aliquod damnum ec-
cleſie: tamen attento tempore futuro poterit eſſe pernicioſa eccle-
ſie: quia occaſione illius arbitrij: forte iſte vellet decimas illas poſt
deceſſum illius clerici retinere: et ita eccleſie preiudicaret: quia
et ſi non de iure de facto tamen damnum ſuſtineret et compel-
leretur litigare cum illo et expenſas facere: quia intereſt eccleſie
ne ſumptibus vexetur. ff. de minoribus. l. minoribus. xxv. annis.

Item ſcđm doc. eſt dubium de alio preiudicio: quia forte mulier vi-
ro mortuo vel ab ea ſeparato illud vendicaret in dotem de do. inter
vi. ⁊ vxo. c. ſi. ſecundum Uin. ex quo habes ſm hoc quod in aliena-
tionibus redditũ perpetuis: vel dubijs ſaltem de facto an dican-
tur perpetuę debent ſolẽnitates debite ſeruare: alias retractantur
quod eſt bene notandum. Item qđ illa que poſſunt a iudice ſine cer
ta ſolẽnitate alienare: propter defectum rectoris: vel prelati: nõ poſ
13 ſunt a iudice vel arbitro inſolutum aſſignari. † Quero quare hoc cõ
promiſſum: non preiudicauerit eccleſie: dicit glo. quia non licuit il
li eccleſie conditionem facere deteriorem: de dona. fraternitatem:
nec alienare potuit rem eccleſie: in alterius preiudicium. xij. q. ij. ſine
exceptione: ⁊ ſic ipſo iure non tenuit arbitrium: ⁊ ſic ad factum tan
14 tum reſpicit reuocatio huius. Per hec dicit Hoſtien. quod cleri-
cus abſq; auctoritate dioceſani: non poteſt facere compromiſſum:
per quod ſua eccleſia obligetur. x. q. j. regenda: de tranſac. de cetero.
§. cum tempore in fi. vbi de hoc in Specula. de arbitro. §. reſtat ver-
ſi. ſed nunquid clericus: ⁊. §. finitur. ver. ſed nunquid prelatus: in fi.
vbi Specula. tenet quod prelatus non compromittit ad preiudi-
cium eccleſie: ſed proprium tantum hoc concludit quod nec promiſ
15 ſum nec effectus compromiſſi trãſit ad ſucceſſorem. ¶ † Quero ob
ligatus ad annum: quando debet ſoluere dic ſi debetur per annum
in principio anni ſoluere debet. C. quãdo di. le. ce. l. j. Si debet quo-
libet anno: debet ſoluere in fine. ff. de condi. ⁊ de. ſi annos: vnde ver-
ſus. Annua ſi debes inſpice caput anni. Anno ſi debes i fine tenebe
ris anni: vide hanc materiam. ff. de verborum obli. l. qui hoc anno.
16 ¶ † Quero quotuplex eſt legatum annuum ⁊ quale: dic annuũ le-
gatum comprehendit in ſe tot legata quot ſunt anni: ⁊ Primum eſt
purum. Secundum conditionale. ff. de annu. lega. l. ſi in ſingulos:
⁊ ſic finiuntur cum vita: ſaluo quod ſi annus ceperat illius anni le-
gatum debebitur heredi: ⁊ in hoc differt ab vſufructu. e. ti. in ſingu-
lis: ⁊ ſi de herede facta foret mentio: intelligitur de primo. C. de vſu
fruc. l. antiquas. ff. de verb. ſigni. l. ſciendum: ſic ⁊ alimenta. ff. de trã
ſac. cum hi. §. ſi conſtat: per predicta: dicit vin. quod procurationes
epõrum que ſunt annue debentur in prin. anni. ⁊ idem in alijs cenſi
bus ⁊ redditibus. x. q. iij. inter cetera: et. q. j. epiſcoporum: ad hoc de
cenſi. quanto. Sed vt dicit procuratio non debetur niſi viſitanti: de
cenſibus procurationes: ſic nec opere incipiunt deberi: niſi cum fue-
17 rint indicte. ff. de oper. lib. l. ſi quis hoc. ¶ † Redditus etiam qui de
bentur ex fructibus non ſoluuntur niſi illis perceptis: nam etiam
annua legata preſtanda de fructibus non prius debentur quam ſint
pcepti. ff. qñ di. le. ce. l. firmio. §. ſi. vide qđ no. de. ver. ob. inter ſtipu-
lantem. §. ſacram.

1 ☞ Compromittere poſſunt clerici in mulierem alias de cõſuetu-
dine iudicantem
2 Laudum põt in lata ſignificatione appellari ſententia diffinitiua.
3 Iudicandi poteſtate ſunt femine hodie inhabiles ⁊ quo ad alios
actus publicos.
Fallit qñq; ratione dignitatis. nu. 11. et. 17.
4 Femina regulariter nõ eſſe poteſt arbitratrix tñ ratione dignitatis
eſt qñq; capax iuriſditionis. nu. 11. et. 17.
5 Compromitti quomodo poteſt in laycum de rebus eccleſiaſticis tẽ
poralibus. nu. 19.
6 Confeſſio facta per clericum coram iudice ſeculari per clericum nõ
valet vt confeſſio iudicialis vel extraiudicialis.
7 Conſuetudo eſt altera lex ⁊ pro lege ſeruatur ⁊ tribuit iuriſditionẽ
ordinariam. nu. 10.
8 Iuriſditionem tribuit conſuetudo etiam in perſonam inhabilem
et ad probandum iuriſditionem non ſufficit probare ſubiectionẽ.
9 Subditus quis reputatur ratione domicilij.
12 Compromitti poteſt in iudicem ⁊ ad poteſtatem concluditur pote
ſtas arbitrium ſuſcipiendi.
13 Contractum ſeu quemlibet alium actum roborat ⁊ firmat interuen
tus perſonarum honorabilium vt iudicis vel aliarum in dignitate
conſtitutarum.
14 Laudum obſeruatur, ⁊ diſpoſitionẽ parit metu pene conuentio-
nalis.
15 Uſus quid eſt ⁊ qui vſum nemoris habet quid habere videatur.
16 Conſuetudine pacifica ⁊ non violenta poteſt quis ſibi querere ius
in nemore alterius ad ligna ſcindenda vel animalia paſcenda.
17 Officia ciuilia olim cadebãt in femias hodie vero nõ niſi princeps
eas ſcienter deleget.
18 Patroni nunquid habeant in libertos iuriſditionem.
19 Laycus an poſſit cognoſcere de re ſpirituali ſine conſenſu epi.
20 Pena an poſſit indiſtincte a clericis exigi vbi non imponitur aua
ricie cauſa iure canonico vel ciuili ⁊ quando videatur eſſe facta in
fraudem vſurarum.
21 Laudi executio quo iure vel qua actione petatur. nu. 24.
22 Stipulari an poſſit arbiter penam ad commodum ⁊ incommoduz
partium.
23 Pignore tradito loco pene ad laudi obſeruãtiã quis illud habebit
an pars obtinens vel ipſe arbiter.
24 Pena laudi qua actione videatur poſſe exigi ⁊ an poſſit peti plu
ries pro vna re propter clauſulam rato manente pacto. nu. ſeq. vel
deatur illa ſemel exacta quod peti poſſit vt ſententie omni tempo-
re ſtetur. nu. 27.
25 Clauſula rato manente pacto quid operetur in contractibus pena
libus. nu. 27.
26 Contractus penalis vbi eſt iuratus videtur in ſe continere clauſulã
rato manente pacto.

1 Dilecti. ¶ † Clerici de tẽporalibus cõpromittere
poſſunt in mulierem: alias de cõſue. iudi-
cantem. h. d. Prima pars narrat factũ. Secunda dat iu
2 dices ibi Quis autem. ¶ † Nota primo qđ laudũ in lata
ſignificatione poteſt appellari ſententia diffinitiua: tamen non eſt
3 proprie diffinitiua: ad hoc. l. j. C. de arbitris. ¶ † No. ſecundo qđ fe-
mine regulariter repelluntur a poteſtate iudicandi ⁊ arbitrandi: ⁊
generaliter inhabiles ſunt ad iudicia et actus publicos: ⁊ cõco. ſunt
4 in gloſ. ¶ † No. tertio qđ regulariter femina nõ poteſt eſſe arbitra-
5 trix. ¶ † No. qđ in laicũ de rebus eccleſiaſticis cõpromitti poteſt: di-
6 cetur de hoc. j. c. cõtingit. ¶ † No. quarto qđ vbi eſt peccatũ in cau-
ſa efficienti ⁊ agit ad indebitum a lege: ſi non valet qđ agit: vt ago-
nõ valet vt poteſt: ⁊ ſic ſi nõ valet vt laudum non valet vt pactum: ⁊
hoc quãdo id quod agitur vt vetitum a iure: per hoc videtur quod
confeſſio facta coram iudice ſeculari non valeat nec vt cõfeſſio iudi-
cialis: nec extraiudicialis: quod no. de quo in. c. at ſi clerici. §. de iu-
7 dic. ¶ † Nota quinto qđ conſuetudo: eſt altera lex: ⁊ pro lege ſerua-
8 tur. l. di. cõſuetudo. ¶ † No. ſexto qđ conſuetudo tribuit iuriſditio-
nem: et qđ plus eſt perſonam inhabilem ad iudicandum habentem
inter alios ſubiectos: ⁊ nota qđ ad poſitionem ſubiectionis ſimpli-
citer neceſſario non ſupponitur iuriſditio in femina: niſi aliter con
cludatur: ad probandum ergo iuriſditionem: non ſufficit probare
9 ſubiectionem: vide de officio archidiaconi capitulo finali. † Sub
ditus tamen proprie dicitur ſubditus ratione domicilij: glo. de ſn.
10 excõ. nup. ⁊ vide de fo. cõpe. cle. j. ¶ † No. qđ cõſuetudo tribuit iuriſ
ditionẽ ordinariam habẽs ergo iuriſditionẽ qui habet ipſam pri
11 cõſuetudinis hʒ ordinariã: ad qđ vide no. j. d fo. cõpe. cũ contingat.
† No. ſeptimo qđ mulier ratiõe dignitatis capax eſt iuriſditiõis:
12 ad hoc. s. de maiorita. ⁊ obedien. cũ dilecta. ¶ † Et no. qđ ad pote-
ſtatem iudicandi: concluditur poteſtas arbitrij ſuſcipiendi. ¶ Et
nota qđ compromitti poteſt in iudicem de quo infra: de poſtul.
13 literas. ¶ † Nota, qđ interuentus honorabilium perſonarum in
actu vel diſpoſitione illam roborat: ⁊ vitio purgat. ad hoc de pro
14 ben. niſi. ¶ † No. qđ laudũ cum pena obſeruatur ſolum propter pe-
nam in cõpromiſſo appoſitam: ⁊ ſic videtur qđ tali laudo nõ detur
actio: ſed ad penam agatur ⁊ ſic habes vnum modum exequendi lau-
dum: vt ad eius obſeruantiam partes compellantur per penam in
compromiſſo adiectaʒ: ⁊ ſic videtur qđ pena poſſit exigi ⁊ peti etiã
de canonica equitate: de quo in glo. ¶ Hic habemus tria. Primo
compromiſſum ⁊ laudum. Secũdo cauſas dubitandi ⁊ decidendi.
15 Tertio pape mãdatum laudum approbans. ¶ † Uideamus ſtat
partes quamlibet de per ſe. glo. in hac parte querit quid eſt vſus: di-
citur inſtit. de vſu. ⁊ ha. in prin. ⁊ de hoc habetur de pigno. capitu
lo ſi. ¶ Quero quid poſſit habens vſum nemoris: dicunt doc.
quod vtitur lignis ad vſum ſuum ⁊ familie. ff. de vſu ⁊ habita. l. ſi.
accipiet etiam flores ⁊ poma olera ⁊ alia que naſcuntur in nemore
non ſolum ad vſum ſuum: ſed conuiuentium largius ⁊ ſtrictius ſe-
cundum dignitatem: ⁊ ſtatum vſuarij: non ad compendium vt ven
dat: quia id eſſet frui. ff. de vſu ⁊ habi. l. plenum. §. primo. tamen vt
dicebat Pe. in caſu licet cedere et vendere ſcilicet quando legatus
eſt vſus ſilue valde remote alias inutile eſſet legatum. co. ti. [illegible]
16 ¶ † Quid ſi miles a tempore cuius non extat memoria conſueuit
in alterius nemore ſcindere ligna: vel homines vnius caſtri in ſil-
te alterius ſic ſcindere. vel animalia paſcere: dicit Hoſti. qđ tenda
eſt conſuetudo: ar. de decimis cum ſint. ⁊ ca. ad apoſtolice. ff. ſerui.
ven. l. ſi quis diuturno de ver. ſig. ſuper quibuſdam: cum ſuis con-
cor. Si tamen nemus ⁊ paſcua non proficiant vtriſq; preſcribi non
minus: arg. de decimis ſuggeſtum. de ver. ſig. quid per nouale. C.
de ſerui. l. preſes: ad hoc de offi. ordi. prefecti ⁊ de decimis capitulo
ij. §. vbi autem. libro. vj. etiam ſi conſuetudo eſſet quod data cer-
ta pecunie quantitate hoc conduceret. ff. communia predi. vendit.
§. ſi conſtat. ſecunduʒ Hoſtien. qui tamen hoc intelligit de conſue
tudine non violenta: ſed pacifica et preſcripta allegat contrarium
de preſcriptio. ſanctorum: ⁊ capitulo auditis de elec. cum in cunctis.
Et per hoc dicit quod hic hoſpitalarij dicebant quod mulier non
17 poterat hoc arbitrari. ¶ † Uenio ad ſecundam partem: ⁊ oppo.
quod officia ciuilia cadant in feminam. ij. q. vj. mennam. ex. q. iij.
j. ¶ Gl. iij. dicit olim femine populum iudicabant hodie regulari-
ter non poſſunt: vt hic: niſi princeps eas ſcienter deleget. ut in capi.
mennam

menmam:vel niſi habeant ratione dignitatis:vt hic quedā alia offi
cia numerat glo.que femina poteſt:ꝛ eſt clara. ¶ Unde dicit hic In
no.qḋ femine de iure iudicare poſſunt:ſi habeant regimē vel digni-
tatem. Idem dicit Hoſt.in alijs que patribus in magna terra ſucce
dunt ex teſtamento vel ab inteſtato ad hoc de priuil.ex parte.el.ij.
de ma.ꝛ obedien.dilecta:ꝛ vide glo.ij.j.de peni.ꝛ remiſ.noua.quedā
18 ſecundū Joan.and. ¶ †Nunquid autem patroni habeant iuriſdi
ctionem in libertos:videtur qḋ ſic:vt hic:ꝛ in.l.vnde hic ſumitur:qḋ
quidam reſtringunt vt poſſum tanꝙ arbiter adiri:vide quod no.de
fo.competen.cum contingat mulier autem poteſt eſſe arbitratrix.
de quo.j.de iureiuran.quintauallis.de quo in Specu.de arbit.§.ij.
in prin.vbi not.quid ſi in mulierez compromittitur iuramento: ibi
tenet ſecundū ab.qḋ non valeat cōpromiſſum.argu.C.de legi.nō du
19 biam.de fo.compe.ſi diligenti. ¶ †Secundo videtur qḋ non value
rit cōpromiſſum in laycum ſuper rebus eccleſiaſticis.j.c.contingit.
Solu.glo.ibi remittit Goſ.hic dicit quod neceſſarius erat cōſenſus
epi:vel ad ſecularē forum recurri non poſſet. xj.q.j.c.ij.j.c.per tuas.
Tu dic cum Hoſt.quod non ſufficeret cōſenſus epi.de fo. compe.c.
pe.vbi ageretur de re ſpirituali vel ꝓrogatione iuriſditionis in lay
cum:ſed hic de tēpalibus agebat ꝛ de cōpromiſſaria ptāte.de quo in
20 c.cōtingat. ¶ †Oppo.qḋ clerici nō poſſint exigere penam.de dolo
ꝛ cōtu.c.j.de peni.ſuā.xij.q.ij.fraternitas glo.cōcludit quoſdam di-
cere qḋ pena pōt exigi etiā a clericis:dū tamen non fiat auaricie cā.
j.de ſymo.nemo.Cōcludit glo.finalr qḋ qn̄qꝫ petitur pena:vt inter
eſſe:ꝛ poteſt peti pena.ff.de actio.empti.l.predia. quandoqꝫ petit
ratione contēptus ꝛ pōt penari:ꝛ res.ff.de col.bo.l.ij.§. ſi duobus:cū
ſi.quādoqꝫ petit loco vſurar̄ ꝛ peti nō poteſt:vt qn̄ hoc fit in fraudē
vſurarum.de empt.ꝛ ven.ad noſtram. ¶ Hec mēbra ꝓcedunt abſqꝫ
dubio de iure ciuili de iure autem canonico dic quandoqꝫ queritur
an in foro penitentie pena ſit exigēda vel iniungenda a cōfeſſore vt
ſatiſfaciat:ꝛ dic quod nō vt eſt caſus ſecundū vnā lectu.xij.qḋ.ij.fra-
ternitas:quod no.Goſ.hic in ſumma:vnde de eo qḋ quis non eſt ob
ligatus rōne pnie quis non tenetur ſibi facere cōſcientiā:vt no.glo.
iuncto tex.xij.q.ij.fraternitas.Si autem queritur de iure fori cōten
tioſi:dic quod quedam eſt pena legalis vel canonica:ꝛ ſic publica:ꝛ
hec exigi pōt a iudice.xxij.q.iiij.ſi quis deceps:ꝛ de penis per totū.
¶ Quedā cōſuetudinaria etiam hec exigi pōt.de offi.ordi.dilect⁹.
¶ Quedā eſt pena hoīs rōne cōtumacie ꝛ cōtemptus iudicis:ꝛ hec
etiā exigi pōt.de offi.dele.de cauſis.ꝛ.eo.ti.c.j. Et hoc reſtringit ad
ordinariū:ꝛ delegatum principis.de quo dic vt.d.c.de cauſis.ꝛ.e.ti.
c.j.in.vj. ¶ Quedam eſt pena iniurie:ꝛ hec exigi poteſt. de iniur. ꝑ
totum:ꝛ maxime in.c.olim.de ſen.excō.ea noſcitur. ¶ Quedam eſt
pena conuentionalis:ꝛ hec quandoqꝫ interponit ad obſeruantiaꝫ
laudi:ꝛ hec exigi poteſt:in finem ſeruandi laudum:qꝛ intereſt vt hic:
ꝛ hoc qn̄ ꝑs nō fecit quicquid potuit vel ſaltem de equitate canoni-
ca nō tenet.vt.j.de peni.ſuā. ¶ Quedam eſt cōuentionalis in ꝯcti-
bus:ꝛ tunc quatenus intereſt agi poteſt quaten⁹ aūt non intereſt: nō
vnde Hoſt.dicit qḋ clericus nō dꝫ ſic crudelr̄ exigere ſicut laycus. de
ꝓben.lꝫ.ꝛ.c.ea que.ꝛ.c.ex parte:qꝛ tunc exigere cenſet auaricie cauſa
ex quo nō intereſt ꝛ hoc aperte tenet Hoſt.hic in ſumma:ꝛ hoc te-
neas:licet Inno.dicat quod etiā clerici petant penā vltra intereſſe:
vt no.de penis ſuā. ¶ Qn̄qꝫ petitur loco vſurar̄.i.addit pena ꝯctui
in fraudem vurarum ꝛ hoc conſtat:ꝛ tunc nō pōt exigi etiā a layco
quia pſumitur in dubio addita in fraudē vſurarūꝫ:qn̄ adijcitur ob-
ligationi pcedentis quātitatis.C.de vſur.cū allegas:idem ſi obliga
tioni quantitatis adiciat factū:ꝛ ſumitur pena quātitatis vt ſi pro
mittis dare.C.ſi nō dederis:facere domū ꝛ ſi non feceris dare ducen
tum qḋ eſt verum qn̄ factū non eſt facilius debiti exactiuū: vt tenet
Cy.in.d.l.cum allegas ꝛ Dy.in.l.cū ſeruus.de condi. ꝛ de.ſecus ſi fa
ctū eſt facilius debiti exactiuum:vt ſi promittis dare.x. ꝛ ſi non de-
deris promittis pntare tot pignora que equiualeant:ꝛ te pntare ad
carceres:ſi non feceris ꝓmittis centum:vt no.per Butri.ff.de cōſti.
pecu.in.l.hactenus hoc tenet Jo.and.in addi.Spec.in titu. de ob-
ligationibus.§.j.ver.ad primū qui dicit hunc vltimū caſum verum:
niſi pena ſit adiecta facto facilius debiti exactiuo:per cōſuetum da
re ad vſuras vel feneraril:qꝛ tūc ex qualitate perſone ſemꝑ preſumit
in fraudem vſurarū.de pigno.illo vos ꝛ de emptio. ꝛ vendi. ad no-
ſtraꝫ:ꝛ de priuil.quāto:ſic alterauit al's alternauit vltimo anno iſta
verba q̄ ſequunt vſqꝫ ad. §.Quero quo iure. ¶ In dubio aūt dicen-
dum qḋ quandoqꝫ apponitur pena facta vt ꝓmittis mihi dare ho-
minē vel ſeruū:aut Cyphuꝫ:vel ſcānum: ꝛ ſi non dederis promittis
mihi.c.vel dationi ſpeciei:vt ꝓmittis mihi facere domum:vel ſiſte ꝛ
ſi non feceris ꝓmittis mihi dare.c.ꝛ non preſumit in fraudem vſura
rum. ¶ Quādoqꝫ adijcitur quātitati precedentis obligationis :et
ſi non ſolueris.j.menſem.lx.promittis mihi.c.ꝛ intelligitur adiecta
in fraudem vſurarum.C.de vſuris:cum allegas:ꝛ quod ibi nota.
¶ Quandoqꝫ adijcitur facto precedente promiſſione quantitatis
ꝛ preſumitur in fraudem vſurarum: quia hic pena videtur adiecta
propter quantitatem:qꝛ totum hoc:propter finem quantitatis.l.j.
§.i.ꝛ.§.hec actio.ff.ſi quis in teſtamento:liber eſſe iuſſus ſit: hoc te-
net Cyn.in.l.cum ſeruus.ff.de condi.ꝛ de.per illā.Tu dic quandoqꝫ
adijcitur facto precedente obligatione quātitatis:qꝛ ꝛ tunc ſi factū
eſt facilius debiti exactiuum:vt quia promittit pſentare tot pigno
ra aurea vel argentea que equiualeant quantitati: vel ſe preſentare
carceri:ꝛ ſi non fecerit det penā:ꝛ non pſumitur in fraudem vſurarū
vt no. Butri.ff.de cōſti.pec.l.hactenus.de quo Joā.an remittit ad
ſpecu.de obli.§.j.ver.ad primum predicta limitat ibi Jo.and . vera
ſaluo niſi conſueuerit ad vſuras mutuare:quo caſu dato qḋ adijciat
facto facilius debiti exactiuo:vt de recipiendo percepta:ꝛ ſimilia ex
quo accedit ad obligationem quantitatis preſumitur in fraudē vſu
rarum.de pigno.illo vos.de emptio.ꝛ vendi.ad noſtram:al's.C. de
vſuris rei iudi.l.ſi.ꝛ de priuil.quāto.ꝛ quod ibi no.hanc cōcluſioneꝫ
21 tenet Butri.C.de vſuris.l.cum allegas . ¶ †Quero quo iure ꝛ qua
via petatur executio laudi dati ab arbitro.Ea.glo.dicit in ver.et ita
iſti.quod petitur executio ꝛ cōpelletur quis ſtare laudo:vel cōpare-
re per penam actionem pene in cōpromiſſo appoſite:ꝛ eſt caſus hic.
Item cōpelli poſſunt per res depoſitas penes arbitrum:qꝛ debebit
arbiter illas dare parti ꝓ qua latum eſt laudū:niſi altera pars ſeruet
laudū.ff.eo.l.litigatores.§.quid ergo cōpellitur.Tertio per penam
ꝓmiſſam arbitro ſtipulanti qui cōpelletur actionem cedere obtinē
ti ꝯ illum cōtra quē eſt laudum:ꝛ poſtea ꝯ eū agetur qḋ no. ¶ In.e.
22 glo.ibi arbitros. ¶ †No.ſecundū hoc pōt arbiter ſtipulari penam
ad cōmodū partiū:ꝛ incōmodū:de hoc in ſpec.de arbitro.§.ſi.verſi.
quid ſi in cōpromiſſo pe.col.ꝛ vide in.e.§.v.quid ſi ſtipulatus.xxvj.
col.ſpe.in.j.alleg.tenēt id quod glo.hic allegat.ff.de preſcrip.verbis
l.ſi rem inſpiciendam.§.ſi quis ſpōſionis. ¶ Recitat pla. tenuiſſe ꝯ
Jo.an.ibi remittit ad glo.in.l.litigatores.ff.de arbi. ꝛ ad Cyn.in.l.
pe.C.eo.ꝛ ad ſummā. Azo.e.titu.v.ſic.quid ſi arbiter:hec vera dicit
Jo.hanc glo.dicit eſſe veram in ver.ſed quid ſi ſtipulatus:qn̄ ſtipu-
latur penam:ſed ſi ſolū ſtipuletur ſententie ſtari non valeret ſtipula
tio:quia eius non intereſt pecuniaiiter:ꝛ quia arbiter non eſt publi
ca perſona:que poſſit alteri ſtipulari.ff.de ver.obli.l.ſtipulatio iſta
§.alteri.ꝛ.§.ſi quis inſulam:licet alteri ſtipulando poſſit in ſe adijce
re penam:vt in.§.alteri nō tamen queritur vtilis ſine ceſſione al's cō
ſenſu:ꝛ in hoc comparatur iudici.de quo per Inno.de cōuer. cōiu-
ga.dudum:ꝛ dixi pleniſſime in ſalutatiōe Gregorij ꝛ vide de vſuris
23 q̄ꝙ.lib.vj.ff.rem pu.ſal.fo.l.non quare. ¶ †Secūdo dicit gloſſ.qḋ
pignus dabitur ꝛ per dationem pignoris cōpelletur:ꝛ hoc planum
ff.e.l.litigatores.§.ſed ꝛ pretor. ¶ Sed eſt dubium quis habebit pi
gnus glo.hic velle videtur quod debet dari parti euincenti. ¶ In
ea.glo.ibi depoſitus dic aut eſt cōuentuꝫ qḋ pignus ſit arbitri:ꝛ erit
eius.ff.de fideiuſ.l.fideiuſſor obligari.§.fideiuſſor. Aut eſt actum vt
parti parenti.i.obſeruanti reſtituatur ꝛ reſtituitur per actionem p-
ſcriptis verbis:vt dicit glo. ¶ Aut eſt dubium glo.in.l.inter litiga
tores.§.ſed quod ptor ait:dicit quod dabitur parti:quia effectus iu
dicij debet applicari parti nō iudici.Arbitraria autem ad inſtar iu-
diciorū ſunt redacta.ff.e.l.j. ¶ Recitat Cyn.in.d.l.pe.Guil.de ſuza.
tenuiſſe quod ſemper pignus dandum eſt parti:etiā quando eſt con
uentum quod remaneat penes arbitrum vel iudicem:quia eius non
intereſt pecuniaiiter qḋ ſnia ſeruetur:licet intereſt ratione cuiuſdaꝫ
honoris ꝛ reuerentie qui non attenditur in ſtipulationibus.ff.ad ex
hiben.l.liber homo:vnde dicit quod additus videtur ipſe arbiter:
vt ſibi poſſit ſolui :ꝙuis videatur ei principaliter acquiſita obliga-
tio.ff.de ſolu.l.ſi quis ſtipulatus ſit. Sic alternauit vſqꝫ ad. §. alius
eſt. ¶ Ad acquirendum pignus tātum naturaliter:ꝛ ad obligatio-
nem habendam.argu.ff.de ſolu.ſi quis ſtipulatus ſit.x.in mille.
24 ¶ †Alius eſt modus vt agatur ex laudo:ꝛ in hoc hic loquitur In
no.alternatiue:dicit ꝙ ſi arbitrium eſt emologatum taciturnitateꝫ
x.dierum ex eo agitur ſi non eſt emologatum non agit ſecundū ali-
quos. ¶ Alij dicunt quod ſi eſt cōpromiſſum:cū pena vel ſine pena
agi non poteſt.ff.eo.l.diem.§.fina.ff.ſi quis in ius vo.non ie.l.vlti.j.
c.per tuas:ſi non eſt cōpromiſſum:ſed ſimpliciter ſunt elec.quia defi
ciunt alia remedia:agetur ad iudicatum.C.eo.l.pe.ꝛ ſic intelligitur
j.eo.c.cum olim.ꝛ.c.per tuas. ¶ Tertij dicunt quandoqꝫ eſt ꝓmiſ-
ſum de habendo ratam ſententiā ꝛ agitur:ꝛ quandoqꝫ nō ꝛ nō agit.
¶ Quarti dicunt quod in ſpūalibus qui nō recipiūt intereſſe agit
in alijs non. ¶ Alij dicunt qḋ ſi eſt iuratū compromiſſum vel fides
data agitur al's non.j.c.primo dicam.j.c.per tuas quid tenendū vi
de in ſpecu.e.ti.§.ſi.v.ſed quid ſi ſtipulatus:ꝛ.vſi.quid ſi in cōmpro-
25 miſſo. ¶ †Ea.glo.ibi dic qḋ ſic appoſita tn̄ illa clauſula pena nō po
terit niſi ſemel exigi vnde ſi ſecūda vice cōtrauenit nō poterit peti
pena niſi ſit dictum ꝛ pena totiens exigatur quotiens committat ꝛ
exigi poſſit quotiens fuerit cōtrauentum.de quo.ff.de ver.ob.ſi ſit.
¶ Aduerte tamen quod illa clauſula raro manente pacto. Confir-
mat pactum non ob.exactione pene ad cōmodū parentis laudo:nō
ad commodum non parentis laudo.vt.l.cuꝫ pater.§.libertis de le.
ij.nam ſecundū Butri.ꝛ Bar.in.d.l.qui fidem:ꝛ eſt glo. in.l.ij. C.de
26 iure.emphi. ¶ †Unū no.qḋ dicit ſpecu.in titu.de actiōe ꝛ petitio-
ne.§.j.ver.ſed ꝛ ſi ſit quod vbi cōtractus penalis eſt iuratus illud iu
ramentum habet vim clauſule de rato manēte pacto allegat.l.ſi qs
maior.C.de tranſacti.iuncta.l.cum proponas vltimo anno ſic apo-
27 ſtillauit.ꝛ tranſpoſuit verba : ꝛ clauſulas vltime gloſſe. ¶ †Querit

eadem glo. in ver. ſed nunquid: an pena recepta poſſit peti vt ſentē
tie ſtetur videtur ꝙ non qꝛ contrarias intendit actiones. de elec. cuꝫ
inter. R. C. de fur. l. j. ⁊ de elec. vt quis duas. li. vj. ad hoc in autēti. de
iudi. §. qꝛ vero. colla. vj. pena enī cōmittitur ſi non pareatꝛ parendo
pena non cōmittitur. Ideo cōcludit glo. ꝙ ſi in cōpromiſſo eſt adie
cta clauſula rato manente pacto pena cōmittitur ⁊ exigi poteſt. ⁊ ēt
poteſt peti vt ſententie pareatur alʼs non. ff. de tranſa. l. penul. C. de
tranſac. l. cum proponas. xx. v. q. ij. quicunqꝫ. vbi de hoc. Aduerte ta
men ad vnum ꝙ illa clauſula non facit quod ratum maneat pactuꝫ
vel principalis obligatio: ad cōmodum non parentis laudo: ideo
non parens ex viribus clauſule etiam ſoluendo penam non poteſt
agere vel excipere vt laudum ſtet firmum: qꝛ illa clauſula interponi
tur ad cōmodum parentis. Item qꝛ veniens cōtra tranſlationē nō
poteſt fundare intentionem ſuam ſuper tranſactione contra quam
venit. l. cum pater. §. libertis. ff. de leg. ij. ſm Ja. bu. in. d. l. qui ſidem
⁊ Bar. ibi. ⁊ vide. j. de loca. potuit in glo. ſuper verbo bienniū. ⁊ hoc
verum ſi veniēs cōtra tranſactionē habeat remediū agēdi vel inci-
piendi alʼs reincideret in dubiū vbi ex parte actoris actio ipſo iure
foret extincta an agere poſſet vt reꝰ ſe reponeret in priſtinā obliga-
tionē. de quo. C. de tranſac. ſiue apud acta. de hoc expreſſa gl. in. l. ij.
C. de iure emphi. qȯ doc. nō allegant ⁊ ſi ſemel cōtraueniat quis in
laudo abſqꝫ dubio appoſita iſta clauſula poterit peti pena. ſed ſi ſe-
cunda vice cōtraueniat non poterit peti pena dic qȯ ſic: ſi appoſita
eſt clauſula iſta forma ⁊ pena toties cōmittatꝛ ⁊ exigi poſſit quoties
fuerit contrauen. Si autem nō eſt appoſita dic vt in. l. ſi ſic. ff. de ver.
obli. qꝛ etiā pena iſta loco cōtēptus nō cōmittitur: niſi ſemel ex quo
nō eſt dictū qȯ toties ⁊c. ff. de arbi. ſi duo. in ſi. In alia autē pena lo
co intereſſe ſerua. qȯ no. in. d. l. ſi ſic. vide gl. expreſſam. in. d. l. ij. C. de
iure emphi. quedā alia proſequitur. Jo. an. an cōpromiſſuꝫ cū pena
poſſit emologari qȯ penā. j. c. per tuas. vbi melius cadit. Antoniꝰ.

1 ☞ Cōpromittere non poteſt de libertate minor eccleſia in preiu-
dicium pape.
2 Compromittere poteſt abbas. nu. 7.
3 Laudum ſeu compromiſſum pōt per ſtipulationem vel promiſſio
nem de laudo obſeruando confirmari ⁊ per fidei preſtationem.
4 Fidem non ſeruans an dicatur periurus.
5 Compromitti poteſt in iudicem ordinarium de iure canonico. ſe-
cus de iure ciuili. nu. 8. ⁊. 9.
6 Renuntiare non pōt inferior exemptus priuilegio ſue exemptio-
nis in preiudicium ſuperioris. nu. 12.
9 Compromitti quare non poſſit in iudicem ordinarium tanquam
in arbitrum.
10 In compromiſſis iurari an debeat vt iurans artetur ad obſeruan-
tiam compromiſſi.
11 Sententia poteſt pro parte tenere ⁊ pro parte non vbi continet illa
diuerſa capitula.
12 Priuilegijs ſuis poteſt quis renuntiare in eius preiudicium.
13 Feudum non poteſt vaſallus alienare vel ſuper eo compromittere
ſine domini licentia.
Compromittere non poteſt clericus ſuper rebus eccleſie ſine licen-
tia epiſcopi.

1 Cum emptore. ¶ † Minor eccleſia in pre-
iudiciū pape de libertate cō
promittere non poteſt. hoc dicit. In prima recitat factū
compromiſſi. In ſecunda laudum latum in parte ap-
probat. et in parte reprobat. In tertia rationeꝫ reprobationis ſub-
2 mittit: ſcđa ibi: qꝛ tertia ibi cū ſi. ¶ † No. primo quod abbas poteſt
3 compromittere de queſtione monachorū. ¶ † No. ſcđo vnū moduꝫ
cōfirmandi laudū alʼs cōpromiſſuꝫ per ſtipulationē. de laudo obſer
uando vel promiſſionē. ¶ Scđs modus per fidei preſtationē q eq-
4 pollet iuramento: † ⁊ an tunc non ſeruans fidē dicatur periurus. ita
qȯ ſit infamis ſicut in periuro. tenet. Specu. qȯ ſic in Spec. de arbi.
§. ſi. verſi. ſed pone quod compromiſſum per fidei. vide. s. qȯ metus
5 cauſa ad aures. ¶ † No. ſecundo quod in iudicem. alias ordinariuꝫ
poteſt compromitti ⁊ valet laudum ⁊ compromiſſum. ¶ No. tertio
quod poteſt agi ad obſeruationem laudi promiſſionis vel iuramē-
6 ti preſtatione roborati. ¶ † Nota quarto quod non poteſt inferior
exemptus renuntiare priuilegio exemptionis. ¶ No. quinto quod
de non ſubiectis poteſtati renuntiandi et libere de eis diſponendi
compromitti non poteſt de re ergo ſuppoſita iuriſditioni libere cō
promittentis. cōpromitti pōt. ⁊ qui nō poteſt vbi nō pōt renūtiare
iuri. nec de illo poteſt cōpromittere. ¶ Ultimo per illa verba recipi
mus monaſteria ad ius ⁊ proprietateꝫ eccleſie romane probatur ex-
emptio. vide de priuile. ſi pape. libro. vj. Hic primo habemus com-
promiſſum, ſecundo habemus approbationē in parte et in parte
7 reprobationem laudi. tertio rationem. ¶ † Oppono. docto. quod
non poſſit abbas ſolus agere ſine monachis: ⁊ tamen hic innuit cō
trarium. de reſcriptis edoceri. Solu. ſubaudi de conſenſu monacho
rum: ideo prout dicit de monachis ſubaudi et te: et ſimiliter econ-
uerſo vel alia erat queſtio que erat cum epiſcopo. alia cum mona
chis: qꝛ forte dicebant ſe prelatos capellarum que ſimul cum mo-
erant exempte ⁊ ibi recipiebat papa epalia: vel abbas noie pape ⁊
ei reddebat: ⁊ ſic abbas nil iuris i eis habebat: alʼs de iure ſuo cōpro
mittere potuiſſet intererat tū abbatis defendere eccleſias que erant
ei pleno iure ſubiecte ne alteri ꝙ pape ſubeſſent de reli. do. cōtin
8 tus. ⁊ c. cū venerabili ſecundum Inno. ¶ † Ad primū videt nō poſ
ſe cōpromitti in iudicē. arg. ff. de arbi. l. ſed ⁊ ſi in ſeruum. §. ij. ⁊. iij. q.
vij. §. tria. So. dicit glo. quod de iure ciuili nō cōpromittitur in iu
dicem: vt ibi de iure canonico ſic: vt hic: ſiue ſit ordinarius: ſiue dele
gatus. de ordinario hic de delegato. de preſump. literas. ⁊ de prebē.
niſi. ⁊. j. c. cum olim. ¶ Uel ſecundo pōt cōpromitti vtroqꝫ iure i iu
dicem: vt hic ſed nō pōt iudex cōpellere partes vt in ſe cōpromittāt
9 vt in contrario. ff. de tu. ⁊ cura. da. ab his. l. pretor. ¶ † Not. ſtatuta
ergo per q̄ pars cōpellitur ad cōpromiſſum ſunt exorbitātia a iure
cōi: cū regulariter nemo cōpellatur fallit in caſu. c. paſtoralis. de to
ſcriptis: ⁊ de offi. dele. ſuſpitionis de hoc habet. j. de preſump. ſi ea.
⁊ in. d. §. tria. v. ſi quis vero: ⁊. ij. q. vj. §. quod de arbitris: ⁊ per doct. in
decre. ſi. j. de re. permu. per Cy. in. l. ſi quis ex conſenſu. de epi. audi.
ſol. vlti. glo. non placet Hoſt. qꝛ lex illa prohibet duo. Primum qȯ
ordinarius non recipit arbitrium: ſecundum quod non iubeat in ſe
compromitti: dicit ergo ⁊ hic etiam glo. in. d. l. ſi ſeruum: quod ſi q̄
ritur an in iudicem poſſit cōpromitti tanꝙ in arbitratorem ⁊ ami-
cabilem cōpoſitorem: dic quod ſic: vt in auten. vt diffe. iudi. §. ſi vero
cōtigerit: ⁊ hoc non prohibet. l. ſi ſeruum: quia dicit tex. quod ſi ſen
tentiā dixerit nō dabitur pene proſecutio: loquitur ergo in arbitro q
arctatur ad ferendam ſniam in ſcriptis ſic ⁊ iudex. C. eo. cum antea
arbitrator aūt non: qui ſine ſcriptis arctatur amicabiliter cōponere
Si queritur an poſſit eſſe arbiter cōiter legiſte tenent quod nō: ⁊ aſſi
gnant triplicem rōnem: vt no. in. d. §. ſin vero. iij. qȯ. vij. ſub. §. tria.
Primo: quia ſemper iudex procuraret: vt in ſe cōpromitteret ne ab
ipſo poſſet appellari. Secundo qꝛ ordinarius dꝫ cogere arbitrū ad
ſententiandū: ⁊ ſniam exequi qȯ non poſſet ſi ipſe idem eſſet arbiter
Tertio quia arbitraria ſunt ad ſimilitudinē iudiciorꝫ: ⁊ ſic ſequeret
quod ſimile ⁊ idem cōcurrerent qȯ abſurdum inſti. de adop. §. ſi. Do.
aſſignat alias tres. ¶ Prima: qꝛ iudex dꝫ pronuntiare ſecundum
iura. de conſti. ca. j. in auten. vt iuſiurandum quod preſta. ab his. §.
j. col. ij. quod repugnat arbitro. ff. de arbi. l. diem proferre. §. ſi. ari.
¶ Secunda qꝛ non voluit ius queꝫ de iure ordinario habere recur
ſum ad extraordinariū. ff. de mino. in cauſe. ij. ¶ Tertia qꝛ hoc eſt
retrogredi. xciij. diſt. legimus. s. de tranſla. c. j. de quo in ſumma. c. ti.
§. quis poſſit. v. ſed nunquid: ⁊ hoc tene de iure ciuili licet aliqui di
xerint quod nec arbitrator eſſe poterit: vt no. Cyn. in. d. l. ſi quis ex
cōſenſu: ſed prima opi. cōis eſt: ⁊ hoc verū qn̄ eſt ordinarius in ſpe
cie illorꝫ qui cōpromittunt. Si non eſt ordinarius eorꝫ licet alias iu
dex cōpromitti poſſet. ff. de iudi. l. j. ⁊ ibi glo. Aliam rationem aſſi
gnat Guil. C. de epiſ. audi. ſi qui ex cōſenſu ne partibus terrorem in-
ducat: vt compromittant in dubio aūt an videatur vbi poteſt adiri
vt iudex an vt arbiter diſtingue que preceſſerunt. ff. de leg. j. ſi ſeruus
plurium. §. ſi. ⁊ de teſta. l. heredes palam. §. ſed ſi notam. Si poteſ
tia nulla apparent ſi pena appareat promiſſa preſumitur: vt arbiter
aditus. ff. de arbi. litigatores. §. j. ⁊. ij. ſi non apparet pena promiſſa p
ſumam eum: vt ordinarium aditum: vt res efficacius valeat. j. de ver
bo. ſigni. abbate in glo. de iudi. l. j. de iure autē canonico cōpromitti
poteſt in iudicē: ⁊ hoc cōiter tenet: vt hic: ⁊ no. glo. in. §. quod de ar
10 bitris. ij. q. vj. ⁊. iij. q. vij. §. tria. v. quod vero. ¶ † Oppo. cuꝫ aliaſ. j.
quod non debeat in cōpromiſſo iurari nec fides dari. C. e. auten. de
cernimus. ſo. dicit glo. qȯ de iure ciuili arbiter non debet iurare: ſed
partes ſic vt hic: vel verius dic quod de iure ciuili nec partes nec iu
dices. ¶ Quid ſi iurent dixi. s. c. non ſine ſecundo ob. quia alia cau
ſa non valet laudum cum in liberali cauſa cōpromitti non poſſit: ⁊
in. c. pe. ad ſi. s. de reſtitu. in integ. ſol. dicit glo. quod alia cauſa non
valuit: qꝛ nō potuit de illa cōpromitti ſed contra. j. de preſcrip. cum
olim: dicit quod ſi agitur de libertate hominis non pōt cōpromitti
ita intelliguntur illa iura: ſi agitur de libertate eccleſie: dicit hic In
no. quod dato quod teneat qȯ eccleſia ſuper ſtatu proprio non poſſit
compromittere: ſi tamen due eccleſie ſimul litigant ſuper terra quā
vtraqꝫ ſibi aſſerit ſubiectam cōpromitti poteſt per duos litigantes
j. c. per tuas nec ob. hic quia nō dr̄ quod non teneat cōpromiſſum ad
preiudicium abbatis: ſed quod non tenet ad preiudicium tertij. ſ. pape
vel non tenet cōpromiſſum ad preiudicium libertatis: ſic ad cōmodū
ſi agitur de alia libertate: vt quia dr̄ electionem factam contra teno͂ṙ pri
uilegij libertatis: ⁊ poterit compromitti ſuper tali electione ⁊ inſti
11 tutione. j. c. pe. ſecundum Inno. ¶ † Uenio ad ſecundum. ſ. ad pro
bationem ⁊ reprobationem laudi. op. quod laudum non poterit
tenere pro parte. ⁊ pro parte non. ff. de arbi. l. quid tamen. ſo. ſi lau
dum in. e. c. vel connexo non poteſt pro parte tenere ⁊ pro parte nō te
nere in diuerſis capitulis ſi eſt dictum vt in totum pronunciet nō po
teſt pro parte tenere ⁊ pro parte non eo per partes pronuntiante ſi nō
eſt dictum vt ſimul ſuper omnibus pronuncietur poteſt pro parte te
nere: ⁊ pro parte non tenere. ¶ Oppo. tertio quod poſſit renuntiare
priuilegijs eccleſia. de priuilegijs. ſi de terra. de re iudic. ſuborta. de
pena.

12 dona.inter.†So.renunciare poteſt ad preiudicium renunciãtis vt
hic non ſuperioris:ꝛ hoc in priuilegijs libertatis:in alijs poteſt:vt
ẜ.c.ſi de terra.ad hoc de cap.mo.c.ij.ad hoc de pac.c.j.lib.vj.hoc con
firmant doc.qꝛ quãdo exempti iurant fidelitatem iurãt nihil alie-
nare incõſulto romano pontifice.de iureiurã.ego.N.de feudis.c.ij.
ꝛ per cõſequẽs nõ poteſt cõpromittere:ne occaſione ſentẽtie cõtin
13 gat alienatio vel eccleſiam grauari. ¶†No.illam gl.que ſuper re-
bus in quibus nõ poteſt fieri alienatio:nec etiaʒ cõpromiſſum:ad
hoc.qꝛ de priui.pape nõ cognoſcet inferior.de iudi.cum veniſſent.
ergo nec ſuper eis potuit cõpromitti:ꝛ faciunt hec in argumentuʒ
qꝺ vaſallus nõ poſſit cõpromittere ſuper feudo:niſi de licentia do
mini:nec clericus ſuper eccleſia ſine licentia epi.ad hoc.ẜ.c.puenit.
ꝛ per Hoſti.in ſumma.eo.ti.§.ſed queritur.ver.ſed nunqd vaſall9.
ꝛ ſe.Spec.de arbi.§.reſtat.verſi.ſed nunquid vaſallus:ibi in ſequẽ
ti.§.tractat de religioſo:ꝛ tenet qꝺ ſine licentia ſuperioris non po
teſt compromittere.de ſta.mo.cum ad monaſterium.ꝛ.c.monachi.
xij.q.j.non dicatis.xvj.q.j.placuit.Idem de clerico ſeculari vt non
compromittat ad perpetuum preiudicium eccleſie vt hic:ꝛ ca.per
tuas:quatenus tangit ſuum proprium factuʒ:poteſt ꝛ preiudiciũ
vnde ſi agitur ſuper poſſeſſionibus ſuis:ꝛ ſuper eccleſia tãꝗ̃ ſuper
beneficio:poteſt compromittere eo modo quo licite fieri poteſt.de
preben.niſi.de tranſac.ſuper eo.dic in patrimonialibus poteſt ſu-
per fructibus preteritis eccleſie:etiã puto qꝺ poſſit ſuper fructib9
de futuro vel ſuper eccleſia:vt de ꝓprietate vel iuribus eccleſie non
poteſt abſ ſuperioris licentia ſuper ti.beneficij poteſt:ſi nõdum
eſt adeptus:ſi aũt eſt adeptus adhuc credo qꝺ compromittere nõ
poteſt:ſicut nec renunciare ſuper titulo.argu.hic.niſi dicas qꝺ põt
renunciare titulo:quãdo eſt dubitatũ propter iudicium.ẜ.de reſti-
tu.in inte.c.ſi.no.de ap.conſtitutus.omnia que ſunt dicta in com-
promiſſo procedunt:ꝛ in tranſactione ſm Hoſti.in loco preallc.ſu
per quo remittit ad ſummam.de trãſac.§.ſi quis:poteſt tranſige-
re.ꝛ vide Inno.de depoſi.c.j.   Antonius de Butrio.

1 ¶ Reconuentio non fit coram arbitris quando fit ſuper re cer-
ta compromiſſum.nu.4.
2 Arbitria quo caſu non procedunt ad inſtar iudiciorum.
3 Cõpromiſſuʒ eſt ſtricti iuris in qꝺ poteſtas arbitri regulatur ſcꝺm
menſuras compromiſſi:ꝛ ad que poteſt ampliari.nu.8.
4 Arbitri poſſunt cognoſcere de reconuentione quãdo data eſt eis
poteſtas in genere.
5 Arbiter quando non poteſt cognoſcere de pena compromiſſi vel
intereſſe.
6 Reconuentio non habet locum in cauſa criminali ꝛ alijs hic expſ
ſis:nec fit coraʒ laico in cauſa ſpirituali vel in cauſa matrimoniali.
7 Arbitria licet ſint ad inſtar iudiciorum redacta in quo differant
inter ſe.
8 Arbitria ad que poſſunt ampliari:ꝛ in quibus cõueniant cum iu-
dicijs.nu.16.ꝛ ſi cõpromiſſum in vno loco an poſſit ad aliud lauda
ri etiam parte abſente:ꝛ partes citare.nu.10.
9 Laudum latum abſente parte ꝛ citata valet quando eſt cõpromiſ-
ſum etiam ſine pena:ꝛ ex eo naſcitur actio:ſi ſit emologatuʒ tacite
vel expreſſe.
11 Arbitria ad que non poſſunt ampliari.nu.ſeq.
12 Renunciari an poſſit reductioni vel appellationi ad arbitriũ bo-
ni viri vt ex laudo inique lato appellari nequeat.numero.11.
13 Appellari an poſſit a laudo a quo alias nõ poſſet appellari vt nu-
mero.12.ſi partes conueniant qꝺ appellari poſſit.
14 Appellandi facultas a ſententia laudi an tollatur pacto de nõ re-
clamando in caſibus in quibus poteſt appellari.
15 Arbitria in quo a iudicijs differant.
16 Arbitrij inſtantia an pereat lapſo triennio ad ſimilitudinem iu-
diciorum.
17 Compromiſſo facto cum clauſula vt de omni eo ꝛ toto compromiſ
ſum videatur de quibus lis poſſet oriri derogatur ſpeciali pacto p
quod dicitur qꝺ arbiter nequeat vltra id qꝺ de iure non poteſt.

1 Cum dilectus. ¶†Reconuentio nõ fit co
ram arbitris.h.d.conſulta-
2 tio ꝛ reſponſio:ſcꝺa ibi.nos igitur rñſio:ꝛ poſt reſpõſio-
nem ſubmittẽs rõnem:ibi.cũ arbiter. ¶†No.primo ca-
ſum in quo arbitria non procedunt ad inſtar iudiciorum:qꝛ in iu-
dicijs ꝓcedit reconuẽtio:nõ in arbitris:ꝛ in iudicijs procedit:etiaʒ
ſi ſunt delegati.de mutuis peti.c.j.de reſcriptis.diſpẽdia.lib.vj.in
iudice autẽ appellationis:vide in ſpe.de recõuen.§.ij.ver.ſed nun-
quid coram.ꝛ no.de mutuis peti.c.j.et ꝓcedit qꝺ hic dicit etiam in
arbitris iuris:vt no.in ſpe.de recuſatione.§.ſi.verſi.ſed nunqd co-
3 ram. ¶†No.ij.qꝺ ptãs arbitri menſuratur a mẽſuris cõpromiſſi:ꝛ
ideo dicimus qꝺ cõpromiſſum eſt ſtricti iuris:vt in eo tantũmodo
4 veniat qꝺ in verbis reperitur expreſſum. ¶†Oppo.qꝺ in alijs ca-
ſibus nõ habeat locum reconuẽtio:etiam corã iudice cõtra literaʒ
hic.iij.q.xj.c.j.So.dicit glo.j.qꝺ non hʒ locum recõuentio coraʒ ar-
bitro vt hic:hoc temperabat verum Odof.quãdo cõpromiſſum eſt
factum ſuper re certa:ſecus ſi fit compromiſſum generale qꝺ proce
dit quo ad priuilegium ſimul ꝓcedendi nõ quo ad priuilegium ꝓ-
rogatiuum poteſtatis:cum ex generalitate cõpromiſſi hoc habeat
5 vt dixi de mutuis peti.c.j. ¶†In glo.ij.ibi.l.non diſtinguemus.§.
vlti.hanc partem tʒ Inno.per hũc.§.per quem dicit qꝺ arbiter nõ
poterit cognoſcere de pena vel intereſſe compromiſſi:quo ad pri-
mum Io.an.tenet primam partem glo.vt arbiter poſſit ratiõe cõ-
nexitatis cognoſcere de pena dupli:ꝛ aliud dicit de pena cõpro-
miſſi:qꝛ de illa nõ eſt cõpromiſſum:cũ non veniat ex natura actio-
nis in iudiciũ deducte:qꝺ ſecus eſt in pena dupli.ex.l.acquil.p que
dicit qꝺ azo tenet qꝺ arbiter de fruc.ꝛ lit.expẽ.ſniaʒ dicere poteſt.
cum ſint contigua deductis in iudicijs.ad hoc.ff.ad reʒ mobilem.
ꝛ.l.legatum.de quo in ſpe.eo.ti.§.ſi.ver.ſed cum ſuper.e.glo.ibi cõ
tumaciam litigatoris:niſi hoc actum ſit:qꝺ dicit verum mulctãdo:
ſed bene põt in expenſis cõdemnando vt eſt dictum:ꝛ ideo nõ põt
mulctare:qꝛ nõ hʒ iuriſditionem ſm Inno.ff.de re iudi.ait pretor.
in prin.Cognoſcit tamen de intereſſe ſurgente ex actione deducta
in iudicio.ff.e.l.non diſtinguemus.§.item non eſt cogendus.in ſi.
ſ.c.ex parte.ſm Inno. ¶Ea.glo.preſente tu dic ſm Butri.in.d.§.
litigatorum.qꝺ ſi eſt actum vt cuiq dicto arbitri debeat pareri:et
qꝺ pena totiẽs cõmittatur ꝛc.qꝺ tunc ſi nõ comparet ad ſniam cõ-
mittitur ex cõtumacia:ꝛ poterit ſniari:adhuc cõmittetur pena:qꝛ
non paruit ſnie:ꝛ idem tenet ſpe.in ti.de arbitro.§.ſi.ver.ſed nun-
quid arbiter.ad ſi.§.ſi vero:non eſt actum qꝺ totiens cõmittatur:
ſed ſolum qꝺ ſnie pareatur altero cõtumace pena committitur:et
amplius nõ põt cõmitti ꝓpter ſniam:imo expirat compromiſſum.
Si non eſt actum vt altero abſente ſnia ferri poſſit:ſed ſi nõ eſt actũ
tunc nõ cõmittitur pena ꝓpter cõtumaciã:non decidit quid iuris
quando compromiſſum eſt ſine pena:puto qꝺ tunc laudũ pendeat
ex emologatione:ꝛ qꝛ ad inſtar iudiciorũ ꝓceditur valebit ſentẽtia
abſente parte ꝯtumaciter lata:ꝛ ſi poſtea emologetur tacite vel ex-
preſſe producet actionem:alias non:vt.l.pe.C.e. ¶Eadem gl.ibi
recedere poſſunt.de hoc dic plene de iureiuran.quintauallis.ita
apoſtillauit vltimo anno.Sed dic ſm Io.an.qꝺ tunc vi cõnnectio-
6 nis etiam poſſet cognoſcere ex latis verbis cõpromiſſi. ¶†Secũ-
do non hʒ locum in cauſa criminali vt in contra.idem glo.de iudi.
at ſi clerici.de iudi.qualiter ꝛ vide de mu.peti.c.j.qꝺ itellige.vt no.
in ſumma.iij.q.xi.ꝛ qꝺ habetur.e.c.ꝛ.q.neganda.ꝛ vide Cy.C.qui
accu.non poſſunt.l.neganda.et bene.ff.de publi.iudi.is qui reus.
Item in cauſa ſpoliationis niſi de alia ſpoliatione.de ordi.cogni.
ſuper ſpoliatione.ꝛ de reſti.ſpo.ex conqueſtione.Item in momen-
tanea poſſeſſione.C.qui legiti.perſo.l.ſi.ſed illa lex habet multos
intellectus.Hoſtiẽ.autem reſtringit illam legẽ ad pupillum agen-
tem:ꝛ quando agit interdicto:qꝺ vi aut clam,vel vti poſ.vel vnde
vi.Idem quãdo agitur ſuper ſpoliatione eccleſiaſtici iuris .ad hoc
ff.de iudi.l.ij.§.ſed ſi agant.Ceſſat autem reconuentio ꝓpter per-
ſonam excõicati recõuenientis.de excep.cum inter.Item in cauſa
ſpũali nõ fit recõuẽtio corã laico.de quo de mu.peti.c.ij.ꝛ.iij.q.viij.
cuius in agendo.Idẽ in cã matrimoniali ſcꝺm vin.Item in qõne
preiudiciali.de ordi.cogni.c.ſi.iij.q.vlti.§.aliqñ.de quo in ſpecu.de
7 rei ven.§.ij.in prin.ꝛ per totum. ¶†Opp.j.ꝙ arbitria cõueniant
cum iudicijs:qꝛ ad inſtar iudiciorum ſunt redacta.ff.de arbi.l.j.ſed
in iudicijs reconuentio procedit:ergo ꝛ in arbitrijs.Solu.genera-
lis differentia eſt inter iudicia ꝛ arbitria:qꝛ iudicia ſunt latiſſimi
iuris quo ad deducenda.ff.de iudi.ſi quis in tentione ꝛ.l.ſolem9.
j.de cauſa poſ.cũ eccleſia.Arbitria autem ſunt ſtricti iuris.ꝛ hec da
tur regula ꝙ illa demũ veniunt in arbitrijs:de quibus eſt actũ ex-
preſſe vt veniãt:vel coherentia illis vel ad illa cõſecutiua neceſſa-
ria:in iudicijs autem omnia veniunt de quibus nõ eſt actuʒ:vt nõ
8 veniant:vt pʒ ex iuribus palle. ¶†Ex his infertur.Primo que-
dã ad que ſe ampliant arbitria.Secundo ad que ſe extendant ar-
bitria:ꝛ quedã in quibus arbitria ꝛ iudicia conueniant. ¶Vltio
extra penam aliquas differentias proſequere caſus primos in qui
bus arbitrium ampliatur que eſt clara. ¶Tangit gloſſ.vnum:an
poſſit arbiter cognoſcere ſuper petitiõe dupli in actione legis ac-
quil.ff.ad.l.acquil.l.inde neratius:ꝛ arguit pmo quod ſic:qꝛ ſequi
tur ex actione in compromiſſo deducta:in contra.ff.e.qd tñ.§.vlti
mo.vbi ſi arbiter vetat penã peti nõ vʒ:qꝛ de hoc nõ eſt cõpromiſ-
ſum:ꝛ hoc tʒ Inn.ꝛ p hãc.l.ẽt tʒ ꝙ nõ poſſit arbiter de pena:vel i-
tereſſe cõpromiſſi cognoſcere. ¶Primũ tʒ Hoſt.rõne cõnexionis.
Nõ ob.§.vltim9.alle.in gl.qꝛ loqƚ de pena a partib9 ꝓmiſſa:qꝛ de il
la nõ eſt cõpromiſſum:ſʒ pena q̃ ſurgit ex actione de illa cõpromiſ-
ſum eſt:p q̃ dicit ꝙ azo tʒ ꝙ arbiter de fructibus ꝛ litis expẽ.ſniam
dicere põt:cũ ſint ꝯtigua deductis in iudicio.ad hoc.ff.e.ſi cũ dies
§.ſi arbiter.ꝛ qꝛ talia ſunt iuxta mãdatũ.ff.iudi.ſol.l.iã tñ.de ꝓcu.
ad rẽ.ꝛ.l.ad legatũ.ꝛ de hoc in ſpec.eo.ti.§.ſi.v.ſed cũ.ẜ. ¶Secun
do enumerat glo.caſus in quibus cõpromiſſum non ampliatur:et
iter ceteros dicit qꝺ nõ põt punire cõtumaciã litigatoris .all.ff.de
arbi.nõ ex omnibus:niſi hoc actũ ſit:vt ibi:quod dic veruʒ mulctã-

9
do:ſed in expēſis cōdemnando bene:vt eſt dictū.nam ⁊ de intereſſe
cognoſcit ſurgente ex actione deducta in iudiciū.ff.e. nō diſtingue-
mus .§. Item nō eſt cogendus:in fi.ſcōm Inno.j.c. ex parte. Ho-
ſti.dicit Jo.⁊ vin.dicere.l.nō ex omnibus intelligēdā de actiōe arbi
traria:in qua arbiter cōtra cōtumacē facit in litē iurari:⁊ ratio qua-
re non mulctant aſſignatur per glo.q: nō habent iuriſditionem:ſed
notionē.ff.de re iudi.l.ait pretor.in prin.dicit ſecundo qȝ nō poteſt
arbiter pronunciare niſi vtraqȝ parte preſente:vbi hoc actuȝ nō eſt.
ff.e.l.diem.§.ſi quis litigatorum.Nec ob.ſȝ doc.qȝ ſic erit in ꝑtāte
partis eludere compromiſſum:q: pena committetur ex quo facto
ei⁹ nō pronunciatꝛ: vt dicto .§.ſi quis. ¶ Doc.legiſte dicunt nō eſſe
peccatū dicere hoc procedere qñ cōpromiſſum eſt factū cū pena ſine
illa clauſula rato manente pacto:ſed vbi eſt factū cū pena cū illa cl'a
vel ſine pena:q: tunc ex cōtumacia nō ſoluitꝛ arbitriū:nec nouatꝛ. Sa
tis videtꝛ poſſe dici qȝ in abſentē cōtumaciter valeat laudū. Butri.
tñ dicit qȝ ſi eſt clauſula rato manente pacto:valet laudū ad finem
cōmittēde pene ex ſententia:vnde dicit qȝ qñqȝ actū eſt vt cuicūqȝ
dicto arbitri debeat pareri:⁊ qȝ pena totiens cōmittatꝛ ⁊c. et tunc ſi
nō cōparet ad ſentētiā cōmittetꝛ pena ex contumacia: ⁊ poterit ſen-
tentiari:⁊ cōmittetur etiā pena:q: non paruit ſententie . Idē ſpe.i
ti.de arbi.§.ſi.ver.ſed nūquid arbiter.ad ſi. ¶ Aut nō eſt actū qȝ to
tiens cōmittatꝛ:ſed ſolū qȝ ſententie pareatur:⁊ ſi nō eſt actū qȝ ſen-
tentia altera abſente ferri poſſit:altero cōtumace pena cōmittitur
⁊ amplius cōmitti nō poteſt ꝓpter ſententiam:imo expirat cōpro-
miſſum:⁊ remanet ſine pena.ſ.c.litigatores.§.ſi.Si eſt actum vt al-
tero abſente ferri poſſit tunc ꝓpter cōtumaciam nō committitꝛ:ſed
9 per ſententiā poſtea cōmittetꝛ ſm eū. ¶ † No.q: decidit caſuȝ quid
iuris qñ cōpromiſſum eſt ſine pena:puto qȝ laudū tenet abſente pte
⁊ citata:q: in talibus ꝓcedit ad inſtar iudiciorū:ſed niſi poſtea emo
logetur tacite vel expreſſe ex laudo nō agitur.C.e.l.pl'ȝ. ſec⁹ ſi emo-
10 logetꝛ. ¶ † Tertiū qȝ nō pot arbiter eſſe:q: nō poteſt citare partes
extra locū cōpromiſſi.ff.e.ſi cuȝ dies.§.ſi arbiter:⁊ tñ ſm doc . poteſt
ordinarius in qualibet parte dioceſis.de of.ordi.cum epiſcopus.li.
vj.⁊ remittit Jo.an.ad ſpe.de cita.§.j.ver.ſed nūquid arbiter: ibi di
cit idem qȝ dictum eſt in ſpe.de arbi.§.differt.ver.itē nec poteſt cita
re.Remittit ho ⁊ de arbitro.§.ſi.ver.de loco.⁊ ver.ſequenti:⁊ qȝ no.
de teſti.preſentata:ſuper ver.ſoli.⁊ vbiqȝ concludit ſpe.qȝ debebit
pronunciare in loco vbi cōpromiſſum factū eſt:ſi aliud nō eſt actum
adeo qȝ ſi cōpromiſſum fuiſſet in villa:nō valeret laudū in ciuitate:
putat tamē qȝ ſi cōpromiſſuȝ eſt factū in porticu:vel eccleſia:qȝ nō
eſt neceſſe qȝ in loco illo pronuncietur: ſed ſufficit qȝ in eadeȝ ciui
tate.vt.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.cum aūt.ff.ad ſil.l.j.§.e. aūt. Et hec vera
dūtamē loc⁹ ſit honeſtus:nā ſi ad lupanar citaretur:nō teneretur cō
parere.ff.de arbi.ſi cū dies.§.ſi arbiter.Si tamē volūtarie citati cō-
pareāt valet ſnīa:⁊ ꝑceptū.ſm Jo.an.in addi.licet nō valeret ſi eſſet
latū extra locū cōpromiſſi:vt no.Accur.in dicta.l.ſi cū dies.§.ſi arbi
ter per.l.ſi.ff.de iuriſ.om.iudi.licet Guil.in prin.ibi teneat contra: ⁊
hec vera etiā ſi vterqȝ poſſet honeſte cōparere in lupanari:vt ibi no.
11 Jo.an.in dicto.§.ſi arbiter. ¶ † Quartū ad qȝ ſe nō ampliat eſt qȝ
arbiter nō poteſt delegare cōpromiſſum.ar.ff.e.nō diſtinguemus.§.
queſitū. ¶ No.bene q: per iſtū tex.dixi qȝ ſi arbiter ꝓnunciat prout
declarauerit vel cōſuluerit talis:nō valet laudū:q: partes elegerūt
arbitrium arbitroꝝ:⁊ nō tertij. ¶ Alios caſus ponit gl.qui ſunt cla
ri:excepto vltimo:q: dicit glo.qȝ partes poſſunt renūciare appella
tioni in iudicijs.C.de tēpo.ap.l.ſi.⁊ non poſſunt renūciare reductio-
ni ad arbitrium boni viri:quin a laudo inique lato poſſunt recedere
ſm glo.de renū.appellationis.Jo.an.remittit ad ſpe.de ap. in ſi. tu
12 dic vt dixi de ap.paſtoralis. ¶ † Circa ſm an poſſit renūciari appel
lationi:vel reductioni ad arbitrium boni viri. ¶ Primo eſſet vidē-
dū de modis retractandi ſententiam laudi.loquor de arbitro : q: de
arbitratore videbitꝛ.j.de iureiuran.quintanallis. ¶ Secundo an il-
lis modis retractandi poſſit renunciari:ad primū obmiſſis alijs mo
dis retractandi:de quibus dicā.j.c.per tuas. ¶ Videamus ſpāliter
de modo appellatiōis: an ſentētia arbitri poſſit retractari ꝑ viā ap-
pellationis:⁊ dic qȝ ſi non eſt cōuentū qȝ appellari poſſit glo. com-
muniter tenent qȝ nō poteſt appellari:⁊ iuris ciuilis:⁊ iuris canoni
ci:vt no.glo.in.l.ij.ff.de arbitris.⁊ in.l.j.C.de arbi.⁊ hoc firmat gl. de
of.dele.ab arbitris.lib.vj.ij.q.vj.§.qȝ de arbitris.Idem no. in.l. ar-
bitro.ff.qui ſatiſda.co.⁊ hoc cōiter tenetꝛ ⁊ in practica ſeruatur : hec
opi.firmatur:nam ſm ius antiquū planū qȝ nō appellabatꝛ: quia ex
laudo actio non oriebatur.hodie autem idē:q: vel cōpromiſſum eſt
a partib⁹ emologatum:⁊ nō poteſt pars amplius illud impugnare.
de re.iur.mutare.vel eſt emologatū lapſu.x.dierum:⁊ tarde venit ap
pellans:quia ſententia tranſit in rem iudicatam.de re iudi.qȝ ad cō
ſultationem.Bart.fuit in vna opi. qȝ poſſit appellari:quam ponit
in tribus locis in.l.ij.ff.de arbi.ff.qui ſatiſ.co . l.arbitrio.et.l.j.C. de
arbi.⁊ i.l.nemo poteſt.de le.j.⁊ dicit qȝ appellari poterit vbi eſt emo
logatum laudum expreſſe:quia emologando approbat vt latū:non
vt ſic latum per.l.iij.§.falſus.ff.rem ra.ha.vbi a ſententia lata con-
tra falſum procuratorem poſſum appellare approbando eam vt
latam:ſed non vt ſic latam:vnde eo quod non appellat infra decem

dies eam approbat: vt latam: ſed non vt ſic latam.allegat.l.pomp.
ff.de neg.geſ.hec opin.non placet.et ſic reſideo cum communi:quia
emologatio ſententie dirigitur ad approbandam iniuſtitiam ſen-
tentie:vnde vel appellando non emologat: vel ſi emologat iniuſti-
tiam approbat. et ſic vt contrarius ,repellitur: ⁊ ſimilia que allegat
non faciunt:quia ibi actus non eſt nullus quo ad dominum ex de-
fectu iniuſte geſti tantum : ſed ex defectu conſenſus qui abſqȝ du-
bio datur:vel appellando vel alias ratificando vt geſtum: licet non
ſit geſtum:nec contractus datur:cum non ſit neceſſe: vt negocium
ad ſe trahat; quod ratū habeat iniuſte geſtū:ſȝ qȝ ꝯſentiat illuȝ ge-
ſiſſe.per qȝ dico qȝ nec bene dicit in quadā alia materia: an filius cō-
tra teſtamentū poſſit agere ꝯtra tabulas qñ eſt preteritus:cum ibi
requiratꝛ approbatio reſpectu iiuſtitie vnde ſemper ibi erit dare con
trarietatem. Neſcio quid dicant in hoc moderni legiſte. ¶ Tu in hoc
puncto latius me extēdo.dic qȝ qdā ſunt arbitri iuris:qui dantur lo
re loco iudicis vt qui cognoſcere debēt de ſuſpitione vel de vi litte-
rū.de offi.dele.ſuſpitionis.de reſcriptis paſtoralis:⁊ ab iſtis appel
latur vt a iudicibus:vt no.in.d.c.paſtoralis:⁊ hodie eſt caſus.de of.
dele.ab arbitris.li.vj. ¶ Aduerte tñ qȝ ſuper his non comprehēdo
arbitros qui eligunt ex neceſſitate ſtatuti inter attinentes : q: in
his Bar.qȝ non poteſt ab eoꝝ ſententijs appellari.l.j.C.de no.co.
compo.qdā ſunt arbitri iudiciales:vel quaſi qui dant a iudice auto
ritate iudicis.ad declarādū aliqd emergēs corā iudice:⁊ ab iſtis ap
pellatꝛ:vel ſaltē ab eis male geſtū:vt interlocutoria.qdā a iudice trā
catꝛ ꝯtrario iꝑio iudicis officio.ff.qui ſatiſ.co.l.arbitro ſm vnū in
tellectū. ¶ Quidā ſunt arbitri quaſi iudiciales qui in aliquo [illegible]
ter arbitrari habēt:⁊ dantꝛ a iudice:vel eius auctoritate:vt ſūt te[illegible]
periti in arte qui de voluntate partiuȝ ad aliquid arbitrādū aſſumū
tur vel extimandū:vt approbatores fideiuſſorum.extimatores vel
medici in cognoſcēda cicatrice:vel vulnere letali.obſtetrices ⁊ ſi[illegible]
ab iſtis reclamatur ſaltem per viam ſupplicationis:vt dicta decre.
ab arbitro ſm alium intellectum. ¶ Quidam ſunt arbitri qui dan-
tur ad deciſionem totius litis ſola voluntate compromittentium:⁊
ab iſtis ſecundum communē opi.non appellatꝛ:hoc temperat [illegible]
Bar.in.l.j.C.de arbitris:niſi forte ex ſententijs ſuis oriatur actio [illegible]
forma ſtatuti:quo caſu poterit appellari ſicut a ſentētia iudicis.di
cit tamē glo.⁊ hoc no.ij.q.vj.qȝ de arbitris.qȝ a ſentētijs arbitroꝝ
poterit recedi per viaȝ ſupplicationis:vel reclamationis cuiuſdam
que habebitur ad inſtar appellationis.qȝ verum puto. ¶ Aliqui
autē alijs modis poſſit recedi ab iſtis. dicam de iureiuran. quinta-
13 nallis. ¶ † Nunc reſtat deſcendere ad ſecūdum:an ſi partes con-
niant vt poſſit appellari a ſententia arbitri:an poſſit appellari.C[illegible]
tangit hoc in.l.cum antea.C.de arbitris.⁊ ponit etiam hic Jo.an.
⁊ dicit qȝ hoſti.ponit hoc de teſta.raynaldus.qȝ valeat facit: quia
pacta ſeruanda ſunt ⁊c.de pac.c.j.ff.de pac.l.iuriſgentium.§.ait pre
tor. ¶ In contrarium q: ſententia arbitri non eſt ſententia: q: non
infamat.ff.de his qui not.infa.l.quid ergo.§.compromiſſo: et q: ei
non datur euictio.ff.de euic.l.ſi dictum.ex ea non datur actio vel ex
ceptio.ff.de arbitris.l.iij.igitur non appellatur.Hoſti.dicit qȝ do-
minus dicebat pactum non valere:⁊ hanc opi.tenet Accur.in d.l.et
Guil.de ſuȝ .in.d.§.cum quidam.⁊ Guil.in ſpe.de ap.§.in quibus.
ver.xvj.ad hoc quia in poteſtate eſt arbitri qualē ferat ſententiā.ſ.
e.l.diem proferre.§.ſtari.⁊.l.qualem.ff.ſo.ma.l.alia.§.j.Item quia
hoc pactum derogatur iuri: cum per pactum non detur priuatis
iudex:qȝ eſſet ſi poſſet appellari contra.l.priuatorū.C. de iuriſ.om.
iudi.⁊ de offi.dele.ſignificantibus.hanc partem tenet Cy.in dicta.l.
pe.Hugo tñ in ſuis diſſolutionibus tenet contrarium.⁊ Ja.de bel.
quia aliqñ retractatur arbitri ſententia per quaſdam ſpecies appel
lationis.e.ti .non diſtinguemus.§.cuȝ quidam. ¶ Non ob.l.j.C.de
arbi.q: licet non poſſit appellari non prohibet illa.l. paciſci de ap-
pellando.Nec hoc pactum eſt ꝯtra legē:q: lex nō ꝓhibet paciſci.ff.de
pac.l.paciſci.⁊ de edil.edic.l.queritꝛ.§.ſi.idē Dy.ff.de ap.⁊ ꝯtra.
Bar.in.l.j.tȝ hoc:ſȝ puto qȝ nō valebit hec vt appellatio:ſȝ vt [illegible]
reclamatio:⁊ idē Dy.in.l.plane.ff.de leg.primo.dixi i.c. quinta-
14 lis. ¶ † Nunquid autē per pactū de non reducēdo vel non reclamā-
do tollatur facultas reclamandi in caſibus in quibus dixi.ſ.poſt
glo.hic videtur dicere quod non dicam ⁊ dixi in dicto capitulo quin
15 tanallis:⁊ tangunt docto.ſupra capitulo cum dilecti. ¶ † Ultimo
glo.proſequitur caſus in quibus conueniunt:vt in interrumpenda
preſcriptione:⁊ iuramento calū.⁊.j.c.fina. dic ergo latius qȝ diffe-
runt:⁊ conueniunt in prin.⁊ medio ⁊ fine cauſe differūt:⁊ conueniū
in prin.quia coram vtroqȝ datur libellus.de quo in ſpe. de libel.in
cep.§.reſtat. in ſi . ſit in vtroqȝ litis conteſt. per vtrunqȝ interrum-
pitur preſcriptio:vt dixit gloſ.et iuratur de calū. differunt in prin.a
reconuentione. ¶ Secundo quia in arbitrio venit ſolum id de quo
actum eſt ſtricte: et quia non citat arbiter extra locum nec delegat
arbitrium:nec preſtatur coram eo ſatiſdatio. ¶ In medio quia
vtrobiqȝ examinat negocium vterqȝ . de reſtitu.in inte. Iudex [illegible]
cognoſcit:probationes facte coram vno valent coram alio: [illegible]
receptis coram arbitris habeatur diſtinctio.c.preſentata.⁊.c.[illegible]
moniū de teſti.l.fina.differūt in medio:quia nō punit cōtumaciam [illegible]
cogit teſtes

cogit teſtes nō valet pactum de recedendo ab arbitrio nec extendi
tur ad heredes.in ſi.conueniunt:q2 vterq3 ſtatuit diem ſolutio.faciē
de non compellitur pnuntiare diebus feriatis.vterq3 fert ſnīam in
ſcriptis:z ex vtraq3 datur actio:licet in arbitro exigatur emologa
tio.C.e.l.pe.C.de ſen.ex peri.reci.l.ſi.¶ Differunt q2 arbitri non p
nunciāt altera parte abſente.in arbitro non purgatur mora.z ſentē
tia arbitri non infamat:z hanc materiā vide in ſpecu.de arbi.§.dif
16 fert.vbi etiam no.in ſi.†an pereat inſtantia lapſo triennio:z fuerūt
opi.de quibus.ff.e.ſed ſi cōpromiſſum.in ſi.Mar.de fa.tenet qō in
ſtantia limitetur:z incipit curſus.a die cauſe coram arbitro cepte.p
l.pperandum.C.de iudi.Azo tenuit Idem.ſed dicit diē cōputari
a die conteſt.lit.de verb.ſig.ex parte.ij.Recitat vber.tenuiſſe quod
in arbitro terminus ſit ſtatutus inſtantie.in amicabili cōpoſitore
non vel vbi in arbitro eſt dictum:vt tranſeat ad heredes.ff.eo.l.diē
§.ſi heredes.hec fuit opi.Guil.de cu.z eam ſequitur Guido.de ſuza.
ff.de arbi.Item ſi vnus.§.j.dic in arbitratore nullus terminus ē ſta
tutus.in arbitro ſi eſt actum vt tranſeat ad heredes.quidam qō non
perit triennio hoc non placet:quia z iudicium tranſit ad heredes.
ff.de iudi.l.tam ex contractibus.z no.ff.de fideiuſ.ſi eum.z tamen fi
nitur triennio.ſi non eſt actum:vt tranſeat ad heredes.dic ſi inſtan
tia fuit incoata coram iudice z tranſiuit ad arbitrum vt iudicaret
ſuper eadem inſtantia finitur triennio:z hoc tenuit Fran.Accur.vt
notat Bar.in dicta.l.ſed ſi compromiſſuz.z Cyn.in.l.properandū
§.ſin autem.z in medio.vbi glo.tangit z in.l.itez ſi vnus.§.j.Si fuit
originaliter coram arbitro mota tunc opinio.ſunt.cōmunis habet
quod finiatur inſtantia ſicut in iudicio:z ad hoc q2 ad inſtar iudicio
rum proceditur in arbitris.ff.e.l.j.Et hoc credo inter laycos.de iu
re autem canonico inter clericos:vel ſuppoſitos iuriſditioni cleri
corum non finitur inſtantia trienniij.ſicut nec in iudicijs.j.de iudic.
17 c.penul.¶†Vltimo docto.hic dant plenam theoricam z practicaz
compromiſſi:z vt ſpecificentur in compromiſſo.illa que arbiter de
iure facere non poteſt.¶ His exceptis in quib9 non valeret ſpecia
le pactum z poſtea ſubijciatur clauſula generalis:z vide formam in
ſpe.de arbitro.§.vt autez hodie.vidi in compromiſſis in tuſcia pra
cticā mirabilem ſeruari quod partes conueniunt:vt de omni eo.et
toto intelligatur lis:z queſtio eſſe inter partes:z omnia illa in com
promiſſo videātur deducta de quibus ſpecialiter eſt laudatum:que
clauſula eſt mirabilis effectus cum partes poſſint ex conuentione
in contractibus ſuis fingere.ff.de ver.ob.l.huiuſmodi.

1 ¶ Eligere qui per arbitrium debet cum aliquorum conſilio requi
rere debet illorum conſilium in tractatu electionis tamen ſequi,nō
arctatur.
2 Hoſpitali ſubiecto eccleſie collegiate cuius eſt prouidere de rectore.
nume.9.
3 Prelatus vel rector eccleſie poteſt litigare ſuper iure eligendi recto
rem in eccleſia.
4 Cōpromiſſum firmatur ſtipulatione de ſeruando laudo.
5 Interpretari pōt papa cōtractum vel ſnīam ab alio latā z an iſtud p
cedat in inferiore.
6 Laudandi ius cōmenſurat a forma cōpromiſſi.
7 Cōſulere vbi quis arctatur ad faciēdum aliquid cum conſilio ſuffi
cit quod requirat conſilium z debito tempore expectet nec id ſequi
arctat z d3 requiri qn̄ actus eſt in fieri.Secus qn̄ d3 de cōſenſu face
re.nume.14.
8 Clauſula qō libere quis faciat intelligitur idonee z cōgrue ad arbi
trium boni viri.
10 Familie appellatione comprehenditur etiam familia religioſa.
11 Capitulum vel conuentus ſicut in principali actu agendo exigitur
quod cōgregati in vnum hoc fiat ſic exigitur quod fiat de conſenſu
omnium vt capitulum congregatorē qn̄ alteri faciēti habent princi
paliter aſſiſtere tractando vel conſulendo.
12 Electio ſi fiat contra formā pųilegij vel iuris non eſt ipſo iure nulla
niſi p ipſum ius irrita nūtiata denuntiet ſi vero ſit 3 formam cōpro
miſſi eſt nulla.
13 Conſiliū petere nō eſt vanū licet id nō arctetur ſequi.
15 Cum conſilio vel de conſilio aliquid facere an ſit differentia vt cōſi
lium arctetur ſequi faciens qui de conſilio aliquid facere tenetur ex
quo cōſenſus ponit qn̄q3 p cōſilio vt q tenet aliquid facere de cōſen
ſu teneat ſequi cōſenſum.nu.ſeq.
16 Conſiliū alicuius vbi quis ſequi arctatur ſi manifeſtam iniquitatez
cōtineat an illud ſequi debeat.
17 Executor teſtamētari9 qō nihil faciat ſine cōſilio z voluntate fratris
nō arctatur illud ſequi.
18 Snīam qō iudex non ferat niſi de cōſilio vel cum conſilio ſapientis
ſtatuto dictāte an arctetur ſequi conſilium z ſi ſnīam ferat ſine cōſi
lio an valeat.
19 Compromiſſum ſi eſt in aliquem vt laudet ſecundum ſapientis con
ſilium an valeat tanq̄ non videatur collatum in arbitri.voluntate
Et quid ſi conſentiat in iudicem vt ſententiet prout videbit tali ſa
pienti.nume.20.

1 Cum olim. ¶†Qui per arbitriū eligere d3 cū
cōſilio aliquorū in tractatu electio
nis illorū conſilium requirere d3 ſ3 nō arctatur ſeq.Pri
mo conſultatio.Secūda ibi nos igitur.illius rn̄ſio.1.de
2 claratio.¶†No.hic ar.ad quē de iure ſpectat ptās prouidēdi de re
ctore in hoſpitali ſubiecto eccleſie collegiate:q2 vr quod ad priorez
eccleſie collegiate cum tractatu z conſilio fratrum hoſpitalis:z ſīr
de fratribus in hoſpitali ponendis.Dicit em̄ Io.an.q2 iſta eccleſia
ſancti bartholomei habebat hoſpitale ſubiectum ſub eodem voca
bulo:ſicut contingit in eccleſia ſancti pculi:z ſcti Stephani:z ſancti
felicis.de bon̄.z prior ſancti bartholomei preerat ecc̄ie ſcti bartho
lomei principali.Rector aūt preerat inferiori in qua ſitum erat ho
ſpitale:ſed dic quod hoc habebat pactum fundatoris:q2 de iure eſt
3 cōtra vt videbis.j.¶†Not.ij.iuncta ſuper ſcriptiōe qō prelatus vel
rector eccleſie pōt litigare ſuper iure eligendi rectorem in eccleſia.
4 ¶†No.iij.vnum modū firmandi cōpromiſſum:vt promiſſione:et
5 ſic ſtipulatione.de ſeruando laudo.¶†No.iiij.papam poſſe decla
rare cōtractū:z ſnīam ab alio lata3:z etiā arbitriū:z ſic pōt facta ab
alijs interpretari de factis ab eo:an inferior īterpretet.vide de ſen.
6 excō.inter alia:z vide de poſtu.prela.c.j.¶†Not.v.quod ius laudi
mēſurabitur a iuribus:z forma cōpromiſſi.ad hoc.ſ.c.cu3 dilectus.
7 ¶†Sexto no.quod vbi ex forma quis arctatur ad tractādum:z cō
ſulendū:z ſic habere tractatū cum alio:z cōſilium non v3 actus non
reqſito tractatu z conſilio.ad hoc.ſ.de elec.cum in veteri.Et aduer
te qō tractatus d3 fieri ante principiu3 actus exercendi:non iā actu
pfecto:vel deliberato:vt patet ibi ſuper inueniendo.debet ergo re
quiri quando actus eſt in fieri non qn̄ in perfecto eſſe.¶ Et not.qō
vbi ex laudo vel alia diſpoſitione.arctatur in actu ad habendū tra
ctatum vel cōſilium:ſufficit petere z expectare congruo tempore:ſ3
8 eo habito non arctatur ſequi.¶†No.q̄ in conceſſione libere pote
ſtatis quē eligendi non venit vt eligat non idoneum:imo ſemp re
ſtringitur ad idoneū.Et no.hic qō v3 cōpromiſſum in iudices dele
9 gatos.de quo.ſ.c.cum tpe.¶ Primo habem9 laudū dubium.Se
cūdo eius interptationē.¶†Ad primū op.quod de iure poteſtas
eligendi rectorem ſpectat ad familiā hoſpitalis.vt patet.de elec.c.j.
z.c.cum terra.Dicit Hoſt.quod hoc verum de iure:ſed derogari po
terat per arbitrium cōtrarium z per cōſuetudinem vel priuilegiū.ſ.
ti.ij.c.ij.de conſue.cum dilectus.¶ No.hic vnū dictum qō poteſtas
eligendi rectorem ſpectat etiā ad familiā que in ecc̄ia non habitat:
10 vt collegium vel conuentus:qō no.q2 extendit.c.j.de elec.†Dicit tn̄
hic quod appellatio familie cōprehendit familiam religioſam ſecū
dum Inno.Ho.licet alias appellatione familie veniant etiam ſer
ui.ff.de public.l.j.§.familie.z.ff.de vi z vi ar.l.j.§.familie.z familia
res:z domeſtici.C.de his qui ad eccle.cōfu.l.ſi.§.ſane ſi ſeruus:ſecū
dum Inno.z op3 qō familia ſit perpetua z ſimul agregata.Si eni3
vocaret ſingulares non de facili ſciretur:an omnes requiſiuiſſent:et
aliud eſt familia:z aliud ſingulares.xij.q.ij.qui manumittunt.Ite3
quia familia poterit melius agregata cōſulere.z priorem ad ſe tra
here,q̄ ſeparata:z q2 firmius eſt conſilium plurimo2.de offi.deleg.
prudentiam.In ſcrutinio aūt ſigillatim ideo requiruntur:quia ſe
curius vota exprimuntur:ſic hic ſuffultus pn̄tia ſociorū minus ter
rebit priorem:z liberius cōſulet ſm̄ hoſt.z facit ad hoc.de ſta.mo.cū
11 ad monaſterium ibi:non ſeorſum zc.¶†No.hoc dictu3 qō ſicut in
principali actu agendo p capitulū vel conuentum exigitur q̄ cōgre
gati in vnum hoc fiat de elec.in geneſi.¶ Not.de reſcriptis.eam te.
de conſti.cum oēs.z per Inno.de poſtu.bone.de re.ec.non alie.du
dum.li.vj.ſic exigit quod fiat actus de conſenſu oium:vt capl̄'in con
gregato2 quando alteri facienti principaliter habent adſiſtere tra
12 ctando vel conſulendo.¶†Oppo.quod electio non ſit nulla dato
quod ſit contra formā.de elec.cū in cunctis.z.c.quia pпter.So.ſi cō
tra formā cōpromiſſi eſt nulla:vt hic ſi contra formam hominis.idē
de reſcrip.cum dilecta.Si cōtra forma priuilegij nō eſt irrita:ſed irri
tāda.de elec.cōſiderauimus.Si cōtra formam iuris nō eſt irrita niſi
13 per ipſum ius irrita nuntiata denuntiet.vt dictis iuribus.¶†Op
po.cum glo.q̄ petere cōſiliū ſit vanum:ex quo quis non arctat ad ſe
quendū illud.C.de proba.ad probationē glo.dicit qō non eſt vanū:
q2 conſiliū forte poterit allicere animu3 prioris conſulti.ff.de arbit.
Item ſi vnus.§.vltimo.ſ.de elec.bone.ij.Ad hoc quia qō a plurib9
queritur facilius inuenitur.xx.di.de quibus:cum ſi.habito autem
conſilio poteſt deliberare an expediat ſequi.ff.man.l.ij.in ſi.Itē ſuf
ficit quod ita eſt ſcriptum z q2 iſtud laudū fuit a partibus approba
tum.ſm̄ Bar.Hoſt.dicit hāc interpretationē fieri ex propria ſigni
14 ficatione.Nam ſicut conſenſus eſt ſimul ſenſus.†Ideo ſi de conſen
ſu alicuius aliquid eſt agendum exigit qō ſimul mecū ſentiat:z ego
ſecum.al's non eſt cōſenſus:ſed diſſenſus.xxx.di.c.j.vbi de conſilio
aliquid agere debet:ſufficit requirere:z debito tempore expectare:
quaſi conſilium ſit conſultorum:z reſponſorum legum quaſi legat:
vel eligat quid ſibi ex pluribus conſultis expediat:ſic z cōſilium pe
tere:quia concionatur quis quod ſibi videtur z metropolitan9 eli
git ſeu diffinit.xvij.diſt.§.hanc etiam.xviij.di.c.j.xcv.diſt.eſto.z di
cit hic vera:niſi de contraria appareat intentione vel ex qualitate

perſonarum:vel negotij de quo agitur vel q̄ de intētione conſtat.
15 ¶ Nā ponitur quandoq̧ cōſenſus ꝓ conſilio.xx.di.c.j.ꝛ.ij.ꝛ cōſiliū
ꝓ conſenſu.j.ti.ij.c.j.de offi.dele.venerabili.de quo de tēpo.ord.nec
ep̄i.de his que fi.a pla.quāto:per que patet qḋ nō ꝓcedit differentia
quā quidā faciunt.inter cū:ꝛ de ꝛ inter cū cōſilio:ꝛ de cōſilio vt ſi di-
catur cum conſilio teneatur ſequi.ſi de conſilio non teneaẜ ſeq.que
differentia nō placet Jo.an.vt no.de reg.iur.nullus ex conſilio.li.
vj.Ad hāc autem interp̄tationē adducit Jo.an.regulā beati Bene
dicti ibi cōuoceẜ abbas oēm cōgregationē:ꝛ auditis cōſilijs factum
tractet apud ſe.ꝛ qḋ vtili⁹ iudicauerit faciet ſecundū Jo.an. ¶ Tu
dic in hac materia ſi querit an quis arcteẜ ad ſequendū conſiliū quā
do lex exigit conſiliū ſequendo Bart.in.l.iij.§.ſi plures.de exer.vbi
reprobat differentiā illā:an de conſilio vel cum cōſilio que fuit ori-
ginaliter materia:vt recitat Cy.C.de epiſco.ꝛ cle.l.id quod paupe-
ribus.in.xv.q.quam reprobat lex ipuberis.ff.de ſuſpec.tut.§.impu-
beris:dic ꝙ qn̄q̧ exigit conſiliū p̄ſtari alicui nō habenti plenū itel
lectum:ꝛ quādoq̧ exigit ꝙ exigat ꝛ ſequaẜ vt ratione etatis vel rō-
ne prodigalitatis.ꝛ alleg.glo.de offi.deleg.venerabilis:in.d.l. ipu-
beris:qn̄q̧ exigit conſiliū preſtari ei q habet plenū intellectū:ꝛ tunc
aut iſte qui dꝫ p̄ſtare conſiliū eſt al's particeps officij:ꝛ opꝫ illud ſeq
ff.de admi.tut.l.titiū.ꝛ.l.cū qdā.§.pap.iuncta.l.ꝯſilio.ff.de cur.fur.
aut nō eſt particeps officij ꝛ exigit vt reqraẜ:ꝛ congruo tp̄e expecteẜ
ꝛ non teneẜ ſeq:vt hic:ꝛ de elec.cū i veteri.l.ij.in ſi.ff.mā.l.deniq̧.§.ſꝫ
ſi qs. ¶ Qn̄q̧ exigit vt aliqd fiat de conſenſu ꝛ ꝯſilio alicuius:vel de
conſilio:ꝛ voluntate:ꝛ tunc aut ꝯſultor non pōt eſſe particeps offi-
cij:ꝛ non teneẜ ſeq conſiliū.ff.de admi.tu.l.ſcire oportet.§.j.de re iu.
cum qd vna via.lib.vj.ff.de admi.tu.l.quidā decedens.§.papi. Aut
pōt eſſe particeps officij:ꝛ ſi adiectio fuit facta ab hoie ei q hꝫ ptātē
a lege:ꝛ non teneẜ ſequi:vt.d.l.titiū ꝛ meuiū.ff.de admi.tut.ad hoc.
l.j.in princi.cū.l.ij.in ſi.vbi pu.edu.debeat.qn̄q̧ adijciẜ a lege.vel ab
hoie ei qui habet ptātē ab hoie:ꝛ tunc dꝫ requiri ꝛ ſeq:q̄ talis cōdi
tio ſeruanda eſt.l.pupillus.§.conditio.ff.de inſti.x.q.ij.hoc ius.C.
de nup.l.ſi vt ꝓponis:ꝛ de elec.cū in veteri:hec oīa ꝓcedunt quando
dat bonū conſiliū:ſed ſi dat malū:certe illud ſeq non dꝫ:q̄ illud cōſi
lium debet intelligi arbitrio boni viri.ff.de admi.tu.l.ſi titiū:ꝛ me-
uium.j.rn̄ſo.iuncta.l.hec venditio.ff.de cōtrahē.emp.ꝛ de leg.iij.fi-
deicōmiſſa.§.quāꝙ.de le.ij.l.j.Intelliguntẜ ergo vt ſequi debeat con
16 ſilium ſi eſt equū. ¶ † Nunqd aūt poſſet ꝓcedi ad actum tali conſilio
ſpreto:dic ſi actus eſt talis in quo nullo dato ꝯſilio actus vitiaẜ.dic
ꝙ aut actus ille pēdebat ex voluntate vni⁹:vt puta cōſtituentis pro
cura.ꝛ iputet ſibi qui tā indiſcrete ꝯſtituit:ꝛ actus non pōt expediri
ff.de mino.l.ſi cū mandato.Si actus pēdet ex volūtate duoꝝ:ꝛ illud
iniquū conſiliū reduciẜ ad arbitriū boni viri:ꝛ ꝓcediẜ ad actū.ff.pro
ſoc.ſi ſocietatē.§.ſi.ff.de oper.liber.l.ſi libertus.Si eſt actus talis in
quo ſine ꝯſilio al's poterat ad actū ꝓcedi:ꝛ tunc ſi conſiliū continet
manifeſtā iniqtatē:p̄inde eſt ac ſi nihil dixiſſet:et pōt ad actū ꝓcedi.
ff.de pecu.ſi exp̄ſſum.ff.qui ſatiſ.cog.l.quoties.nā non eſt opus adi-
re pretorē vt corrigat qḋ eſt manifeſte iniquū.ff.de ꝯdi.inſtit.l.ſi ſub
cōditione.§.pe.aut non ꝯtinet manifeſtā iniquitatē:ꝛ recurrēdū eſt
ad iudicē:vt.l.ſi ſocietatē.§.ſi.ꝛ.l.ſeq.ff.pro ſoc.ꝛ hoc vt res poti⁹ va-
leat ꝙ pereat:ꝛ de ver.ſig.abbate.Sed eſt dubiū quid ſi is a quo exi-
gitur conſiliū latitet:vbi dꝫ peti:ꝛ ſeq an poſſit ad actū ꝓcedi ſine cō
ſilio:dic ſi eſt aſſumpt⁹ vt cōſultor a lege vel iuris diſpōne:ꝛ ſi eſt p̄ns
cogeẜ preſtare a iudice.l.ſi.§.neceſſitatē.C.de bo.q̄ lib.ad hoc de in-
repa.nullus:qḋ no.de elec.ſi religioſus.lib.vj.C.de decur.ſi quidem.
lib.x.Si eſt abſens vel ſic ꝙ non pōt cogi:ꝛ forte mora eſt p̄iudicium
allatura:ꝛ dicit ꝙ pōt actus expediri:conſilio vel ꝯſenſu nō expecta
to.ff.de iud.l.ſi longius.§.ſi.ff.de iure do.l.ſi ego.§.j.ff.ſo.ma.l.ſi cuꝫ
dotē.§.eo aūt tempore.ꝛ eſt caſus:ne ſede vac.c.j.lib.vj.Si exigiẜ ex
diſpōne hoīs:ꝛ non pōt cogi conſiliū prebere:ar.ff.de arb.l.iij.Nun-
quid aūt poſſit gerere actū ſi eſt talis cuius debet cōſiliū requiri tm̄
ſed non ſeq:ꝛ pōt procedi p̄termiſſo eius conſilio:per hoc cap'lm ſm
Bar.ſed hoc non ꝓbat.alle.l.q temere.§.ea res.ff.de ver.ob.ꝛ.l.ſi.C.
de iure emphy.facit de loca.c.potuit.Si eſt talis cu⁹ cōſiliū arctaẜ
ſequi.tunc ſi eſt aſſumptus conſultor inter viuos ſine eius volūtate
non valet.ar.ff.de ver.ob.ſi qs arbitratu.C.de ꝯhen.emp.l.ſin.ſi in
vltima voluntate ſi non pōt:ꝛ ꝑ annū diſtulit:pōt ad actū ꝓcedi.C.
cōia deleg.l.ſi.ſed ꝛ ſi qs.Jo.an.indiſtincte videẜ velle ꝙ non poſſit
actus geri.s.de conſti.ex p̄te:ꝛ ibi dixi:ꝙ verius credo ꝛ leges quas
allegat Bar.non loquunẜ proprie in materia conſilij.Ideo ex quo
data eſt forma non poterit recedi ab illa:ſaluo ꝙ dicit de vltima vo
17 luntate fauore eius. ¶ † Ex his deciduntẜ plura.Primo ſi eſt datus
executor teſtamenti:vt nihil faciat ſine cōſilio ꝛ voluntate talis fra
tris minoris:certe non arctatur ſequi:q̄ ille non pōt eſſe particeps
officij:per decre.exiui de paradiſo:in cle.de verb.ſig. ¶ † Ex his ap
18 paret ſi ſtatutum dicat ꝙ ſn̄iam ferat iudex:de conſilio vel cū conſi-
lio ſapientis:an tunc arcteẜ ad ſequendum conſiliū:ꝛ ſi ferat ſine cō-
lio:an valeat ꝛ videẜ ꝙ valeat:q̄ cum ſequi non teneaẜ conſiliū eius
obmiſſio non vitiat cum ſit modice ſolennitatis:vt in.l.j.in ſin.ff.de
ven.inſpi.dicit ꝯtrium:q̄ habet iudex ptātem a lege ciuitatis:et lex
ciuitatis dicit cōſiliū requiri:debet ergo reqri de neceſſitate. ¶ Nec
hoc eſt verū ꝙ hec ſit leuis ſolennitas:cū ex ea poſſit ſubſtātia actus
mutari.ar.l.cum hi.§.pretor.ff.de trāſac.nā poterit trahi in oppo-
ſitam partem per conſultorem.ff.de arbi.l.ſi in tres.de elect.bone.
puto etiam quod arctetur ad ſequendum in caſu quo delegatus eſt
ex toto ignarus ſicut ſunt multi iudicaſtri de marchia qui vix lege-
re ſciunt.hoc caſu quaſi ab inſenſato reſpectu eius quod agitur exi-
gitur conſilium:igitur ſequi debet facit quod not.Hoſtien.de offi.
19 delega.c.primo.ſi pro debilitate. ¶ † Ex his infertur vltimo quod
ſi cōpromiſſum eſt in aliquem:vt ferat ſecundum conſilium ſapien-
tis an valeat videtur quod ſic:quia hoc poteſt fieri in iudicijs ergo
ꝛ in arbitro.In contrariū videtur.l.Item ſi vnus.§.Item pape.ff.
de arbi.quidam dicunt quod valet per ea que dicta ſunt non ob.§.
item pape.q̄ ibi fuit dictum vt pronuntiaret prout titio placeret.
Ideo non valet:quia arbitrium ꝛ poteſtas videtur collata in titio.
Ideo non pendet ex arbitri voluntate quid ageret quod eſt contra
ſubſtantiam compromiſſi.s.de elec.cum terra.Si autem ſecundum
conſilium vel arbitrium tertij agiẜ valet:quia id intelligitur ſecun-
dum arbitrium boni viri:ꝛ ſic ex toto non abdicatur arbitrium ab
ipſo arbitro:ad hoc.ff.de lega.iij.l.fideicōmiſſa.§.ꝙꝙ:ꝛ fuit hoc di
ctum Oldra.ꝛ dicitur quod fuit opi.Hoſti.Jo.an.hic tractat et re
mittit ad ſpecu.in ti.de arbitro.§.ſina.ver.ſed quid ſi dicatur:ꝛ.s.de
officio delega.ſi pro debilitate.Barto.non facit differentiam an di
cat compromittens vt ſententiet arbitrio tertij:vel de volūtate:vel
ſecundum conſilium:q̄ hec non differunt.alle.ff.de fideiuſſo.l.ſi
titius.omnia enim iſta verba important arbitrium boni viri:vnde
dicit quod ſic eſt dictum quod arbitretur.de conſilio ꝛ conſenſu ꝛ be-
neplacito talis iudicis vel arbitratu eius:non valet:vt dicto.§.ide
pap.quia hic conditio eſt contra ſubſtantiam arbitrij que eſt vt po-
teſtas ꝓnuntiandi in arbitro ſit libera:vt.l.diem proferre.§.ſi ari.ff.
de arbitris.Idem ſi dicatur ꝓut videbitur:quia verbum videbitur
idem eſt quod verbum placebit ſeu arbitratus fuerit:vt.l.ſin.ff.de fi-
20 deicōmiſ.liber. ¶ † Per hoc apparet quid ſi conſentiat in iudicem
vt ſententiā ferat prout videbitur tali ſapienti.iſta queſtio tracta
plene.s.de offic.deleg.ſi pro debilitate ibi dixi.Bar.in loco preallegato
dicit quod valet quomodocūq̧ dicat ſiue prout arbitrat⁹ fuerit vel
videbitur:vel conſuluerit ſapiens per.l.ſi conuenerit.ff.de re iudi.ſed
eſt aliud in iudice:quia non habet ita liberam poteſtatē immo ha-
bet ipſam obligatam legi ꝛ equitati:vt in auten.vt iuſiurandum q̄
preſta.ab his.ff.de penis.l.hodie.inſti.de offi.iudi.in prin.an autem
ſequi teneatur de neceſſitate patet ex his que dicta ſunt ꝛc.

1 ☞ Cōpromitti non poteſt de ſpiritualibus cauſis in laycum.ſa-
lit quando ſpiritualia habēt aliquaꝫ temporalitatē annexā q̄ tunc
de illa pōt.nu.3.
2 Laycus non poteſt ſp̄ūalia tractare.
4 Cōpromitti poteſt in laycum ꝛ clericum ſimul de ſp̄ūalibus autori-
tate ſuperioris ꝛ quid vbi clericus eſt cōiugat⁹.nu.6.ꝛ quid ſi nume-
rus laycorum eſt maior clero.ſeq.nu.
5 Electio prelati eſt quid ſpirituale nec de ea poteſt in laycum cōpro-
mitti.
6 Clericus cōiugatus a quibus excluſus videatur.

1 Contingit. ¶ † De ſpiritualib⁹ cauſis in lay-
cum cōpromitti nō poteſt.h.c.in
diuiditur.Primo ponit prohibitionem.Secūdo prohi
bitionis rationē ibi:q̄ nō.no.ſummariū. ¶ † No.quod
2 regulariter indecens eſt layco ſp̄ūalia tractare:ad hoc de iudi.de-
cernimus. ¶ † Opp.cū glo.qḋ in laycum de ſp̄ūalibus cōpromitti
3 pōt:quia quandoq̧ illa tractat.ij.q.vij.nos.xvj.q.j.ꝛ plures:ad hoc
quia ꝛ arbiter infamis eſſe poteſt.iij.q.vij.§.tria.Dic de reb⁹ mere
ciuilibus in quibus nihil ſpirituale eſt annexum poteſt compromit-
ti in laycum:ad hoc hic:quia tantum de ſpiritualibus prohibet pro
4 mittit ergo in temporalibus:de preſump.nōne. ¶ † Quandoq̧ in
laycum ſolum compromittitur in ſpiritualibus:ꝛ non valet vt hic
glo.in principio alleg.concor.quia nec incidenter de talibus cogno-
ſcet.de or.cogni.tuam. ¶ Quandoq̧ in laycum ꝛ clericum compro
mittitur ſimul autoritate ſuperioris:vt valet.j.c.proximo alleg.ſi-
ne autoritate ſuperioris hoc fieri non poſſet.Sed dicit Inno.ſupe-
riorem eſſe delegatum vel ordinarium:qui de cauſa poteſt cogno-
re ad hoc de iudi.c.ij.lib.vj.In laycum autem ſolum autoritate ſu-
perioris compromitti non poteſt ſecundū glo.niſi autoritate ap
xxxij.diſt.§.verum.ij.q.v.mennam.ꝛ.c.nos ſicut nec autoritate q̄
5 in talibus pōt eſſe delegatus ad hoc quod no.de iudi.c.ij. ¶ † Pe
hoc dicit Inno.quod ſuper electione prelati non poſſet in laycum
compromitti per tex.de elec.maſſana.ꝛ.c.ſacroſancta.ad hoc in au-
ten.de ſanc.epi.§.ſin vero eccleſiaſticum multa enumerat hic Hoſ.
que layco non decent:nam non poteſt eſſe aſſeſſor epiſcopi.ar.l.a-
6 s.c.dilecti.† Quid de clerico coniugato.de cle.coniu.Joannes
de.j.de hereti.ſicut excluditur a compromiſſo:vt hic. ¶ Tertio
tius a iudice ordinario.j.de iudi.c.ij.ꝛ penul. ¶ Quarto a delega
vt hic glo. ¶ Quinto a ſtatuto.de rebus eccle.non alienan.c.ſina.
de conſti.

de conſti.eccleſia.xcvj.diſt.bene quidē.¶ Sexto ab electione.de ele
ctio.ſacroſancta.⁊.c.maſſana.¶ Septimo a confeſſiōe. de iudic.at
ſi clerici.¶ Octauo a predicatiōe.de here.ex iniūcto.¶ Nono a co
habitatione chori inter clericos.de vi.⁊ hone.cleri.c.j.¶ Decimo a
cōputatione in numero canonicoꝝ.de inſti.c.ij.¶ Undecimo a iu
re decimarū quā etiam nec imperator habere pōt.de decimis tua.
¶ Duodecimo ab ipſaꝝ ꝑceptione ⁊ poſſeſſione.de pſcript.cām.
De decimis ꝓhibemus.¶ Tertiodecimo ab omni clericoꝝ coher
tione ⁊ exactione:q: nō pōt eos cohercere.de imu. eccle. nō minꝰ.et
c.aduerſus.⁊ oīum ſpūaliū ⁊ eccleſiaſticoꝝ cōione ⁊ adminiſtratiōe.
Unde nec gubernatio eccl'ie pōt illi cōmitti.de eta.⁊ quali.c.ij.lxxx
ix.diſt.Iudicatū.Nec eps pōt illū inſtituere ſuū vicariū: vel icono
mum:quia quo ad hoc:vt ſup clericos ⁊ ſpūalia habeat ptātem.xvj.
q̄ō.vij.in noua actione.de decimis ꝙuis:et facit quod not.de ſindi
co.c.vno.⁊ de iudi.decernimus.An poſſit in ſpiritualibus eſſe nota
rius.vide ne cleri.vel mona.ſicut:⁊ an procurator.de procurato. c.j.
lib.vj.¶ No.de preſcrip.cauſam. Antonius.

1 ☞ Compromitti pōt de ſpiritualibus in laycum ⁊ clericum et ſi
arbitrium eſt receptum a partibus mādabitur executioni ſi vo nō
fuit receptū ſ ꝫ pena fuit appoſita aget ad penā tm̄ ⁊ quid vbi nūerꝰ
laycoꝝ eſt maior clero.nu.7.⁊.9.⁊.23.
2 Laudū ſuum exequi non poteſt arbiter ſed iudex eſt adeundus vt
exequatur.
3 Compromittere non pōt procurator ex vi mandati generalis ⁊ in
hoc cōpromiſſum habet ad inſtar cuiuſdā tranſactionis vbi inſtr̄m
procurationis nō hꝫ clauſulā de rato cū libera ⁊c.nu.10.⁊ quid ope
retur dicta clauſula .nu.20.
4 In laudi pronuntiatione nil operat̄ conſenſus iudicis ad illius va
liditatem.
5 Emologatione laudi fortificatur laudum ⁊ roboratur cōtra vitiū
nullitatis ex mandati defectu ⁊ actionem producit. Si vero non ſit
emologatum ſi promiſſio interceſſit agitur ad intereſſe vel ad pe
nam.
6 Laudum alias nullum ex quibus pōt validari.nu.14.
8 Delegari nō pōt laycus ⁊ clericus in cā ſpirituali.
10 Procurator generalis cum clauſula de rato ⁊ libera vt faciat ac ſi do
minus pñs eſſet quid videat̄ poſſe ⁊ ſi promittat aliqd cū pena an te
neatur ad penam ꝓ non ꝓmiſſa.nu.21.
11 Laudum ex quibus poſſit dici emologatum vt ex eo actio detur nu
mero.17.
12 Laudum exequi an poſſit delegatus cauſe principalis.
13 Arbitros cōpellere nō pōt delegatus cauſe ſuper qua eſt cōpromiſ
ſum fallit in arbitro aſſumpto ad cognoſcendum de cauſa ſuſpitio
nis.nume.22.
15 Emologatū qualiter poſſit dici laudum.nu.19.
16 Cōpromiſſum vel laudū qñ poſſit emologari ⁊ an clauſula rato ma
nente ⁊c.operet̄ emologationē.nu.20.
18 Obligatus ad factum an de iure canonico ꝓciſe cōpellat̄ ad illud ra
tione iuramenti.
20 Clauſula rato manente pacto quod operetur in cōpromiſſis.
24 Dictiones ac ſi:ſed: ⁊ ſed ſi quid importent.
25 Cōpromiſſarius qui ſine pena cōpromiſit ad q̄ō intereſſe teneatur.

1 DEr tuas. ¶ † Notabilis ⁊ famoſa eſt hec decre
talis. Dic caſu ſpirituali autoritate iu
dicis etiā delegati cōpromitti pōt in clericū ⁊ laycum:⁊ ſi
arbitriū id eſt laudū a partibus eſt receptū: executiōi mā
datur:licet ꝑ generalem ꝓcuratorem factum fuerit cōpromiſſum: ſi
non fuit receptum:ſed fuit pena appoſita agitur ad penam. alle.ad
intereſſe.h.d. In pria ponitur iudicis cōſultatio. In ſecunda diſtin
2 guens rñſio ibi ſuper quo.¶ † No.j.ꝙ arbiter nō pōt ſuā ſniam exe
qui:ideo iudex adeundus eſt vt exequat̄. Ad hoc.ff.de re iudi. ait p
tor.⁊.l.a diuo pio.⁊ no.ꝙ vbi cauſa executionis ſnie vel laudi dele
gatur ei qui alīs de cauſa nō cognouit:intelligitur ſi eſt ita;ideo pu
rus executor delegatus pōt admittere exceptiones nullitatis lau
di;ſaltem ad finem vt ſuperiori referat:⁊ eū cōſulat. Uide Inno.de
re iudi.de cetero:⁊ quod ibi dixi.⁊.ſ̄.de offi.dele.paſtoralis.§.prete
3 rea:⁊ vide Bart. ff.de re iudi.l.a diuo pio.¶ † Not.tertio quod ꝓ
curator ex vi mandati generalis:nō pōt cōpromittere nec tranſige
re:⁊ ſic videtur quod cōpromiſſum habeat̄ ad inſtar cuiuſdam tranſ
actionis.⁊ vide in auten.vt diffe.iudi.§.ſi vero contigerit:⁊ in autē.
ſi vero.C.de iudi.vide quod dixi de iureiur. quintauallis.¶ Nota.
quarto quod prelatus in cauſa conuentus non videtur poſſe procu
ratorem conſtituere:⁊ maxime in cauſa ardua. de quo de reſcriptis
4 edoceri.de procura.c.j.¶ † No.conſenſum iudicis in pronuntiatio
ne arbitri nihil operari ad validandum laudum a deficiente in com
5 promiſſaria poteſtate datum.¶ No.primo ex ſecunda parte:quod
emologatione laudi fortificatur laudum ⁊ roboratur contra vitiū
nullitatis ex defectu mandati procura.⁊ vltra hoc roboratur cōtra
ſterilitatem producende actiōis:quia modo actionem producit:et
ſic no.quod laudum emologatum producit actionem vbi autē non
eſt emologatum ſi promiſſio tantum interceſſit:agitur ad intereſſe
cōtra cōpromittentem ſi interceſſit ꝓmiſſio pene agitur ad penam:
ſi ſolum iuramentum tunc ad intereſſe agit̄ ꝯ iurantē:ſed non cōtra
dñm:ex quo non habuit procurator mandatum:⁊ habes hic apertū
quod ex pacto nudo ⁊ ex iuramento agitur de iure canonico. Dixi
de pac.c.j.⁊ hoc maxime quando ordinatur iuramentum ad confir
mandam naturalem obligationem ſicut eſt in compromiſſo q̄ō ha
bet in ſe nudum conſenſum:ideo producit obligationem naturalē
⁊ exceptionem tm̄:ſed ſi ſit iuratum agitur ad hoc.ff.de conſti. pe.l.
6 j.§.j.⁊ dicam.j.vt.ff.de op.li.l.vt iuriſiuran.¶ † Nota.ergo tres mo
dos ſeruandi iuramentum:per promiſſionem de obſeruādo laudū
per promiſſionem pene:⁊ per iuramentum de laudo obſeruando.
7 ¶ † No.quod de iure ſpirituali poteſt compromitti in laycos ⁊ cle
ricos ſimul:⁊ ſi numerus laycorum excedat numerum clericorū: dū
modo non intercedat ſuperioris autoritas ⁊ ſuperioris appellatio
ne comprehenditur qui de cauſa cognoſcere poteſt: ſiue ſit ordina
8 rius:ſiue delegatus.¶ † Nunquid autem laycus ⁊ clericus poſſint
eſſe delegati in cauſa ſpirituali. Uide Inno.alleg.Hoſtiē.qui dicit
9 q̄ō non in ſumma.de offi.delega.§.j.v.quid ſi delegetur.¶ No.vlti
mo quod ſuper re ſpirituali poteſt compromitti in laycum:⁊ cleri
cum etiam ſi numerus laycorum excedat numerum clericoꝝ: dūmo
do fiat de autoritate ſuperioris in ſolū ergo laycum vel ſine autorita
te ſuperioris non quod no.⁊ ſic habes caſum in quo exercitium actꝰ
non inficitur vbi cauſa efficienti miſcetur vtilis cum inutili : vel in
habilis cum habili.Sed hoc eſt ideo:quia ex iuris diſpoſitione in
habilis habilitatur ex concurſu cum habili intercedente ſuperioris
autoritate alias ſecus.ſ̄.de offic.deleg.cum ſuper.¶ Hic habemus
tres cauſas nullitatis que opponebantur contra laudū. Secundo
habemus tres modos roborandi laudum emologatio pene pro
miſſio:⁊ iuramentum de laudo parēdo. Tertio vnius ex cauſis nul
10 litatis reprobationem.¶ † Uenio ad primum oppo.quod potue
rit compromittere procurator generalis:ſicut ⁊ tranſigere.de tranſ
actio.contingit.Glo.dicit quod ſi habet generalem ſine clauſula de
rato non tranſigit.Si habet clauſulam de rato ſecūdū quoſdā trāſi
git de hoc remittit de cap.no.cum dilectus:⁊ ibi tenet quod etiam
cum clauſula de rato non poſſit.Uide an clauſula de rato ſuppleat
vbi ſpeciale exigitur tenet ibi quod non:⁊ dixi de tranſactio. cum cō
tingit ſed an ſuppleat liberam:glo.hic non aperit videtur velle q̄ō
non per remiſſionem quā facit Pe.Cy.⁊ Bart.in.l.j . tenent q̄ō nec
etiā operet̄ liberam:quia vt habeat liberā : opꝫ ſpecialiter exprimi
allegant.l.quātuberonis.ff.de pecul. In contrarium videt̄.l. credi
tor.§.lucius.ff.mandati:ſed ibi latiora ſunt verba:quia conceſſit:vt
omnia faceret que ipſe poſſet ſi pñs eſſet:vt dominus exiſtens.de q
bus.ſ.de dilatio.conſuluit:vbi autem liberam habet tacite vel expſ
ſe poteſt tranſigere:⁊ compromittere:etiam ſi damnoſa ſit trāſactio
vel compromiſſum:⁊ imputet ſibi qui talem elegit.ff.de mino. cum
mandato licet minor ⁊ eccleſia reſtituerentur:ſi tutor vel prelatus ꝓ
pter amicitiam tranſegiſſet.ff. de tranſac.l.preſes.C.de pac.l.pactū.
ff.de iureiuran.l.tutor ſecundū Inno.ſecundū hoc ergo non valuit
cōpromiſſum:⁊ hec fuit bona allegatio ſed hanc tollit emologatio
compromiſſi per quam videtur laudum approbatum ⁊ factum pro
cura,ideo hoc caſu vires extendit ad dominum. Similia dicit gloſ.
ij.quod ſequens allegatio de defectu conſenſus canonicorum fuit
bona.per no.de reſcrip.edoceri.de quo dic vt ibi:⁊ illa ſimiliter tolli
tur ex emologatione que trahit factum ꝓcuratoris ad dominum:⁊
ibi non adfuit emologatio valet laudum ad pariendā actionē ſuis
caſibus ſolum ad preiudiciū ꝓcuratoris.Nam vt dicit gloſ. emolo
gatio traxiſſet effectum laudi ad dominum:etiā ſi procurator nul
lum habuiſſet mandatum.in ſi.glo.j.dic.ſ.quod clauſula de rato hic
non operatur:quia non ſufficit vbi requiritur ſpeciale mandatum:
nec etiam ſufficit licet ſint opiniones vbi requiritur libera: vt no.in
l.j.ff.de offic.procuratoris ceſa.q: vt habeat liberam oportet ſpecia
liter exprimi.ff.de pecu.l. quātuberonis: vbi autem habet liberam
tacite vel expreſſe poteſt tranſigere ⁊ compromittere.ff. de mino.l.
cum mandato:licet minor ⁊ eccleſia reſtitueretur ſi tutor vel prelatꝰ
propter amicitiam tranſegiſſet.C.de tranſactio.l.preſes.C. de pac.
l.pactum.ff.de iureiuran.l.tutor ſecundum Inno.vnde hec allega
tio fuit bona ſed tollitur per emologationem compromiſſi: ⁊ idem
11 de allegatione defectus canonicorum.¶ † In gl.pe.ibi ad hoc mā
datum:ſic ergo emologato laudo velut ex ſententia:⁊ emologari di
citur:vt dixit glo.per approbationem partium expreſſam : vel per
non contradictionē:⁊ ſic taciturnitatis.x.dierum:⁊ hoc tene lꝫ qui
dam dixerint quos recitat Innocē.⁊ tangitur in dicta.l.pe.quod in
emologatione requiritur partium ſubſcriptio poteſt autem emolo
gari compromiſſum quando fuit compromiſſum ſine pena:ſiue fue
rit nudum compromiſſum ſiue fuerit veſtitū ſine pena:ſiue iuramē
to:vbi autem compromiſſum eſt cū pena an poſſit emologari opi.
ſunt de quibus in dicta.l.penulti.¶ Hoſt.tenet quod poteſt emo
logari:⁊ ſequitur opinio. Ugol.⁊ idem Innocen.hic mouentur per
tex.ibi indiſtincte ratum haberi debet exponendo indiſtincte : ſiue

cum pena:ſiue ſine pena:cõmuniter tenetur qḋ ſi cõpromiſſum eſt cũ
pena:cum illa clauſula rato manẽte pacto:poteſt emologari: quia
illa ſunt duo cõpromiſſa:vnum cum pena alterum ſine pena: ⁊ hãc
opi.ſequitur Barto.in dicta.l.pe.⁊ in.l.ij.ff.eo.⁊ in.l.ait pretor.ff.de
re iudi.vbi glo.de quo in ſpecu.de arbitro.§.ſi.v.ſi conſueuit.⁊ ver.
quid ſi ſit cum pena. ¶ Ubi autem non adeſt illa clauſula rato ma-
nente pacto:tunc dicunt quod non poteſt emologari:q: ex quo pro
uidit ſibi homo de pena:lex ad eam non porrigit prouiſionem ſuã
ad hoc quia ſtipulatio penalis nouat priorẽ obligationem.l.ita ſti-
pulatus in ſi.⁊.l.obligationum pena.§.ſi.ff.de ac.⁊ obli.C.de tranſ-
actio.cum proponas:vbi ergo emologatũ non eſt: ſi cõpromiſſum
eſt cum pena:poteſt agi ad penam:ſi eſt ſine pena.Si cõpromiſſum
ab initio fuit nudum.de iure ciuili ſola exceptio producitur: ⁊ non
actio:quia pactum eſt nudum:vt dicta.l.pe.⁊.l.iuriſgentium.§.qui
immo.⁊.§.ij.ff.de pact.De iure autem canonico agi poteſt ad in-
tereſſe ex pacto:ſecundũ cõem opi.de qua dixi de pac.c.j.quam opi.
ſequitur Hoſt.hic dicens quod dicentes nuda pacta nõ ſeruari:nec
actionem producere dicunt cõtra veritatem euangelicã:de qua dixi
in dicto.c.j.ſed etiã dicunt cõtra vulpianum qui paganus fuit: qui
dicit hoc edicto pretor fauet naturali equitati que conſtituta ex cõ-
ſenſu pacta cuſtodit:quia graue eſt fidem fallere ſecundũ eum.Idez
⁊ fortius ſi cõpromiſſum eſt iuratum:quia ex iuramento ſecundum
nos agitur:⁊ idem ſi fidei pſtatione que illi equipollet.ſ.c.peruenit
⁊.c.dilecti.vnde dicit Inno.quod ex iuramento agitur ad intereſſe:
ſicut ex ſtipulatione:nec compelletur preciſe ad factum. ſicut nec ex
pmiſſione:ſed ſufficit quod alterum fiat vt adimpleat quod eſt lau
datum:vel ſoluat intereſſe:quia talis interpretatio non mutatur p
pter iuramentum:quia iuramentum intelligitur ſecundum natu-
ram precedentis obligationis:vt ſoluat alterum tantum . alleg.de
iureiuran.quead modum.vbi autem emologatum eſt agi poteſt ex
fundamento compromiſſi ſecundum naturam conuentionis: vt ſi
ſit pactum ex pacto iuramentum ex iuramento:ſi ſtipulatio ex ſtipu
latione:⁊ conſequi poterit intereſſe:⁊ iſta via agendi tractabitur or
dinarie:q: non habet executionem promptã . poterit etiaz agere ex
laudo tanq̃ de ſententia in facto vel officio iudicis:⁊ per hanc com
pelletur preciſe implere laudum:⁊ habebit executionem promptaz
12 ⁊ ex hoc habes effectũ emologationis. ¶ † In glo.fin.in ſi. dic qḋ ſi
poſt datum laudũ ſpecialiter delegatur ad executionem non eſt du
bium:ſed ſi queritur nũquid delegatus principalis cauſe poſſit exe-
qui laudũ latum ſuper illa cauſa ex cõpromiſſo facto in arbitros . ſi
talis ſit delegatus qui non poſſit ſniam propriam exequi hoc eſt in
habiliate:ſi poteſt exequi vt delegatus princ ipis tunc dicit qḋ lau-
dum non poterit exequi:q: hoc non eſt cõmiſſum:⁊ eſt ſimile de trãſ
13 actio.No. Inno.in.c.ſi qñ.de offi.dele. ¶ † Nunquid aũt poſſit com
pellere arbitros.glo.hic tenuit quod non.de hoc dicaz.j.c.innotuit
14 vltimo anno ſic appoſtillauit. ¶ † Uenio ad modos roborãdi lau-
dum:⁊ hic habemus.Primo emologationẽ que codez inſtanti va
lidat laudũ cõtra defectũ mandati:⁊ defectum ſolennitatis manda
ti.ſ.conſenſus canonicoꝝ. ¶ Oppo.cũ pe.gloſ.de cõtradictiõe ſre.
Nã dicit prio. qḋ cõpromiſſum ⁊ laudũ executioni mandabit. Se-
cũdo qḋ aget ad penam.Tertio qḋ agetur ad intereſſe:vnde hec va
rietas? So.dicit quod tex.pſequit tres caſus.Primus eſt qñ cõpro
miſſum eſt emologatum.i.approbatum p dñm cõſtituentẽ pcurato
rem:⁊ hec emologatio operatur tria. ¶ Roborat laudum ꝯ defe-
ctum mandati pcura.quia generale mandatũ nõ ſufficiebat. ¶ Se-
cundo roborat ꝯ defectum ſolennitatis mandati : q: nõ ſufficiebat
mandatum prelati ſine cõſenſu capituli in hac ardua cauſa. ¶ Ter
tio facit:qḋ laudũ hʒ executionẽ:quia ex eo pducitur ius agendi et
15 excipiendi. ¶ † Circa hunc primũ caſum.Primo videndũ eſt qua
liter cõpromiſſum emologet:⁊ breuiter glo.dicit q̃ dupliciter. Pri
mo per approbationem partium expreſſam.Scḋo p taciturnitatẽ.
x.dierũ:vt ſi pars.j.xx.dies nõ ꝯdicat laudo habet p emologato.C,
eo.l.pe.quod vt intelligas ſcire debes qḋ olim ex laudo ⁊ cõpromiſ-
ſo nõ oriebatur aliqua actio ſed exceptio tantũ;ſicut ex pacto nudo
vt dicta.l.pe.poſtea fuit introductũ qḋ ſi laudũ ſic emologaret: pa-
reret actionem:ſicut ⁊ ſententia:vt dicta.l.pe.vnde dicit hic Inno.
quod ſi quis ſubſcripſerit laudo dicendo:cõfirmo ſniam vel non cõ
tradico:tunc ex ſnia tali oritur actio ⁊ exceptio.C.e.l.ne in arbitris.
§.ſi.⁊ ideo dicit receptuz.i. ſubſcriptum. Recitat alios dicere quod
ſufficit ſola emologatio verbalis ſine ſubſcriptiõe:⁊ hec eſt cõis opi
nio.tene ergo qḋ poteſt emologari expreſſe vel ſubſcribendo:vel ver
16 bis qḋ probando vel taciturnitate.x.dierũ. ¶ † Scḋo quero qñ cõ-
promiſſum vel laudum poſſit emologari gloſ.non tangit opi. ſunt
mar.tenuit quod cõpromiſſum ⁊ laudum indiſtincte poſſit emolo-
gari:ſiue cum pena:ſiue ſine pena fuiſſet compromiſſum. Iac.bar.⁊
bul.diſtinxerunt an ſit cõpromiſſum cum pena.an ſine pena; ſi cum
pena nõ poteſt emologari ſi ſine pena põt emologari ita dicit hic
Hoſtien.⁊ fuit hec opinio.azo.vt no.in.l.ij.ff.eo.titu. Primã opi.
tenet glo.ff.de re iudi.ait pretor.Pro ſecunda facit : quia ſtipulan-
do penam partes ſibi videntur prouidiſſe:⁊ ſic per hoc recedere vidẽ
tur a prouiſione legis.ff.de preca.l.⁊ habet.§.cum quis.C.de pac.cõ

uen.l.ſi.ad hoc adducit azo.l.pe.e.titu.ibi quos neq̃ pena ⁊c. Con-
cludo totum:dic qḋ quandoq̃ cõpromiſſum fuit factuz nudũ abſq̃
pene pmiſſione: vel iuramento ⁊ ſecundum iura antiqua ſola pro-
batur.i.dabatur exceptio.de iure ciuili:quia ex facto nudo non age-
batur.C.e.l.j.⁊ pe.ff.e.l.ſecunda ſecundũ ius canonicũ autem pote-
rat agi.⁊ poteſt ad intereſſe:quia factum eſt in pacto ſecundum ius
canonicum ex pacto agitur:ſecundũ cõem opi.de qua dixi.de pac.
c.j.quã opi.ſequitur Hoſt.hic dicens:qḋ illi qui dicunt nuda pacta
nõ ſeruanda:⁊ ex eis non agi.non ſolum dicunt ꝯ veritatẽ euange-
cam.de qua dixi de pac.c.j.ſed etiã dicunt cõtra vulpianum qui pa-
ganus fuit qui dicit hoc edicto pretor fauet naturali equitati que cõ-
ſtituta ex cõſenſu facta cuſtodit:q: graue eſt fidẽ fallere.Si ergo pa-
ganus vult fidem ſeruari:quam nec deo pmiſit fortius chriſtianus:
hodie autem emologari poteſt ſecundũ omnes:⁊ ſi ſit emologatum
altero de modis ſupra poſitis iſtud pducit actionem in factum:per
quã non ſolum agitur ad intereſſe:ſed preciſe cõpellitur quis ad ob-
ſeruandum laudum.Quandoq̃ cõpromiſſum eſt factum cũ pena:⁊
tunc olim ſolum agebat ad penam:vel poterat excipi ex cõpromiſſo
vnde cõpromiſſum habebat intellectum promitto quod ſtabo ſen-
tentie:vel quod ſoluam penam:ideo ſufficiebat alterum fieri vtrũq̃
autem petere non poterat.C.de tranſact.l.cum proponas talis cũ
interpretatio data eſt a iure que ſi non daretur ex pacto preciſe age-
retur vel exciperetur ſm Inno.niſi fuiſſet appoſita illa clauſula ra-
to manente pacto:q: tunc poterat vtrunq̃ peti:vt fuit no.ſ.c.dile-
17 cti:⁊ repetit hic Inno.⁊ Hoſt. ¶ † Nunquid antẽ hodie poſſit emo
logari:ita quod pariat actionem ſunt opi.de quib⁹ dixi.ſ.⁊ hic tex.
facit quod non emologetur:ſed ſolum ad penam agatur:qḋ patet
quia hic dicit ſolũ ad penam agi. ad hoc tex.ſ.c.dilecti.vbi ſi dicit
quod cõpellitur per penam ⁊c.legiſte moderni cõmuniter tenent ⁊
etiam gl.in.l.ij.ff.eo.quod ſi cõpromiſſum eſt factum cũ pena abſq̃
illa clauſula rato manẽte pacto:ſtatim cõmiſſa pena nouatur arbi-
trium:⁊ non poteſt agi.niſi ad penã:⁊ tunc poteſt emologatio ope-
rari:⁊ ſic poſſunt intelligi hec iura. Hoſtien.hic videtur velle quod
etiam poſſit emologari ⁊ quod pariat actionem:quia text.dicit qḋ
emologatum compromiſſum indiſtincte ratum haberi debet indi-
diſtincte intelligit:ſiue cum pena:ſiue ſine pena:⁊ in hoc ſequit opi.
mar.quem dicit ſpiritualem fuiſſe:vnde ſequitur que ſunt ſpiritus:
hec opi.⁊ hanc opi.ſequi videtur Innocen.hic quando eſt ſubſcri-
ptione emologatum laudum communiter non tenetur per tex.di-
cte.l.pe.⁊ per rationem predictam: vnde remanemus in iure anti-
quo quod ſolum poteſt agi ad penam:nec ob.tex. ibi indiſtincte ſi
eſt.ſiue habuerit procurator ad hoc mandatum:ſiue non:quia non
eſt vis ex quo emologatum eſt. ¶ Quandoq̃ eſt cõpromiſſum cum
pena cum clauſula rato manente pacto:⁊ tunc dicunt : qḋ qñ no-
uatur laudum ex ſtipulatione penali poteſt ratificari ⁊ emologari:
q̃ q̃ ſint opi.hec eſt cõmunis quaz ſequitur.Odof.quia in hoc ſunt
duo cõpromiſſa:vnum cum pena:alterum ſine pena: ideo id ſine pe-
na põt emologari hanc opi. Bar.ſequitur in.l.cum antea.C.de ar-
bitris.ff.de re iudi.ait pretor:⁊ in.l.ij.ff.eo. Io.an.remittit ad ſpe.
de arbitro.§.ſi.v.conſueuit.⁊.verſi.quid ſi ſit cum pena:⁊ ſequenti.
¶ Quandoq̃ eſt cõpromiſſum ſine pena:ſed per ſtipulationem eſt
promiſſum de ſtando ſententie arbitri:⁊ tunc ex ſententia agitur ad
intereſſe ex ſtipulatu vt dicit glo.ff.eo.l.diem.§.ſi.ff.ſi quis in iure vo-
catus.l.vltima:⁊ hoc verũ ſecundũ ius antiquum: hodie autem la-
tis credo qḋ poſſit emologari:vt preciſe poſſit agi ad obſeruantiã
laudi vbi olim ſolũ poterat ex promiſſione agi ad intereſſe:nã talis
pmiſſio habet intellectũ:vel qḋ ſeruet pactum vel qḋ det intereſſe.
ff.de ver.ob.l.ſtipul.non diui.⁊ hoc tenent etiã hic doct.plus dicunt
quod ſi poſt ſtipulationem cõpromiſſi adijciatur pactum de ſtãdo
laudo.quod ex illo pacto poterit agi ⁊ excipi preciſe ad id qḋ cõtine-
tur in laudo:quia illud pactum ex coherentia cõtract⁹ pariat actio-
nem:⁊ informat veterem:ſecundũ no.ff.de pac.iuriſgen.§.quinimo
⁊.l.legem.C.de pac.ff.ſi cer.pe.l.lecta. ¶ Quandoq̃ cõpromiſſuz eſt
firmatum iuramento vel fidei pmiſſione: ⁊ tunc q: iſta equipollent
vt patet.ſ.quod metus cauſa ad aures:⁊ de hac cõfirmatione cõpro-
miſſi.ſ.c.peruenit.⁊.c.dilecti ſecundũ ius antiquum.⁊ de iure ciuili
ex tali iuramento non poterit agi.ff.de fideiuſſoribus.l.ſi quis pro
eo.de iure autem noſtro ſecus quia ex iuramento agitur ſecundum
cõmunez opi. pro qua ſatis eſt caſus hic ⁊.ſ.c. peruenit. ⁊.c.dilecti.
de quo dixi de iureiuran.c.j.⁊ ſecundũ hoc.ſi non eſt ſequuta emolo-
gatio:hodie ex iuramento agitur:ad intereſſe ſicut ex ſtipulatione:
vt dicit litera hic quia cõpromiſſum hʒ intellectum: vt vel ſoluatur
intereſſe vel ſtetur laudo:⁊ ſufficit quod alterũ fiat qui intellectus
⁊ interpretatio nõ mutat ppter iuramentũ:q: ⁊ iuramẽtũ intelligit
ſecundu naturã pcedentis obligatiõis vt ſoluat alterũ tm̃ [illegible]
de iureiuran.quẽadmodũ.ff.e.l.diem pferre ſecundũ Inno.⁊ Ho.
18 ſentit ꝯrium. ¶ † Not.bñ iſtud dictum olim dubitaui:nunquid de
iure canonico ſi aliquis ex pacto ſe obligat ad factum poſſit preciſe
ſe compelli ad factum:⁊ maxime quando eſt iuratũ:⁊ nõ poteſt com-
pelli.q: iuramentum:⁊ pactum ex mẽte regulant̃ ſm iuris intelle-
ctum:vnde intentio nõ vr̃ preciſe fuiſſe obligandi:⁊ ſic ſatiſfacit [illegible]

ſcientie ſoluendo intereſſe.vnde in foro eccleſie forte nō eſt arctand⁹
vt preciſe factū faciat:puto tamē qꝺ poſſit emologari.etiā ⁊ tūc eo
emologato poterit preciſe agi ad factum ex actione in factū ex lau-
do ſurgente.⁊ hoc eſt verū.❡†Hec omnia vera ſunt ſi laudū eſt iu-
ſtum.alias ſecus.ſ.c.ij.qꝛ tūc ſeruare nō tenet etiā ſi ſit fidei interpo-
ſitione firmatū vel iuratū.ſ.c.peruenit.⁊ eſt cauſa: qꝛ ꝑmittēs preci
ſe pōt cauſari qꝺ ſic nō ꝑmiſiſſet:ſi ſic ꝓnuntiari crediꝺiſſet.ff.de ri-
tanup.l.quamq̄.⁊ hec vera niſi approbauerit ex poſtfacto ſcienter
poſt laudum iam latum de quo dic.vt.ſ.eo.c.ij.⁊ dixi de iureiuran.
quintauallis.❡Sed hic eſt dubium an ſi ab initio cōpromiſſi.i.a
tempore quo promittunt partes de laudo obſeruando.⁊ emologāt
vt ex nunc an poſſit fieri ſic emologatio.dic qꝺ non poteſt emologa
ri ante laudum datum:qꝛ ſic induceretur arbiter ad delinquendum
ff.de pac.do.l.conuenire.Ad hoc qꝺ ſcribit dy.ff.de verb.obli.l.q-
dam cū filium.⁊ in regula ſcienti.de regu.iur.lib.vj.⁊ per Cyn.in.l.
pe.C.de arbi.qꝺ dixi.de iureiuran.qntauallis:qꝛ ſic non pōt ante la
tum compromiſſum renuntiari deductioni ad arbitrium boni vi-
ri.ſic nec poteſt fieri pactum de emologando ante laudum.⁊ hoc te
net Bar.in.l.pe.C.eo.per hoc relinquitur indubitata queſtio que
20 fieri conſueuit.❡†Nunquid per clauſulaꝫ illam rato manente in
compromiſſo videatur compromiſſum emologatum. Quidam te-
nent qꝺ videatur emologatum vt illa clauſula aliquid operetur.de
priuile.ſi papa.Secundo qꝛ contentari debet iudex de eo qꝺ parti-
bus placet.ff.de re iudi.ſi cōuenerit:qꝺ ſequitur Odof.qꝛ hic viden
tur duo compromiſſa vnum cum pena.alterum ſine pena ⁊ per illa
verba qꝺ ratum maneat laudum ſoluta pena videtur emologatum
ideo producitur actio ⁊ exceptio.Hanc opin.ſequi videtur Bar.in
l.pe.C.e.ti.Ja.Bal.Mar.de ſa.⁊ Ja.de ra.cōmuniter tenent con-
tra qꝺ non videatur emologatum:qꝛ emologatio habet ſequi ſentē
tiam.vt.l.cum antea.C.de arbitris.⁊ qꝛ iſta lex inducit caſus exorbi
tantes in quibus datur actio extra illos non datur actio:⁊ hunc ca
ſum quando ante emologatur non exprimit.l.illa.hoc ſequitur ſpe
cu.in.ti.de arbitro.§.ſi.ver.quid ſi in compromiſſo:ſentit ibi ſpecu
lator qꝺ dato qꝺ iſta clauſula non inducit emologationē laudi ope
ratur tamen qꝺ poterit agi ad intereſſe iuxta formam.l.dieꝫ profer
re.§.ſi.ff.de arbitris.non tamen quo ad hoc vt laudum poſſit preciſ
ſe mandari executioni tanq̄ fuerit emologatum.❡Operetur etiā
aliud:qꝛ ſi pars contraueniat laudo approbato tacite vel expreſſe
qꝺ poteſt approbari virtute dicte clauſule.vbi alias non poſſet ap-
probari pars vltra penam compelletur ad obſeruātiā laudi.❡Ad
ſi.§.vbi recitat hoc totum ⁊ ponit alias rationes.Item qꝛ ſi ſic emo
logari poſſet iam darent partes quodammodo iuriſditionem pri-
uato contra.l.priuatorum.C.de iuri.om.iudi.nil enim differt arbi-
tera iudice ſi ſua ſnīa exequeretur ⁊ appareret actionem.clauſula er
go operabitur iterationem pene vel qꝺ vtrunq̄ peti poſſit.vbi al's
non poſſit per predicta.ſ.c.cum dilecti.Dicunt tamen qꝺ illa clau
ſula ſimpliciter poſita non faciet penam cōmitti plus quam bis.ff.
de le.iij.l.fideicōmiſſa.§.ſi quis.⁊.i hoc tene qꝺ dixi.ſ.c.dilecti.Iſta
verba ponit Jo.an.ſatis improportionabiliter.ſ.c.dilecti.que me
lius cadunt hic.⁊ vide in ſpe.e.ti.§.hoc quoq̄.⁊ ſequenti.ad ſi.verſ.
21 quid ſi ſit.⁊ ver.ſe.❡†Redeundo ad intellectum decre.ſi per ptes
emologetur compromiſſum.tunc agitur ad obſeruationem contra
principales.et tollitur omnis deſſentus mandati.⁊ hoc vult prima
confirmatio ſeu roboratio laudi.⁊ aduerte:qꝛ hic exigo emologatio
nem expreſſam.nam tacita nō ſufficeret.Cum agitur de roborando
laudo cōtra defectum mandati.ideo non ſufficeret lapſus.x.dieruꝫ
⁊ hoc tenent doc.hic.ſi non intercesſit emologatio.Si pena fuit ꝓ-
miſſa agitur cōtra procuratoreꝫ ad penā.ſi promiſit vel iurauit agi-
tur cōtra eum ad intereſſe.Sed oppo.cū.c.glo.in ver.qualiter qꝺ cō
tra eum nō agatur:qꝛ nō intendebat ſe obligare ꝓcura.ff.de ac.⁊ ob
li.l.obligationū ſubſtantia.ad ſi.ſed dic qꝺ immo intēdebat ſe obli
gare eo qꝺ liti ſe obtulit.ff.de ꝓcu.l.plautius.ad hoc.C.de cōtrahē.
22 ſtipu.l.j.de deſpon.impu.c.j.lib.vj.❡†Opp.cum gl.vltima quod
delegatus nō exequatur ſnīam arbitri.de fo.compe.ſi quis contra.
glo.dicit qꝺ ſi delegatus ſpecialiter detur ad cōpellenduꝫ arbitros
vt procedant facto cōpromiſſo.vel vt exequatur poterit eos cōpel-
lere.al.antē ꝑpter hoc qꝺ cauſa fuerit delegato cōmiſſa.delegat⁹ fa
cto compromiſſo non habebit poteſtatem compellendi nec exequē
di laudum arbitri ita dicit glo.quanto.❡Fallit ſecundum doct.in
arbitro aſſumpto ad cognoſcendum de cauſa ſuſpitionis.ſ.de offi.
delega.ſuſpitionis.Glo.fatetur quo ad poteſtatem exequēdi: quia
nō videtur ei commiſſum vt exequatur ſententiam que non erat la-
ta tempore delegationis.arg.de reſcriptis.c.ſi.ad quod facit quod
ſcribit Inno.de tranſac.vbi allegaui iſtam glo.ſ.de offi.deleg.ſi qn̄
ſed ſi cōpromiſſuꝫ eſt.non per hoc expirat poteſtas delegati in cau-
ſa principali.vt no.de offi.delega.ſignificantibus.⁊ ca.ſuſpitionis.
videtur.j.e.c.pe.Si igitur non procedant arbitri ⁊ pars altera ade-
at iudicem vt compellat arbitros non video quare non poſſit com
pellere delegatum ex quo ei commiſſa eſt cognitio illius cauſe com-
miſſum ⁊ videtur vt remoueatur impedimentum per quod cogno-
ſcere non poteſt.ar.dicti.c.ſuſpitionis.in ratione ſui.⁊.ſ.de offi.de-
23 le.preterea.⁊.c.de cauſis.⁊.c.paſtoralis.in principio.❡†Oppo.qꝺ
in laicum non fiat compromiſſum.de re ſpirituali cū ſit incapax ſpi
ritualium.de preſcript.cauſam.So.licet cōpromiſſum fiat ſuper re
ſpirituali:tamen ipſum nō eſt re ſpiritualis in actibus ſpiritualib⁹
laicis nō haberet locū qꝺ dic vt no.de iurepa.nobis.⁊ dicit hic Jo.
an.qꝺ ex quo mixti ſunt laici ⁊ clerici ad actum cōpromiſſi nō eſt cu-
randum.licet numerus laicorū ſit maior.ad idem.de offic.delega.ſi
24 duo.lib.vj.⁊ qꝺ no.de teſta.Joannes.❡†Ultimo Jo.an.tractat
de iſtis dictionibus.at.⁊.ſed.ſi.⁊.ſedetſi.Et dicit qꝺ Jo.egi.⁊ Gui.
dicunt qꝺ vbi ponitur at ſi.vel ſed ſi eſt aduerſitas in facto ⁊ in iure
vbi vero dicitur ſedetſi.eſt aduerſitas in facto:ſed nō in iure.De ꝑ-
mo hic ⁊ infra de priuile.petiſti.de ap.ſollicitudinē.ff.de iudi.l.ij.§.
ſed ſi agant.ff.de peti.heredi.l.ſed ⁊ ſi lege.❡Quando autem poni
tur cū.⁊ ſi reſpondet obiectioni.de ſentē.excō.a nobis.ij.in cle.de re
25 iudi.paſtoralis.§.rurſus.ver.cū ⁊ ſi.❡†Quero ad q̄ intereſſe agat
dic qꝺ ad expenſas quas coram arbitris fecit ⁊ nō ad rem in qua cō-
demnatus eſt reus:qꝛ non intereſt vincentis ſi ſua non erat vel ſibi
debita ſi ſua erat adhuc non intereſt:qꝛ ⁊ poſt ſnīam arbitri ſua ma
net:etiam ſi contrariam ſententiā reportauerit.⁊ non obſtante ſen-
tentia ipſa petere poteſt.ff.e.ſi rem ſm Inno.Hoſtiē.intelligit ſim
pliciter vt ſonat de omni intereſſe ad hoc de teſta.relatum.ij.⁊ extē-
ditur intereſſe ad expenſas litis finite.ff.de mino.l.minor.xxv.an.

1 ☞Compromiſſum finitur morte alterius compromittentium.
2 Compromitti poteſt in iudicem ordinarium de iure canonico.
3 Compromiſſum pōt formari ſola fidei preſtatione.
4 Laudum in lata ſignificatione appellatur ſententia diffinitiua ad
cuius prolationem eſt pars citanda ad inſtar iudicis ſententiam.
numero.7.
5 Ad electionem aliam non proceditur lite pendente inter duos ele
ctos altero mortuo ante primam caſſatam.nu.15.
6 Opponere ſe pōt tertius pro ſuo intereſſe ⁊ excipere de defectu pre
cedentis inſtantie.
8 Arbiter an poſſit laudare parte abſente cui prefixus eſt termin⁹ ad
comparendum pro compromiſſo diffiniendo ⁊ preſentem abſolue
re ab inſtantia iudicij ꝑpter quācunq̄ contumaciam.
9 Poſſeſſione ſi quis priuetur ſua negligentia quomodo ei ſuccurra-
tur etiaꝫ ſi agatur de poſſeſſione beneficij aut prelature vbi etiā poſ
ſeſſor de preſenti fuit inſtitutus nudo tempore per eum ad quē ſpe-
ctat inſtitutio.nu.ſeq.
10 Inſtitutus q poſſedit medio tempore per eum ad quem ſpectat in
ſtitutio vbi alter primo iam poſſidere ceperat an dicatur legitime
inſtitutus.
11 Poſſeſſio an extendatur per acquiſitionē quaſi poſſeſſionis iuſte.
12 Compromiſſum iuratum valet ſcōm canones.
14 Electio ſecunda an videatur poſſe valere prima nō caſſata ⁊ an poſ
ſit dici inualida propter litis pendentiam.nu.17.
15 Compromiſſum ſuper iure beneficij vel electionis quare non tranſ-
ierit in ſucceſſorem ſed morte alterius compromiſſarij finiatur.nu-
mero.18.
16 Lite mota ſuper iure beneficij inter duos morte alterius litigantiū
finitur iudicium nec in eius ſurrogatum tranſit.
18 Iudex poſt mortem litigatoris non poteſt ad ſententiam procede-
re niſi propter acceſſoria vel quando agitur an electio vniuerſitatis
ſit canonica vel non.nu.19.
19 Iudicium non finitur morte alterius litigantis propter acceſſoria
vl' declarationē iuris electi vniuerſitatis vt declaretur an ei⁹ electio
ſit canonica qꝛ morte alterius perdit ius ſuum neq̄ acquirit.
20 An poſſit qui fuit arbiter vt iudex cognoſcere ⁊ debeat ex nouis a-
ctis proceſſum inchoare vbi etiam in beneficialibus morte alterius
extinctum eſt peremptorium an vero ex eodē proceſſu ⁊ inſtātia co
ram eo tanq̄ arbitro facta poſſit procedere ad deciſionem cauſe.

1 **Ex parte.** ❡†Morte alterius compromittentiū
finitur compromiſſum.hoc dicit in pri-
ma conſultatio. In ſecunda reſponſio.ibi qua propter.
2 ❡†No.primo qꝺ de iure canonico poteſt in iudicem or-
3 dinarium compromitti.❡†No.ſecundo vnum modum firmandi
4 compromiſſum ſcilicet fidei preſtatione.❡†Not.quod laudum in
lata ſignificatione appellatur diffinitiua ſententia.Et no.quod ad
inſtar iudicis ad ſententiam laudi.pars eſt citanda vel terminus eſt
ſtatuendus ad componendum quando habetur pro citatione ⁊ per
5 emptoria.vide.ſ.de offi.delega.conſuluit.❡†No.quod lite pendē
te inter duos ſe pretendentes electos.altero mortuo non poteſt ad
aliam electionem procedi.⁊ poteſt iudex inhibere ne ad aliam pro-
cedatur ad hoc vt lite pen.c.j.⁊.ij.lib.vj.qꝺ ſi fiat retractatur electio
ex duplici capite.Primo qꝛ facta prima ſuper qua lis pendet nō caſ
ſata.Secundo qꝛ contra iudicis inhibitioneꝫ ⁊ lite pen.attentata.
❡No.qꝺ morte alterius litigantium finitur compromiſſum rema
nent tamen poteſtas ordinaria per quā iudex pōt ſopire queſtionē
6 corā eo vt arbitro vertentē.ex nouis tamen actis.❡†Not.qꝺ terti⁹
cōparens ꝓ ſuo intereſſe pōt opponere defectū ꝑtātis ꝑcedētis in-
ſtantie.❡Hic habent⁹.Primo electionē.Scōo ꝯpromiſſuꝫ.Ter-

tio termini ꝓfixionem ad ſniam.Quarto arbitri inhibitionem ꝛ at
7 tentionē cōtra eā.Quinto excepti.Sexto pape reſpōſum.❡†Ue
nio ad primū op.cū doc.qđ male appellent ſniam:qꝛ laudū arbitri
nō eſt ſententia qđ ptꝫ:qꝛ ex eo nō daṫ actio.C.e.l.j.So.expone ſen
tentiā.i.arbitriū.vel dic qđ eſt ſnia:qꝛ imponit finē negotio.ff.de re
iudi.l.j.ꝛ hoc ſonat litera:qꝛ archieps vt ordinarius ꝛ vt arbiter ꝓ
cedebat.vnde diē aſſignabat ꝛ ſniam ferebat vt ordinarius.al's cuꝫ
nō eſſet verus arbiter mandatū dare poterat:ſed nō ferre ſniam ma
xime ſm Inn.cū nec in cauſa matrimoniali aſſumitur arbiter.ꝛ hic
agebatur de matrimonio ſpirituali.vt dixit gloſ.Ego.nō credo qđ
cōpaſſibiles ſint ptātes.vt eodē inſtanti ꝓcedat vt iudex ꝛ vt arbi
ter.ꝑ.§.ſtari.l.diē ꝓferre.ff.de arbi.ꝛ qꝛ arbitraria ptās excludit iu
riſditionē.ff.de re iudi.ait pretor.Iudicis autē ptās ſupponit eam
dic qđ in caſu iſto nō poterat ꝓcedere arbiter.cū per mortē alterius
cōpromittentium eſſet finituꝫ cōpromiſſuꝫ.vt hic dicit.ꝛ.j.c.ſi.fuit
ergo neceſſe vt ꝓcederet vt iudex:ꝛ ſic debuit ferri ſententia diffini
8 tiua.❡†Quero de aliquibus extrinſece.Et primo an ſi pars nō cō
pareat corā arbitro in termino poſſit ad ſniam ꝓcedi.dicit Innoc.
qđ nō ſed pena cōmittitur.ff.e.l.diem ꝓferre.§.ſi quis delegatus.C.
e.l.ij.ꝛ hoc verum qn̄ ꝓpter abſentiaꝫ partis impeditur ꝓceſſus ad
ſententiam qđ eſt vbi terminus peremptorius eſt aſſignatus ad au
diendam ſententiam vel etiam ante litis cōte.terminus eſt aſſigna
tus ad cōparendum peremptorie:nam ſi pars nunꝙ cōpareret:nū
quam arbitrari poſſet cum hoc fieri nō poſſit niſi preſentibus parti
bus.vt.d.l.diem ꝓferre.§.j.ꝛ.ij.vbi aūt ꝓcedi nō poſſet:vt qꝛ nō eſt
peremptorie citatus ꝛ abſit ante liteꝫ cōteſtatā nō cōmittitur pena.
❡Plus dicunt quidam qđ etiam ſi poſt litem cōteſtatā citeṫ pars
peremptorie vt videat teſtes iurare vel alia ſimilia que poſſunt par
te abſente expediri.j.de teſti.in nomine dñi nō cōmittitur pena.de
teſti.in nomine dñi.etiam ſi citatus nō veniat:qꝛ per eius abſentiā
nō impeditur ꝓceſſus arbitri.ff.e.ti.l.j.ꝛ ſi dicas quō punietur con
tumacia in caſibus predictis dicit qđ cōdemnabitur in expenſis:qꝛ
dato qđ nō venerit in compromiſſum:eſt tamen ei cōtiguum ꝛ co
herens.ꝛ idem de fructibus ꝛ ſolutionis termino eſt dicendum.ff.e.
quid tamen.§.in hac.ff.de re iudi.l.paulus.ff.de ꝓcuratoribꝰ.ad rē
mobilem.ꝛ.l.ad legatum:ſed ſi citatus non peremptorie expreſſe ſe
dicat nō venire:pena cōmittitur.de re iudi.cōtumacia.❡Ultimo
placet Inno.qđ arbiter debet abſoluere preſentē ab inſtantia iudi
cij ꝓpter quācunꝙ cōtumaciam aduerſarij.ꝛ ex tūc pōt petere penā
9 ff.e.qualē.§.dicere.ꝛ quia arbitraria ad inſtar ꝛc.ff.e.l.j.❡†Quero
aliqua extra materiam.Aliquis cōfirmatus in beneficio poſſedit:
poſtea cecidit a poſſeſſione per negligentiam qđ erit remediuꝫ:dic
qđ ſi inueniat eam vacantem poterit eam ꝓpria autoritate ingredi
ſiue nō fuerit al'.occupata ſiue fuerit.dummō vacans reperiaṫ mor
te vel aliter.nam ꝛ ſi poſſeſſio ad dñm redeat cōmodū habet deten
tionis.de or.cogni.cum dilectus.xvj.q.vij.§.pōt.ꝛ res reuertitur de
facili ad id qđ natura ſibi cōceſſit.ff.de pac.Si vnus.§.pactus:ꝛ de
cenſi.cum venerabilis.ideo recuperet ſi pōt ex quo non eſt priuatus
ſententia iuris vel hominis.vij.q.j.paſtoralis.nō ob.C.vnde vi.l.cū
querebatur:qꝛ illa lex habet locū qn̄ nō dñs:vel quaſi poſſeſſionem
vacuam occupat:hic autē quaſi dñs erat:qꝛ cōfirmatus.de elec.trāſ
miſſam.❡Nō.ob.ſi dicatur qđ prelatura nō pōt vacans inueniri:
qꝛ eo mortuo vel cedente prelato ſemper reperitur aliquis cuſtodiā
habens vel epiſcopus:vel archidiaconus:vel capitulum:vel patro
nus:vel iconomus:vel alius.de ap.bone.de inſti.cum veniſſent.de
teſta.relatuꝫ.ij.lxiij.di.ſi in plebibus:qꝛ licet tales poſſideant bona
prelature nō poſſident prelaturam.Si autem in recuperanda poſ
ſeſſione inueniat ſibi reſiſtentes non debet ſibi ius dicere vel violen
tiam inferre.de elec.bone.ij.C.ne quis in ſua cauſa in rubro ꝛ nigro
C.de edic.diui adri.tol.l.iij.C.vnde vi.l.ſi quis in tantā.ff.qđ metus
cauſa.extat.ff.ad.l.iul.ꝛ de vi pub.l.creditores.de preben.cum qui
10 lib.vj.ꝛ vide qđ no.de immu.eccle.c.j.❡†Quid ſi alius qui medio
tempore poſſedit per illū ad quem ſpectat fuit inſtitutus.Reſpon
deo ſi primus non fuit canonice remotus:qꝛ nō fuit per ſententiaꝫ
hominis vel iuris priuatus;vel qꝛ poſt appellationē legitimā ſen
tentia lata fuit vel alio modo ſimili:ptꝫ qđ ſcđa inſtitutio nō tenuit
de cōceſ.preben.c.j.ideo primo inſtituto lꝫ occupare poſſeſſionē ꝓ
lature:ſi eam vacantē reperiat nec aliqueꝫ inueniat reſiſtentē.Sin
autem inſtitutio tenuit:puta qꝛ de primo per ſniam ꝗuis iniquam
a qua nemo appellauit amotus fuit nō poteſt poſtea prelaturā etiā
vacantem occupare.nam ꝛ ſi poſt iniuſtam ſententiam dominꝰ ma
neat.ff.de condi.indebiti.l.iul.tamen ex tali ſnia oritur actio ꝛ exce
ptio.de re iudi.cū inter nos.§.ſi.Cōſilium autem eſt qđ ſi talis vult
omni caſu ꝓcedere qđ vadat ad iudicē ꝛ imploret eius officiū vt co
gnoſcat an ꝓlatura ad ipſuꝫ pertineat.ꝛ ſi inueniet pertinere;det ei
poſſeſſionē.C.de bo.va.l.ſi.ꝛ pe.lib.x.ſm Inno.vide qđ no.de ſi.ꝓſ
11 by.veniēs.ꝛ in ſpe.de ſen.pla.§.nūc de effectu.ver.ſi.❡†Quero an
acquiſitio quaſi poſſeſſionis facta ꝓpria autoritate extendatur.di
cit qđ ſic.qn̄ eſt iuſta.ſicut extenditur qn̄ de prelatura inueſtitus eſt
per eum ad quē ſpectat.de quo dicit alibi notari hoc ponit.de reſti.
12 ſpol.in literis.vbi dicit qđ ſecꝰ in iniuſta.ꝑ illa nō extēdit.❡†Op.

qđ in cōpromiſſo nō iuretur.C.de arbi.autē.decernimus.Sol.glo.
dicit cōtrariū ꝓcedere ſcđm leges.hic loquitur ſcđm canones.dic ſ
13 hoc vt dixi.ſ.c.dilecti.vel in.c.cū tēpore.ꝛ.ſ.c.per tuas.❡†Oppo.
ſcđo qđ pendente lite ſuper validitate electionū altera extincta per
mortem non debuerit inhiberi electoribus quominus eligerent:qꝛ
cum pretenderent electionē illam nullā ꝛ eſſent in quaſi poſſeſſione
iuris eligendi nō debebant inhiberi quominus ſua poſſeſſione vte
rentur.vt lite pen.per totū.Ad hoc de reſti.in inte.c.ſi.So.dicit gl.
qđ immo inhibitio fuit legitime facta:qꝛ lite pen.nō debet alia ele
ctio celebrari anteꝙ ſit prima caſſata.de elec.cōſideranimus.❡Vñ
debuit prima electio reprobari anteꝙ fieret tranſitus ad ſcđam.de
conceſ.preben.poſt electionē.ad ſi.ſ.de elect.auditis.ꝛ hec vera di
cunt quidam quos refert Inno.etiam dato qđ electio huius ſuper
ſtitis.eſſet nulla:niſi euidēter hoc appareat qđ ſit nulla.de ele.bone
ꝛ.c.conſideranimus.ꝛ.c.auditis.qđ eſt verum.vt hic no.quando pri
ma habet aliquem colorē.ita qđ non apparet a iure vel ab homine
caſſata.Recitat aliquos.qđ ſecunda valet prima non caſſata ſuper
qua lis pendet niſi aperte cōſtet de illius validitate.de elec.dudum
ꝛ.c.auditis.al's dicit qđ papa ſtatim caſſaſſet ſcđaꝫ ſi verum eſſet qđ
ſecunda non teneret.prima nō caſſata lite pendēte ſuper ea.Si que
ritur an hec ſecunda electio validetur propter ſolum ſubſiſtere pri
me.ſi prima non eſt ipſo iure nulla.ſi venit caſſanda hoc planum ꝗ
ſecunda nō valet prima non caſſata.quando hoc conſtat:ꝛ hic non
14 eſt caſus hic.ſed.ſ.de elec.conſideranimus.❡†Si queritur an ſcđa
da electio valeat prima non eſt ipſo iure
nulla:ꝛ eſt caſſata a iure vel ab homine:qꝛ nullū habet colorē.et hoc
conſtat:ꝛ tunc abſꝙ dubio valet ſecunda.de elec.auditis.ꝛ quod ſi
no.ſi prima eſt ipſo iure nulla:tamen habet aliquem colorem:nec re
periatur a iure vel homine caſſata.ſecūda nō vꝫ ſi eſt dubiū an prima
valeat vel non:ꝛ qꝛ dubitatur.an ſit nulla an veniat caſſanda.eo qđ
eſt dubium habet aliquem colorem.ideo ſecunda non valet.vt hic
in.c.auditis.ideo debet pendente iſto dubio expectari.qđ hoc certi
ficetur.ꝛ ſi certificabitur primam fuiſſe nullaꝫ poterit tunc procedi
ad ſecundam.ſi patebit aliqua non poterit ad ſecundā procedi.Si
autem queritur an ſecunda infringatur expēdentia litis ſuper pri
ma.dic qđ hodie hoc eſt expeditum.per ca.j.ꝛ.ij.vt lite pen.qđ pen
dente lite inter duos ſuper titulo eiuſdem beneficij.altero etiam
mortuo non poteſt ad aliam electionem procedi.donec ſuperſtitis
queſtio ſit ſopita:vt ibi per quas etiam prouiſum eſt caſum qui con
tingebat:qꝛ inter duos lite pendē.ſi contingebat alterum ſuccūbe
re ante renuntiabat.ꝛ alter ſubſtituebatur.ꝛ ſic ſucceſſiue quod non
valet alterius ſubſtitutio.vt ibi eſt apertum.Sed eſt dubium an ꝓ
pter litis pendentiam ſecunda electio facta inualida fuiſſet.hoc nō
aperit tex.ꝛ videtur qđ non:qꝛ nulla lis pendebat:nam per arbitriū
receſſum erat a iudice.ꝛ iudici inſtantia.que inſtātia tranſiuerat in
inſtantiam compromiſſi.ꝛ illa eſt finita morte alterius litigatorum
adeo ſi cōtra mortuum ferretur ſententia nō valeret.ff.de re iudi.l.
15 in ſumma.§.ſi.l.queſitum.❡†Non ob.ſi dicatur vt quidam dicunt
qđ non expirat compromiſſum.ꝛ ſic lis.immo durat propter adia
centia ꝛ adherentia vel ex illo dependentia.vt ſi ſciatur qui ſint pri
uati poteſtate eligendi.de quo etiam poſt mortem pronuntiabitur
ff.de rei ven.non vtiꝙ.C.ſi pen.ap.l.quāuis:qꝛ in lite que inter ele
ctos vertitur non videtur venire hoc etiam ſi vterꝙ viueret:qꝛ ni
hil ad eos.de priuatione canonicorum.C.res inter alios acta pro
tum.Item qꝛ etiam dato qđ de predictis adiacentibus poſſet iudi
care iudex.nō tamē arbiter.niſi hoc dictū eſſet.ff.e.l.quid tamen.§.
ſi.ꝛ.l.ſed ꝛ interpellatur.§.ſi.nam parte mortua vt cōtumace ſoluit
compromiſſum.vt.ſ.dicitur.ꝗuis pena cōmittatur.ff.e.l.diē ꝓfer
re.§.ſi quis litigatorū.immo nec acta inter illū ꝛ mortuū habita fa
cient fidem cōtra locū mortui ſubrogatū:qꝛ nō ſuccedit in lite.cū nō
ſit eius heres vel ſucceſſor vniuerſalis reſpectu tituli ꝛ confirmatio
nem de qua agebaṫ:qꝛ quantū ad illā neuter agebat noie eccle:ſed
vterꝙ ius ꝓpriū ꝛ ſpāle ꝓſequebatur.ar.ſ.de elec.publicato.Item
heres eius nō ꝓſequebaṫ cām defuncti:qꝛ cū realis ſit actio que eſt
inter eos quis eorū haberet ius in ꝓlatura.ꝛ heres ipſam non poſſi
det nec dolo deſierit poſſidere.nec etiam ius qđ defunctus debuit
habere ꝓponebat.ideo nō dabiṫ cōtra ipſum heredeꝫ actio vel lis
ff.de rei ven.l.ſin autē.vnde ſi nouus ſit ſubrogatus oportebat qđ lis
de nouo inchoetur cū ſubrogato.eo nō ſubrogato petet cōfirmatio
nem ab ordinario.ꝛ procedeṫ in petitione ſua.ſicut no.de tranſlati.
de cetero ſm Innoc.hec omnia ꝓcedunt ponendo intellectū quem
16 ſequitur Inno.ꝛ Ab.qꝛ hec qōſtio eſſet tantū inter electos.❡Ho
ſtie.autē dicit qđ queſtio erat etiam hic inter eligentes.vnde aſtu
quo ad eligentes durabat cōpromiſſum.ꝛ per hoc pendentia litis
impediuit ſubrogationem.no.bene qꝛ per hoc extendit illa que ha
bentur in.c.j.vt lite pen.vt procedant.nō ſolū qn̄ lis pendet corā iu
dice;ſed etiā ſi pendeat corā arbitro videṫ a pari etiā qđ titulus vt li
17 te pen.habeat locum in lite coraꝫ arbitro pendente.❡†Nunquid
autem ex iuribus inhibitionis annulleṫ hec electio.videṫ qđ non
c.ij.ſ.de in inte.reſti.tene qđ ſic:qꝛ hic inhibitio fuit iuſta.per iſta
cta.Non ob.c.ij.de reſti.in inte.qꝛ ibi nō contendebaṫ ſuper iuribus
vnius electionis

vnius electionis tantuȝ.ſed ſuper iuribus duarū ⁊ vno mortuo re-
manebit ius alterius. Itē ſm Hoſtiē.ſbi electio facta cōtra ꝑceptū
iudicis pendet ex cauſa principali mota. Ideo nō caſſatur ibi vero
nō pendet ab illa.immo cōſtat qđ iniuſte ꝓceſſum eſt ad ſcđaȝ.vide
caſus ſunt diuerſi.nā ibi loquitur quando cōtentio erat principali
ter ſuper iure eligendi.⁊ nulla pēdebat queſtio ſuper iure electiōis
mortuo primo vel cedente. Ideo per actū electionis nullū infertur
preiudiciū liti ſuper iure eligendi:qꝛ per hoc nō alienat̄ ius alienā-
di:ſed eligens vtitur iure ſuo ex quaſi poſſeſſione fructus colligen
do.quibus priuari nō pōt lite pen.vt lite pē.per totū. Ideo inbibi-
tione eligeret interim fuit iniuſta.hic pendebat queſtio ſuper vali
ditate electionis iam facte.ideo cōſtante prima dubia vel valida nō
poſſet ꝓcedi ad ſcđam abſq̄ preiudicio prime.aliquid attentat̄ ad
preiudiciū ſtatus litis:ideo nō permittitur ⁊ inbibitio eſt iuſta.nō
valet cōtra inhibitionē.⁊ hic eſt intentus.Hoſti.lȝ alia plura faciat
18 vera ⁊ diuerſa. ¶ †Opp.cū glo.que eſt ſuper verbo allegauit quod
nō potuerit hic arbiter poſt mortē litigatoris cognoſcere de iurib⁹
alterius electionis ſuperſtitis.cuius cōtrariuȝ litera videtur velle.
nam ex quo morte litigatoris finitū eſt cōpromiſſum.non durabat
arbitri ptās.ergo nō vt arbiter cognoſcere poterat.nec etiam vt iu
dex.tum qꝛ inſtantia arbitri nō ꝑficit vt ſuper ea iudex poſſit iudi-
care.C.de arbi.l.pe.⁊ no.ḋ.de reſti.in integ.c.cauſa.nō etiā tanq̄ iu-
dex:qꝛ altero ex litigatoribus mortuo nō debet iudex ad alia proce
dere.ff.qui ſatiſ.co.l.ſi deceſſerit.ad hoc:qꝛ poſt mortem litigatoris
19 nō debet ad ſentētiā ꝓcedere.ar.ff.de reiud.l.l.in ſentētijs. †Sol.gl.
fatetur qđ hic vt arbiter cognoſcere nō potuit.tū qꝛ finitū erat com-
promiſſum morte alteri⁹ litigātiū.tū qꝛ etiā nō valuit cōpromiſſuȝ
cū de cauſa matrimonij nō poſſit cōpromitti.de tranſa.c.ſi.de reſti.
in inte.c.pe.⁊ hic agitur de matrimonio.ſ.ſpirituali:hec ratio vlti-
ma nō plȝ:qꝛ de mr̄imonio ſpirituali cōpromittit̄.vt ptȝ:de elec.cū
inter.R.de tranſac.ſuper eo. Ideo glo.tenet qđ hic ꝓceſſit tāq̄ iu-
dex ordinarius.nec ob.ꝯtraria.qꝛ etiā poſt mortē pōt ferri ſnīa.etiā
ꝓpter acceſſoria.ff.de rei ven.l.vtiq̄.C.ſi pen.ap.mors' interue.l.j.⁊
quāſi per totū.hic aūt durat iudiciū poſt mortē ꝓpter declarationē
iuris eligenti ⁊ quantū ad aliū electū vt ſciat̄ an ſua electio ſit cano
nica per mortē eṫ alterius nō perdit ius ſuū neq̄ acquirit. Ideo ḋ
his opȝ cōſtare.hec ſo.eſſet vera tenēdo qđ inter eligentes fuiſſet de
hoc queſtio qđ hic nō apparet.erat ergo queſtio ſolū inter electos.
20 ¶ †Videte ſi queritur an poſſit qui fuit arbiter vt iudex cognoſce
re.⁊ debeat ex nouis actis inchoare ꝓceſſum ad inſtantiā partium.
vel ex officio vbi eſt talis caſus in quo pōt ꝓcedere ex officio vt eſt
in beneficialibus.de ap.oblate:⁊ dicendū qđ pōt ⁊ debet vt hic.no-
no inchoato iudicio.⁊ miſſo nouo peremptorio.nā ſoluitur morte
litigatoris edictum peremptoriū.etiā quo ad heredē.ff.de iudi.taȝ
ex cōtractibus.⁊ no.j.c.ſi.vnde hec allegatio qđ extinctū eſſet cōpro
miſſum nō iuuabat opponentē:qꝛ poterat ⁊ debebat nouo inchoa-
to proceſſu prius ꝓcedi ad caſſationeȝ electionis vel ad determina-
tionē validitatis eius quaȝ daret ꝓceſſus. ¶ Ad ſcđam ſi queritur
an ex eodē ꝓceſſu ⁊ inſtantia facta coram arbitro poſſit ꝓcedere ad
deciſionem prime electionis ſuperſtitis.quidā voluerūt tenere hic.
qđ ſic.vt Abb.quaſi acta facta corā eo vt arbitro ꝓficiant eo ꝓcedē-
te.vt iudice.C.e.l.ne.de teſti.preſentata.⁊ maxime dicunt hoc verū
quando eſt cōpromiſſum in ordinariū.hoc acto vt finito cōpromiſ-
ſo.ex eo ꝓceſſu ſententiare poſſit iudex qđ reſtringit ꝓcedere quan-
do eſt talis caſus vt hic eſt.in quo pōt ex officio ꝓcedere.al'.dicit qđ
nō eſt perpetuum.hoc placet vbi eſt actum:ſed ſi non eſt actū nō cre
do qđ poſſit pronuntiare ex actis habitis coram eo.vt arbitro niſi
dicatur qđ proceſſit.vt iudex ⁊ vt arbiter ſimul tenendo quod com-
paſſibiles ſunt poteſtates.

1 ¶ Arbiter poſt rem iudicatā ſuper diſcordijs nouis aſſumptus
etiam ſi de componendo mandatum a papa receperit per ſuum ar-
bitrium ſnīam mutare non poteſt.
2 Compromiſſum non valet ſicut nec tranſactio ſuper eo quod ſen-
tentia indubitata ſopitum niſi noua queſtio ſuſcitetur per ſenten-
tiam non deciſa.
3 Compromiſſum valet appellatione compoſitionis.
4 Papa aut princeps non videtur in dubio antiquas queſtiones ſu
ſcitare.
5 Iudicis eccleſiaſtici eſt retractare promiſſiones factas ad preiudi-
cium eccleſie.
6 Compromiſſum firmatur obſidum datione vel iuramento aut pi-
gnoribus ſeu pene promiſſione.
7 Compromitti non poteſt ſuper ſententia lata fallit quando ſuper
ea poſſunt noue queſtiones ſuſcitari.
8 Arbitria ſiue ſint iuſta aut iniqua ſunt indiſtincte ſeruanda iure
ciuili.
Fallit de iure canonico quia etiam iurata poſſunt reduci ad boni vi
ri arbitrium.
9 Liber homo non poteſt obligari vel diſtrahi.
10 Homo liber poteſt in obſidium dari.
11 Arbitrium non extinguit poteſtatem ordinariam vbi iudex elect⁹
in arbitrium retinet ſibi expreſſe iuriſditionem ordinariam vel de-
legatam.
12 Arbitrator poteſt et arbitraria ⁊ ordinaria iur.ſditione ſimul vti.
13 Laudum poteſt exequi delegatus iudex ſuper cauſa de qua poſt
fuit compromiſſum conſenſu partium.
Compromiſſum in duos factum ſi de tertio nil dicatur valet ⁊ ſi di-
catur qđ tertium poſſint eligere an valeat illo nō nominato.
14 Cōpromitti vel tranſigi quare nō poſſit ſuper liquido vł re deciſa.
15 Statutum dictans qđ partes litigantes arctentur compromittere
non procedit quando agitur de viribus executionis ſententie con
tra quam nil poteſt probabiliter opponi.
16 Compromitti poteſt ſuper executionē quando dubitatur qualiter
ſit fienda executio ſententie.

1 Expoſita. ¶ †Arbiter poſt rē iudicatam ſuper
diſcordijs nouis aſſumptus etiaȝ ſi de
componendo mandatum a papa receperit per ſuuȝ arbi
trium ſententiā mutare non pōt.h.d. In prima ponitur
querela. In ſcđa mandatū.Scđa pars ibi:licet autem. ¶ Nota pri
mo quod confirmatus ante conſecrationem appellatur electus nā
2 erat confirmatus:quod patet de elec.trāſmiſſam.⁊.c.nihil. ¶ †No
ta.ſecundo non valet compromiſſum ſicut nec tranſactio ſuper eo
quod eſt indubitata ſententia ſopitum:niſi noua ſuſcitaretur que-
3 ſtio per ſententiā nō deciſa:⁊ de illa poteſt compromitti. ¶ †Not.
tertio quod compoſitionis appellatione comprehenditur compro
4 miſſum. ¶ †Nota.quod in dubio non videtur intētionis pape an-
5 tiquas ſuſcitare queſtiones. ¶ No.qđ caſſato principali ⁊c. ¶ †Et
nota quod ad iudicium eccleſie ſpectat retractare promiſſiones ad
preiudicium eccleſie .etiam coram ſeculari factas.xij.qđ.ij.apłicas.
6 xxxij.q.iij.ſi quis. ¶ †Not.qđ cōpromiſſum firmatur q̄nq̄ obſidū
datione:q̄nq̄ iuramento.ḋ.e.c.ij.⁊.i iij.q̄nq̄ pene ꝓmiſſione et pi-
gnoribus.de quo.ḋ.c.dilecti.q̄nq̄ nudo pacto.ḋ.c.per tuas. ¶ Op
po.qđ in laicū nō cōpromittatur.ḋ.c.contingit.So.nō de ſpiritua-
7 libus vt ibi ſic de tēporalibus.vt hic. ¶ †Op.qđ nō potuerit com-
promitti ſententia lata:qꝛ cōpromiſſum ſicut tranſactio debet eſſe
de re dubia.ff.de tranſac.l.j. ¶ No.illā glo.qđ cōpromiſſum eſt que
dam trāſactio. ¶ Glo.dicit qđ nō fuit cōpromiſſum ſuper dubijs ex
ſententia deciſis.ſed ſuper alijs q̄ſtionib⁹ nouiter exortis ⁊ dux tra
hebat ad cauſas deciſas ⁊ male. Alij fatentur qđ ꝓpter hoc non va
8 luit cōpromiſſum. ¶ †Op.qđ arbitriū nō ſit reuocandū:qꝛ ſeruādū
eſt:ſi ſit equū vel iniquū.vt ptȝ in.l.diē ꝓferre.§.ſtari.ff.de arbi .So
lu.dicit glo.qđ dux fuit arbitrator nō arbiter.ideo laudū reducit̄ ad
arbitriū boni viri.ff.pro ſocio.l.ſi.ſocietatē.§.arbitrorum.qđ dicit
glo.verū etiā ſi iuraſſet.j.de iureiurā.quintauallis.ff.de oper.lib.l.ſi
libertus. Idem dicit glo.qđ retractat̄ in laudū arbitri ſi ſit iniquuȝ
de iure canonico.qđ no.idē Hoſt.ḋ.c.ij.⁊ no.ij.q.vj.§.qđ de arbitris
quo aūt iure.⁊.j.quantū tēpus petatur reductio.vide in ſpe.de arb.
§.ſi.ver.itē qđ ſi cōpromiſſum ⁊ tribus ⁊c.vide dy.in regula ſcienti.
de re.iur.lib.vj.vide Bar.in.§.arbitrorū. Cy.in.l.pe.⁊ qđ dixi in.c.
quintauallis.j.de iure iur.⁊ vide no.ij.q.vj.a iudicibus.⁊ de electio.
cāmq̄ue.⁊ in ſpe.de arbi.circa prin.per Guil.in.l.ſi qui ex cōſenſu.de
epi.audi.Sol.glo.ſoluit qđ iniquum arbitrium nō retractatur ſal-
tē de iure ciuili quādo arguitur ex iniquitate:ſed arbitriū iniquum
ex defectu poteſtatis ſic vt hic erat:qꝛ nō poterat compromiſſum ſe
9 extendere ad iam deciſa. ¶ †Oppo.qđ liber homo non poſſit obli
10 gari.C.que res pig.ob.po.l.quis filios. ¶ †Solu.poſſunt dari obſi
des qꝛ per hoc vt res nō obligantur realiter.vt aliquod reale quera-
tur in eis:ſed obligati bene poſſunt ꝑſonaliter vt pro ſecuritate ꝓn
cipales cōtractus ſtent diſtricti in certo loco ad hoc.de iureiurā.ex
11 reſcripto. ¶ In glo.j.ibi ⁊ arbitraria poteſtate ⁊ ſic intentus eſt gl.
j.qđ per poteſtatē arbitrariā nō expiret poteſtas delegata.ſi expreſ
ſe iudex ſibi retinet delegatam.⁊ idem ſi nō retineat ſm Inno.ſiue
cōpromittatur in eundē ſiue in aliū:qꝛ reſcripta ſunt perpetua.C.ḋ
diuerſis reſcriptis.l.ij.⁊ qꝛ hic non eſt modus per quem expiret iu-
riſditio. Idem Pe.⁊ Abb.alleg.C.de tempo.app.auten.ſi tamen.
ff.eo.l.ſi qui rem.fatentur qđ per ſecundum compromiſſum reſpon
deatur.primo.ff.e.l.ſed ſi in ſeruum.§.vlti.ſed non ſic iuriſditio de-
legata expirat per compromiſſum.⁊ eſt ratio:quia compromiſſo vt
voluntario partes voluntarie poſſunt:ſed iudicium reddit̄ in inui-
tum.ff.de verbo.obliga.l.inter ſtipulantem.§.j. Item iuriſditio da
tur a lege vel ſuperiore arbitrium datur a partibus.⁊ res per eaſdeȝ
12 cauſas ⁊c.de reg.iur.c.j. ¶ †Nunquid autem poſſet ſimul vti arbi-
traria ⁊ delegata poteſtate ſi ſit arbitrator non eſt dubium quod ſic
vt.d.c.niſi.ſi ſit arbiter.glo.ſentit quod poteſt in diuerſis articulis
ad quod id quod no.j.de iureiuran.quintauallis. ¶ Ea.gl.ibi exa-
ctionem ſecundum hoc no.delegatum non poſſe exequi ſententiaȝ
latam ab arbitro ſuper cauſa ſibi delegata ⁊ ſic hic ſola incertitudo
non vitiabat proceſſum iſtorum:ſed etiaȝ defectus poteſtatis:quia
exequi non poterant quod eſt verum:vbi non adeſſet cōſenſus par-
tium:ſed adſiſtente conſenſu partium.vt hic fuit.licet aliqui tenēat
delegatos non poſſe exequi quaſi hec poteſtas ſit improrogabilis.
tamen tenet Inno.⁊ Io.an.qđ ex cōſenſu partiū potuit prorogari:

qꝛ licet nõ poſſint dare iuriſditionẽ poſſunt illã informare: amplia
re ꝛ prorogare ꝛ pacta apponere. ff. de oper. no. nun. l. j. §. et poſt ope-
ris ad hoc: qꝛ tales delegati habẽt poteſtatẽ exequendi ſnĩas ſuas.
ꝛ ſic habẽt iuriſditionẽ ſimiliũ actuũ: prorogabilis eſt ergo poteſtas
13 C. de iuriſdi. om. iudi. l. j. ¶†In glo. ij. in fi. ſic ergo cõcludit gloſ. qđ
valet cõpromiſſum ſimplr in duos. ſi de tertio nihil dicaẽ. vel ſi dici
tur certa perſona demõſtrata: ſecus ſi cõpromittiẽ in duos. hoc acto
vt tertius eligatur a iudice illo tertio nõ noiato ꝛ eſt ꝛcauſa ſm In-
no. qꝛ cõpromiſſum incipit a diſceſſu: ꝛ ſic habet vitioſum fundamẽ-
tum. Itẽ qꝛ illi quibꝰ datur poteſtas eligendi arbitros ſubrogaẽ lo-
co partiũ: vnde ſicut partes nõ pñt cõpelli ad cõcordiaȝ. ita nec ipſi
nõ eſt ergo ſpes cõcordie. Itẽ cũ in hoc ſubrogenẽ loco partiũ pſu-
mũtur velle ſequi volũtatẽ partiũ q̃ ſunt ordinate ad diſcordiã: ꝛ ſic
nõ eſt ſpes cõcordie: ſed vbi iudices hñt eligere arbitrũ: vt iudices:
ceſſant iſta: qꝛ preſumuntur bene velle pcedere. vt nõ vice partium:
ſed autoritate iuris funganẽ: ꝛ iudex bonus vir preſumitur. ff. iu
dicatũ ſolui. vir bonus. de verb. obli. cõtinuus. §. cũ ita. ¶Recitãt
hic opi. legiſtarũ ſuper eo qđ deciditur in decre. ꝛ Joã. an. remittit
ad ſpe. e. ti. §. ſi. ver. ſed pone. ꝛ ver. ſeq. vbi Jo. an. recitat opi. Fran.
accur. qui tenuit cõtrariũ eius qđ decidiẽ in decre. ꝛ dicit ibi concor-
dando opi. qđ ſi cõpromittiẽ in duos vt tertiũ aſſumãt. ꝛ ſtatim cõ-
cordãt de aſſumẽdo tẽpore cõpromiſſi añq̃ veniant ad diſcordiam
vel cõpromittunt in duos vt tertius eligaẽ qui ſecũ pcedat ꝛ valet
cõpromiſſum: ſecus ſi cõpromittũt in duos. de tertio eligẽdo in cau
ſa diſcordie vt hic. ſi tamẽ duo cõcordant ꝛ pnuntiant vȝ ſententia:
qꝛ hoc reſpectu cõpromiſſum nõ habet vitiũ. ꝛ idẽ dicit ſi cõpromit
tat in duos ꝛ datur poteſtas de tertio eligendo in caſu diſcordie qđ
valet ſentẽtia: ſi duo cõcordãt: qꝛ clauſula q̃ nunq̃ locũ habuit: vt ſe
parabilis vitiatur ꝛ nõ vitiat. C. de impu. ꝛ alijs ſubſti. l. poſt aditã.
14 vltimo anno ſic apoſtillauit. ¶†Querit glo. de ratione quare non
valeat cõpromiſſum ad prius deciſa. dicit qꝛ cõtra res prius iudica-
tas. Itẽ qꝛ ſi prelatus voluiſſet dimittere ius eccleſie vel illi renũtia
re nõ poſſet. xij. q. ij. ſine. xxv. q. ix. qđ quis. etiã ſi iuraſſet. de iureiur.
15 ſicut noſtris. lȝ ſit cõtra. C. de trãſac. interpoſitas. ¶†Ultimo per
hanc decre. apparet qđ ſi petaẽ executio ſnĩe cõtra quã nihil pbabi
le opponitur partes nõ cõpelluntur ad cõpromiſſum ex viribus ſta
tutorũ arctantiũ attinentes vel alios ad compromiſſum. ꝛ hoc not.
Bar. ff. de trãſac. poſt rem. per que dicit ibi: ſi petatur executio iſtru
menti guarentigiati: ſed an ſit indiſtincte verũ. qđ tranſactio ꝛcom
promiſſum nõ valeat ſuper deciſis in ſententia. dic ſi nihil opponi
tur cõtra ſnĩam vel executionẽ nõ valet cõpromiſſum vt hic: nec ge
nerale ad has cauſas trahitur. Si aliquid pponitur cõtra ſentẽtiã.
Si id qđ proponitur habeat aliquã euidentiam ꝛ colorẽ valet com
promiſſum. al´s nõ: ideo antẽ ſententia ptenditur nulla ex aliqua p-
babili cauſa que cõtineat manifeſtã calumniã vel pretẽditur appel
16 latione ſuſpenſa. ꝛ põt tranſigi. ¶†Quandoq; pponunturcontra
illã aliqua de exceptionibus que poſſunt opponi poſt ſnĩam et tũc
ſi reſpiciunt deciſum in ſententia nõ põt cõpromitti de contẽto in
ſententia. Si reſpiciunt executionem quomodo ꝛ qualiter ſit faciẽ
da de ipſo modo exequendi compromitti poteſt ꝛ nõ de comprehẽ-
ſis in ſententia. Anto. de but.

1 ☞ Compromiſſum factum in perſonam incertam non valet vt ſi fiat in duos vt in caſu diſcordie tertiũ aſſumant.
2 Judex poteſt facto compromiſſo ſuper cauſa de qua coram eo agitur retinere laudũ nec habet poteſtatẽ cõpellendi arbitros niſi id expreſſe retineat. nu. 6.
3 Appellari poteſt ab executore inquantũ cũ effectu nõ admittit exceptionem nullitatis ſententie ſaltẽ vt ſuperiori referat.
4 Sententia lata poſt ꝛ cõtra appellationẽ eſt nulla.
5 Laicus poteſt conuenire laycum coram iudice eccleſiaſtico pro cauſis ſpectantibus ad eccleſiaſticum ratione obſeruationis iuramenti vel dotis aut vſurarum.
6 Judex delegatus retinendo ſibi laudum non poteſt illud vt delegatus exequi.
7 Judex arbiter factus poteſt vti iuriſditione ordinaria ꝛ arbitraria, numero. 10.
8 An pcompromiſſi actũ expiret poteſtas iuriſditiõis etiã delegate de cauſa ſuper qua compromittitur.
9 Per iudicis ordinarij aditionem expirat poteſtas delegata cui renuntiari videtur.
10 Compromiſſo ſi expiret poteſtas delegata an delegatus factus arbiter poſſit vti iuriſditione arbitraria ꝛ delegata ſimul.
11 Laudum an poſſit exequi per iudicẽ etiam delegatum factum arbitrum qui ſibi retinuit poteſtatem delegataȝ facto compromiſſo ſeu in actu compromiſſi.
12 Compromiſſarijs duobus electis ſi diſcordent poſſunt illi ſibi eligere tertium et an ex eo videatur poſſe valere vt ſi diſcordent poſſint illi tertium eligere ꝛ ca. primo in nu. 3.
13 Appellatio aſſignata cauſa generali vȝ vt quando dicitur appello quia me cõpellis ad laudi nulli obſeruantiam.

1 **Nnotuit.** ¶†Excõicatio poſt appellationẽ legitimã nõ tenet nec valet compro-
miſſuȝ factũ in perſonã icertã. Prima pars narrat facti.
Scđa dat iudices ibi: ideoq;. ¶No. pmo qđ nõ vȝ cõpro-
miſſuȝ in duos. vt in caſu diſcordie. tertiũ aſſumat iudex ꝛ ſic nõ vȝ
2 cõpromiſſum p qđ datur ptãs dandi arbitriũ in tertiũ. ¶†No. ſe
cundo qđ iudices poſſunt facto cõpromiſſo retinere laudũ. ꝛ ſic vi-
detur qđ nõ habeant delegati poteſtatẽ arbitros cõpellendi. niſi ſibi
retineant expreſſe. glo. tetigit. ſ. c. pxi. ¶Not. tertio qđ a ſnĩa nulla
appellatur. ꝛ ſic a grauamine facti appellaẽ. ¶No. qđ valet appel-
latio: appello: qꝛ me compellis ad obſeruationẽ laudi nulli: ſic ab
3 executione appellatur. ¶†No. hic apertũ qđ põt appellari ab exe-
cutore inquantũ cũ effectu nõ admittit exceptionẽ nullitatis ſnĩe
ſaltẽ vt ſuperiori referat. de quo dic plene. de re iud. ad cõſultatiõeȝ
4 ꝛ de offi. delega. c. paſtoralis. §. qꝛ vero. ¶†Quarto no. qđ ſententia
lata poſt ꝛ cõtra appellationẽ eſt nulla. ad hoc. ſ. de offi. deleg. cum
5 contingat. ꝛ. c. cũ olim. ¶†Opp. qđ laicus nõ cõueniat laicũ coraȝ
eccleſiaſtico. de iudi. nouit. qui ſi. ſint legi. cauſaȝ. Solu. intellige qđ
talis cauſa erat que ſpectabat ad eccleſiam: qꝛ forte agebatur de do-
te. de dona. inter vi. ꝛ vxo. c. iij. ꝛ. c. nuper. vel erat vſurarius. vel iura-
uerat. vel ſm Inno. erat pena cenſus debiti. ratione iuris patrona-
tus vel fuit hoc ppter negligentiã iudicis ſecularis: de fo. cõpe. licet
6 c. ex tranſmiſſa. ſm Jo. an. ¶†Opp. cũ gl. qđ nõ poſſit delegatus
procedere ſibi retenta parte delegata vt pcedat ꝛ poteſtatis delega-
tio. ꝛ arbitraria: qꝛ ptãtes iſte incõpaſſibiles videtur. ff. de arbi. l. nõ di-
pferre. §. ſtari. ꝛ qꝛ vna ſupponit notionez. alia iuriſditionẽ. ff. de re
iudi. l. ait pretor. So. ſi queritur an facto cõpromiſſo poſſit delega-
tus ſibi retinere poteſtatẽ delegatã ne expiret per cõpromiſſum. pu-
to qđ ſic: ꝛ hoc eſt qđ pbat decre. dũtamẽ velit exercere iuriſditionez
ad menſuras ptãtis delegate. vltra aũt nõ: ideo hic nõ poterat exe-
tentione exequi laudũ: qꝛ hec nõ includebatur in poteſtate delega-
ta: niſi fieret prorogatio de negotio ad negotiũ vel de cauſa ad cau.
7 ¶†Si queritur an idẽ iudex ꝛ arbiter factus partiũ conuentione
poſſit vti delegata ꝛ arbitraria poteſtate. gl. dicit qđ ſi ſibi retinuit
delegatã ptãtem. põt vtraq; poteſtate vti. vt in decre. niſi. j. de pñe.
ſi nõ ſibi retinuit: tunc glo. ſentire videẽ qđ vti nõ poſſit. ¶Dic viden
da ſunt plura. Primo an per actũ cõpromiſſi expiret ptãs delegata.
Scđo an dato qđ non expiret poſſit delegatus ſimul vti poteſtate
arbitraria ꝛ delegata ſimul. Tertio an dato qđ retinuerit ptãtẽ de-
legatã facto cõpromiſſo ſeu in actu cõpromiſſi. Nunquid laudũ la-
8 tum ab arbitris poterit exequi. ¶†Ad primũ glo. ſentit qđ ſi re-
tinuit ptãtem delegatã illa nõ expiret. al'. ſic. Inno. hic tenet qđ in-
diſtincte duret poteſtas delegata ſiue cõpromittatur in eundẽ: ſiue
in aliũ. Primo qꝛ reſcripta ſunt perpetua. C. de diuerſis reſcrip. l. ſi.
ꝛ fina. ꝛ de offi. delega. ſignificantibus. hic nõ eſt modus per quẽ ex-
piret. ergo ad hoc Hoſtiẽ. de noua. l. ſi. Idẽ Pe. ꝛ Ab. Al. C. de teſp.
ap. autẽ. ſi tamẽ. ad hoc. ff. e. l. ſi quis rem. fatenẽ qđ per ſcđm cõpro-
miſſum renuntiaretur primo. ff. e. l. ſed ſi quis in ſuũ. §. vltimo: qꝛ ſi
ſic iuriſditio delegata expirat per cõpromiſſum ꝛ eſt ratio: qꝛ a com-
promiſſo vt voluntario partes voluntarie recedere poſſunt: ſed iu-
dicium redditur in inuitũ. ff. de verb. obli. l. inter ſtipulantẽ. in pn.
Itẽ qꝛ iuriſditio daẽ a lege vel ſuperiore arbitriũ a partibus. ꝛc. ſ. de
9 regu. iur. regula. j. ¶†Nunquid autẽ per aditionẽ ordinarij renũtia-
re videanẽ poteſtati delegate partes. vide glo. j. de pñi. cũ olim. ſ.
10 tenet qđ ſic. ¶†Ad ſcđm an ſimul poſſit vti ptãte arbitraria ꝛ po-
teſtate delegata. gl. hic ſentit qđ ſic. ꝛ idẽ doc. ſenſiſſe videnẽ. ſ. c. p-
xi. ꝛ pro hoc caſus in. d. c. niſi: puto qđ in eodẽ articulo nõ poſſit mi-
ſcere poteſtates tanq̃ cõtradictorias. vt. ſ. dixi. ꝛ in. c. precedenti: ſȝ
dato qđ elegerit viã iudicis in procedendo poterit in actu determi-
nandi eligere viam amicabilis compoſitoris ſi procedat de volũta-
te partium. alias nõ: quia prout partes cõueniant iudex habet ſen-
11 tentiam promulgare. ff. de re iudi. ſi conuenerint. ¶†Ad tertium
an retenta delegata poteſtate poſſit exequi laudum. quidam tenent
qđ non etiam de cõſenſu partium: quia ſine partium conſenſu non
eſt dubium. qđ non poſſunt ſed etiam de conſenſu. Idem dicunt q̃
quod delegatus laudum exequatur non eſt prorogabile. cum nulli
poſſit laudum exequi niſi ordinarius vel delegatus principis. ff. de
re iudi. l. a diuo. de offi. delega. paſtoralis. Et hi erant delegati cau-
ſe principalis ꝛ non arbitri. per quod dicunt iſti quod ſola incerti-
tudo arbitri certi non erat cauſa propter quaȝ valuerit hoc appella-
tio: ſed fuit alia cauſa: quia delegati extendebant manus ad illa ad
que non poterant. glo. hic tenet contra. quod ex conſenſu partium
potuiſſet ꝛ hoc tenet Innocen. ꝛ ſequitur Jo. an. qꝛ in hoc conſenti-
re poterunt ſicut ꝛ poſſent renuntiare appellationi. ꝛ relinquo iudi-
ciorum ordini. C. de tempo. appel. l. ſi. ad hoc qđ no. de iureiur. co-
nientes. Ad hoc quia licet non poſſint partes iuriſditionem dare
poſſunt illam informare: ꝛ ampliare: ꝛ prorogare: ꝛ pacta appone-
re. ff. de operis no. nun. l. j. §. ꝛ poſt operis. ꝛ hoc ſequuntur omnes
quia habẽt poteſtatem exequendi ſententiam. et ſic ſimilium actuũ
habet iuriſditionem. de off. dele. querenti. ergo ad hunc actum põt
fieri prorogatio per no. C. de iuriſdi. omniũ iudi. l. j. ¶In delegato
autem

autem inferiore ſecus eſt tenē luʒ: quod non poſſit exequi: qḋ tenēt
legiſte.de quo per canoniſtas.de offi.ordi.cum ab eccleſiarum. et de
fo.compe.ſi quis cõtra clericū.ſi teneas contra idem ⁊ in eo. ¶ Op.
cum alia glo.iij.⁊ hic aduerte.qḋ videtur qḋ valeat compromiſſum
cum pacto: vt eligatur tertius etiam: vt.j.cap.proximo.glo. remit-
tit ad ibi no.licet doc.ſaluant hic iſtud contra.qꝛ gloſ.tangit ne po-
12 nam hic partem ſolutionis dicam ibi. ¶ †Quarto omiſſis genera-
libus quos proſequitur gl.op.j.de ap.cum ſpeciali: vbi ſi cõpromit-
titur in duos: ⁊ illis diſcordantibus illi poſſunt eligere tertiuʒ. ergo
hic non eſt diſſonās: imo conſonans iuri.qḋ cõpromittatur in duos
ita qḋ vbi diſcordāt tertiū eligāt. ¶ Quidā dicunt qḋ ſpeciale eſt in
cauſa recuſationis: qꝛ illi arbitri non dicuntur veri: ſed habent natu
ram iudicum.de offi.dele.ſuſpitionis. Ad hoc optime de offi.dele.
ab arbitris. libro.vj. Ideo gloſ.ſoluit ſecundo: quia bona non po-
teſt dari ratio ſpecialitatis: cum nec etiam valeat datio iudicis in-
certi. Ideo ſoluit gloſſ. ſecundo quod quandoq; ab initio com-
promittitur in duos: et nihil dicitur de tertio: et valet compro-
miſſum. ¶ Quid autem poſtea debeat fieri per ius deciditur: ⁊ po-
teſtas datur vt tertius eligatur: vt ibi. ¶ Quādoq; immediate a ptāte
partis datur ptās tertium incertum eligēdi: et nō valet vt hic.qua-
ſi ptās tertij eligendi vel dandi poteſtatē: vt terti⁹ ab arbitris eliga-
tur: ſi reſideat in iure non ſit ibi aliquod vitium. ſecus ſi detur ab ho
mine expreſſe: vt hic: aſſignat Innoc.cauſam.qꝛ vbi ab initio partes
dant poteſtatē alteri de tertio eligendo non hʒ cõpromiſſuʒ funda-
mentum: qꝛ incipit a diſſenſu: ideo edificiū non poteſt ſuperponi.j.
q.i.principatus. ¶ Quādoq; cõpromittitur in duos ⁊ illi diſſentiunt:
et tunc compromiſſum non habet fundamentū: ſuper quo ptās iu-
ris fundari poteſt: vt tertius eligatur ab eis: ⁊ ex hoc concludi vide-
tur qḋ ſi cõpromittitur in duos: ita vt ſi diſcordant tertiū aſſumant:
qḋ ſi poſtea non diſcordant: qḋ non valeat cõpromiſſum: ſed ſatis
credo qḋ ita demū vitietur ſi tertiū aſſumant: qꝛ cauſa vitij cõcernit
ſolum electionē tertij: qui pure non debet eligi: ſed conditionaliter
ſi diſcordant. ſic inutile eſt ab vtili ſeparabile. ¶ Aliam rationē aſſi
gnat Inno.qꝛ quando ab initio dicitur qḋ arbitri vel iudices tertiū
eligant: non poſſunt cogi arbitri vel iudices tertiū eligere cū fungā-
tur vice partium in electione que partes ab initio non coguntur in
arbitrū conſentire.ff.e.l.iij.§.cū et ſi: ⁊ qꝛ qui debet eligere tertiū ſiue
ſit vnus: ſiue ſint plures: ſiue ſint iudices: ſiue alij preſumuntur velle
ſequi voluntates eorum: ⁊ cum voluntates eorū preſumantur diſcor
des: qꝛ preſumitur vterq; velle talem qui pro ſe ſentētiā ferat: et qui
ei faueat ⁊ conſentiat cū illo arbitro qui pro ſe ſententiā ferre vole-
bat: iuſte: prouidet homo qui habeat poteſtatē tertiū eligendi prohi
buit in aliū poſſe a partibus transferri. qḋ aūt iudices cogāt ipſos
arbitros tertiū eligere bonū eſt: qꝛ ⁊ iudices preſumuntur bene velle
procedere cum non vice partiū: ſed auctoritate iuris fungantur. nā
quicūq; ſit iudex a iure preſumitur bonus.ff.de iniurijs.ſed ſi vnus.
§.pretor.ff.iudi.ſol.l.vir bonus.ff.de ver.ſigni.l.illa verba.ff. de ver.
obl.l.continuus.§.cum ita. Arbitri etiam bene preſumuntur velle
eligere ex quo non poteſtate partium: ſed iuris poteſtate tertiū eli-
gant. Recitant hic doc.qḋ quidā legiſte tenent: qḋ ſiue cõpromitta-
tur in duos ſimpliciter ſiue i duos cū hoc: vt eligāt tertiū: vʒ cõpro-
miſſum: qꝛ taciti ⁊ expreſſi eadē debet eſſe cauſa.de conſti.cuʒ.M.et
qꝛ expreſſio eorū que inſunt nihil operatur.de offi.ordi.grauē.de re-
ſcriptis.c.ij.⁊ qꝛ equalet diſpoſitio legis ⁊ hoīs.C. cõia dele.l.j. Alij
qḋ non vʒ ſi diſſentiant: ſi cõſentiant vʒ beneficio pretoris. Scḋa ſo.
etiā vera: ⁊ illam ibi tʒ Bar. Jo.an.remittit ad ſpe.e.tit.§.ſi.ver. ſed
pone.⁊ ver.ſed et.⁊ dicit omnino videndum qḋ reſcripſit ſpe. ibi reci
tat premiſſas opi. Jo.an.ibi in addi.recitat Frā.accur.tenuiſſe qḋ vʒ
cõpromiſſum in duos de tertio eligendo: ⁊ dicit qḋ aut illi diſcordāt
et planū qḋ non vʒ qḋ agitur. Aut concordāt.⁊ dicit qḋ vʒ: ⁊ ſnia la-
ta cū illo tertio valeret ſm eum. Ipſe Jo. an.cõcordat opi. qḋ quādoq;
compromittitur in duos: vt tertiū aſſumant: ⁊ ipſi ſtatim cõcordāt.
de aſſumendo tēpore cõpromiſſi antequā veniāt ad diſcordiā: vel cõ
promittūt in duos vt tertius eligatur qui ſecū procedat: ⁊ valet cõ
promiſſum ſm eum: qꝛ ex tempore nulla pōt ſequi inconuenientia.
¶ Quādoq; ipſi cõpromittūt in duos de tertio eligēdo in caſum diſcor
die: tunc concordent poſtea vel diſcordent.ſi procedunt cuʒ tertio
non vʒ aſ.ſequeret qḋ ſi cõpromittetur in vnū: vt eligat ſm.cū diſcor
dare nō poſſet: valeret cõpromiſſum: qḋ non eſt dicendū: cū ratio in-
certitudinis ſuper qua fundatur hec decretalis non ceſſat. ¶ Hec
diſtinctio nō habet rationem: qꝛ ſemper adeſt incertitudo ſaluo niſi
compromitterent in duos: vt eligeret tertiū: ⁊ ſtatim eligeret ⁊ illico
partibus placeret.per.l.j.ff.de ver.ob.vbi decidit. quid ſi cõpromit-
tatur in duos: ⁊ datur poteſtas de tertio eligēdo in caſum diſcordie
⁊ dicit ipſe qḋ non vʒ.ſi tū duo concordant ⁊ pronuntiant vʒ ſnia: qꝛ
clauſula que nunquā locū habuit vt ſeparabilis non vitiat: ſed vitia-
tur.C.de lega.l.ſi legata.⁊.l.poſt aditā.C.de impu.⁊ aſ.ſubſti.de hoc
eſt caſus hic. ¶ Opp.qḋ non grauetur: qꝛ tertius ſic aſſumatur: cuʒ
ex pacto fuerit facta aſſumptio: ⁊ pacta etiā nuda ſeruanda ſunt.de
pac.c.j.So.hoc fuit factum contra legem eo qḋ aſſumebatur incer-
tus arbiter: ⁊ contrarium procedit in pactis legi non obuiantibus.

13 C.de pac.c.ſi.cuʒ concor. ¶ †Ultimo doc.pōderant tex.hic qḋ pro-
cedit appellatio aſſignata cauſa generali: qꝛ ad obſeruationem hu-
ius arbitrij me compellis.appello: quia hec cauſa comprehēdit oēs
cauſas quibus arbitrium poteſt dici nullū: ſiue qꝛ male fuerunt ar-
bitri ordinati: vt hic: vel qꝛ ſententia ſit iniqua.ſ.c.ij.ſm Inn.⁊ Ho
ſtien.non puto qḋ appellatio teneret niſi ſaltē dicat appello: quia
me compellis ad obſeruationem laudi nulli.per.c. vt debitus. et.c.
cordi.de app.⁊ vide Inno.de ope.no.nuncia.c.j. Anto.de Butrio.

1 ☞ Uiſitandi ius metropolitanus habet in monaſterijs iure me-
tropolico ſubiectis.
Procurationē exigēdi ius habet metropolitanus in eccleſijs ſubie-
ctis iure metropolico.
2 Compromitti poteſt in legatum vel iudicem ordinarium.
3 Compromiſſum in vnum valet hoc acto vt tertiū certuʒ eligat qui
cauſam decidat.nu.5.
4 Compromitti poteſt ſuper ſpiritualibus licet non poſſit tranſigi.
6 Arbiter ⁊ arbitrator quare inter ſe differunt.
7 Cõpromiſſum factum in tertiū certum vt pronuntiet qḋ titio vide
bitur non valet.
8 Compromiſſum factum in duos vt tertiū incertū eligāt ſi diſcordēt
an videatur poſſe valere.

Cum a nobis. Propter multitudinē lectu
rarū non ſummat. ¶ In pri
ma factum narrat. In ſecunda confirmat ibi.nos igitur.
1 ¶ †Not.j. qḋ metropolitan⁹ in monaſterijs iure metro-
2 polico ſubiectis hʒ ius viſitandi: ⁊ procurationē exigēdi. ¶ †No.ij.
qḋ in legatū: ⁊ ſic in iudicē ordinariū poteſt cõpromitti. ¶ Tertio
3 no.vnum modum firmandi laudū.ſ.promiſſione pene. ¶ †No.iiij.
argumentum qḋ vʒ cõpromiſſum in vnum, hoc acto: vt eligat aliū
4 qui cauſam decidat. ¶ †No.qḋ ſuper ſpiritualib⁹ poteſt cõpromit-
ti: licet non poſſet tranſigi. de tranſac.ſtatuimus.⁊ ſic ſtricte non eſt
5 tranſactio arbitramentū. ¶ †Gl.ſignat contra.de.c.proximo: ⁊.ff.
eo. Item ſi vnus.§.ſi in duos.gl.primo ſoluit qḋ in arbitros: vt cer-
tum aſſumant arbitratorē bene poteſt: vt hic. Nam tales procedūt
de plano ⁊ ſine ſtrepitu iudicij ad reducendū partes ad concordiam
hoc patet ex verbis illis arbitrio vel ordinatione: ⁊ qḋ dicit ordinan
6 do ⁊ diffiniendo. ¶ †No. bene verba per que cognoſces in compro
miſſo: an ſit arbiter vel arbitrator. Uide.j.de iureiurā.quintaualſ.et
qḋ ibi dixi. Dicit Jo.an.qḋ verbū diffinitioni ⁊ diffiniēdo ſonat cõ-
trarium: ſm Hoſtiē.placet tū ſibi iſta ſolutio: ⁊ eſt rō diuerſitatis: qꝛ
dictū arbitratoris de ſui natura reducitur ad arbitriū boni viri. di-
cto vero arbitri ſm ſui naturā: ⁊ ſuperficiem iuris ciuilis ſtandū eſt
quantūcūq; ſit iniquum.ff.eo.l.diem proferre.§.ſtari. Primū ergo
admittitur: qꝛ res per ipſum dirimitur. Secundū reſpuitur ne lites
7 ex litibus oriantur: vel ne iniquitas approbetur. † Sic nec valet cõ
promiſſum factum in ſeipſum: vt pronūtiet qḋ Titio placuerit: ſed
bene vʒ qḋ pronuntiet arbitratu Titij: quaſi dicat. ¶ Primo caſu
non vʒ: qꝛ hʒ ſequi voluntatē Titij. ¶ Scḋo vʒ qꝛ in hoc recurretur
ad arbitriū boni viri. ſic dʒ intelligi.ff.e.l.ſi vnus.§. Idē papi.qꝛ hoc
tenere non videtur: ⁊ oīno vide in ſpe.de arbitro.§.ſi.ver.ſed quid ſi
dicatur.§.ſi.verſ.tantas: ⁊ ibi tenet Bar.⁊ qḋ dixi.ſ.c.cū olim. Iteʒ
ſm pe.⁊ Ab.arbiter datus ad cognoſcendū ſubſtātialia iudicij ſer-
uare tenetur arbitrator ad cõponendū: ⁊ ſepiſſime ſuper re non liti-
gioſa: nec tenetur ſubſtantialia ſeruare: plus placet ſcḋa ratio, Joā.
8 and. ¶ †Scḋo ſoluit glo.qḋ hic non fuit factū cõpromiſſum de in-
certa perſona: ſʒ data fuit ptās legato: vt eligeret: ⁊ eligit certos.hoc
non vʒ: qꝛ ſic vbi eligeret certos. Soluit glo.tertio qḋ ibi non vʒ cõ-
promiſſum: qꝛ compromiſit in duos de tertio eligendo: qui poterāt
diſcordare.hic vero in vnū qui non poterat diſcordare.placuit Gof.
ad hoc.ff.e.non diſtinguemus.§.queſitum.ſm Hoſt.adhuc nō pla-
cet: cum adhuc poſſet leſus cauſare ſuſpitionē ⁊ iniquitatē. in.d.§.
queſitum. Item hic non ceſſat ratio incertitudinis. ¶ Unde Hoſt.
ſoluit qḋ hec ptās poteſt dari ordinario: vt hic: non delegato vel ar
bitro: vt ibi. Aſſignat cauſam qꝛ ordinarius hʒ hanc poteſtatē a iu-
re etiam ſi ei non detur a partibus.ff.e. Item ſi vnus. Caue qꝛ vide-
tur qḋ partes ſeu ipſi arbitri habeant eligere de mandato pretoris:
non autem ipſe pretor.⁊ ideo Bar.in.d.§. principaliter videtur ſen
tire qḋ etiam in poteſtate pretoris non poſſit cõmitti ptās eligēdi.
per tex.c.precedentis.plus dicit ibi Bar.qḋ iſte tertius aſſumptus
non eſt proprie arbiter: cum non ſit electus a partibus. Allegat di-
ctū ſpe.in tit.de arbitro.§.ſi.verſ.ſed nūquid iſte tertius: ⁊ eſt quo-
dāmodo conſultor. Uñ ſm ibi no.ſm ipſius auctoritatē pronūtian
dum eſt.tū Jo.an.in addi.ſentit contrarium qḋ ſit arbiter.dic vt ibi
ideo a partibus dari poteſt: qꝛ nil noui datur: ſed qḋ iuſſio conceſſe-
rat approbatur.de offi.lega.ſtuduiſti. Item quia talis iuriſditio fa-
uorabilis.delegata odioſa ⁊ arbitraria ſtricti iuris.ſ.e.cuʒ dilectus.
Ideo cõtra eos ſit in dubio interpretatio: hic non ceſſat ratio incer-
titudinis. ¶ Quinta ſo.qḋ iſti mediatores non fuerunt electi vt ar
bitri: ſed vt delegati.contra. procedit in arbitris et qḋ hoc eſſet ſm

Hoſti.pz ex v̄bo ſententiãdo: ⁊ diffiniendo ⁊c. ⁊ hanc tz Inno.et
ponit in.c.pcedēti.nã quãuis cõpromittat in ordinariũ: p hoc nõ
excindit ptãs ordinaria: qꝛ nec delegat⁹ eam amittit.ſ.c.primo.ꝙ
aũt eſſet delegati: pz qꝛ papa ꝯfirmat eoꝝ ſnīam. qõ non faceret ſi
eſſent arbitri.ar.C.de arbi.l.j.Nõ ob.ꝙ pena pmiſſa oſtendat eos
fore arbitros.Ad hoc qõ no.de iudi.l.j.qꝛ hoc verũ nõ eſt: qñ com-
promittit in ordinariũ vel delegatũ ptium: qꝛ ſemp retinent iuriſ-
ditionē ſuã quouſqꝫ reuocet.de offi.pſi.l.legatis.de pben.niſi cēnt
cõtra.pcedit vbi cõpromittit in extraneo q nullã habet iuriſditio
nē in partes: lz aĺs ſit iudex.tunc ſi cõpromittat pena vel habitus
fuerit tractus de eligendo pſumit vt arbiter electus.de iudi.l.j.C.
eo.ti.l.j.⁊.l.litigatores.§.j.⁊.ij. aĺs ſuppoſita pena vel precedente
tractatu. In dubio preſumit potius aditus: vt iudex: vt res effica
cius valeat.ff.de rebus dubijs. quotieſ. de v.ſig. Abbate.hoc dicit
Inno.hic ⁊ ſunt v̄ba glo.in d.l.j.ff.de iudi.dicit hoſt. qõ in dubio
potius vt arbitrator vr electus.vt in hoc.c.qꝛ iudex: vt iudex non
eligit niſi exprimatur: ⁊ alia multa opz intercedere: vt iudex eligat
vt no.de fo.compe.ſignificaſti: vñ hec lec.non plz Hoſt.qꝛ in ſcda
parte noiat hic iſtos delegatos: nec eis iuriſditio fuit cõmiſſa: ſed
arbitriũ tm̃ vel ordinatio: ⁊ ſi fuiſſent delegati.vbi dicit ordinato-
ri diceret iudicioꝝ: ⁊ vbi dicit mediatorum dixiſſet delegatoꝝ.
¶ Sexta ſolutio põt cõmitti alicui ꝙ ſuper aliq̄ eligat arbitros.
ſ.c.j.⁊.ſ.de elec.in cauſis.Sed p duob⁹ ab initio a partibus electis
p iudices vel alios alius det tertius.hoc nõ lz: qꝛ malũ eſt fundamē
tum cõpromiſſi.nõ ceſſat rõ incertitudinis quã põderat lr̃a.ideo
nõ plz. ¶ Septima ſo.ꝙ eſt fatendũ qõ nõ tenuit cõpromiſſum.⁊
ideo papa hic confirmat de voluntate partiũ: qꝛ laudum erat nul
lum.⁊ dicit hic Gof.ꝙ hec confirmatio nõ mutabit naturã laudi.
de qua.C.eo.l.j.aĺs de elec.eccleſia.ij.de inoffi.teſta.ſi qñ.ſed faciat
arbitriũ valere: vt ſi ſit pena vallatum agatur ad penam: ⁊ non po
terit per id adiudicare: vel dici laudum tranſire in rem iudicatam
Dic ergo colligendo ſi querit an poſſit compromitti in aliquo: vt
alium eligant.ſi in iudices ordinarios põt.ſi in delegatos nõ põt:
niſi vt dicet in arbitris: vt.j.ſi in tertiũ. Idē ſi in arbitratores vt eli
gant arbitros nõ poteſt.ſi in arbitros vel iudices vt dentur dele-
gatos põt. ¶ Glo.ſi.in fine.vel iſti mediatores non fuerunt electi
ſz vt delegati: vt pz ex verbo ordinãdo ⁊ diffiniēdo: ⁊ hanc tenuit
Inno.in.c.pce.non ob.ꝙ pena pmiſſa declarat eos arbitros.ad
qõ no.p glo.ff.de iudi.l.ij.qꝛ hoc nõ eſt verũ qñ cõpromittit in ordi
narium vel delegatũ partiũ: qꝛ ſemp retinet iuriſditionē ſuam do
nec reuocent.de pbē.niſi cõtrariũ pcedit vbi cõpromittit in extra-
neos q nullã habēt iuriſditionem in ptes: lz aĺs ſint iudices: tunc
ſi adijciat pena: vel pceſſerit tractatus de eligendo: vt arbitros.p-
ſumunt arbitri.Si nõ pceſſerit tractatus nec appoſita pena: pſu-
muntur aditi: vt iudices: vel põt cõmitti alicui vt ſup aliq̄ eligat
arbitros: vt hic: ſed duobus ab initio a partib⁹ electis.ſi detur po
teſtas de tertio eligendo in caſu diſcordie.hoc non lz: vel dic qõ nõ
tz compromiſſum: ideo requirit confirmatio: vt hic.⁊ dicit Goffr.
qõ confirmatio non mutauit naturã laudi: ſed habebit ſuã natu-
rã: vt ſi p laudũ poterat agi tm̃ ad penam agi poterant: ⁊ nõ pote-
rit preciſe exequi qõ no.ita apoſtillauit vltimo anno.

1 ☞ Obligatio defuncti non tranſit in heredes rõne cõpromiſſi:
fallit ſi ſit facta ratione iudicij.
Obligatio defuncti cõpromiſſarij nõ tranſit in eius heredē ratio
ne compromiſſi etiam ſi fuerit dictum vbi dictum fuit de herede al
terius tm̃: fallit ſi de vtriuſqꝫ.
3 Laudum ſeu arbitramentum tranſit in heredes defuncti ſiue alte
rius: ſiue vtriuſqꝫ.
4 Compromiſſum factũ in aliquem tanqꝫ arbitratorē tranſit in he-
redes.
5 Compromiſſum plati an ad ſucceſſorem tranſeat.
6 Heredum appellatione an veniant omnes heredes: an vero pri-
mus tamen vbi ſit mentio de heredibus.

1 Compromiſſum. Breue eſt. ¶ Not. ca
ſum in quo obligatio
in defuncto nõ tranſit ad heredes. ¶ Oppo. ꝙ tranſit
ad heredes.C.de iura.cal.aũt.principales.So.compro
miſſum nõ tranſit: vt hic.iudiciũ ſic: vt ibi. ¶ Ratio: qꝛ arbitrium
eſt ſtricti iuris: ⁊ nõ extēdibile: niſi exprimat: qõ ſecus in iudicio.
ſ.c.cum dilect⁹.ſic in pacto pſonali.ff.de pac.iuriſgen.§.pactoꝝ.
ideo dicebat hic Hoſt.arbitriũ habere naturã mediã inter iudiciũ
⁊ ſocietatē: qꝛ in ſocietate nõ ſuccedit heres etiã ex ſpeciali pacto
qñuis in actione ſuccedat per quã tenet rationē reddere: ⁊ reliqua
pſtare.ff.pro ſocio.l.nemo põt.⁊.l.cũ duob⁹.§.idem. in iudicio ve
ro ſemp ſuccedit: ⁊ ſi nihil ſit dictuz.ff.de preto.ſtip.l.ij.de fer.Loj
ne.in ſi.C.ſi ex delic.defunc.l.vna.in arbitrio ſuccedit ſi eſt dictum.
2 aĺs nõ vt hic. ¶ † Secũdo oppo. ꝙ nõ tranſit in cõpromittentis
heredē.etiã ſi ſit dictũ.ff.eo.l.ſed ⁊ ſi interpellat. Sol.glo.dicit ꝙ ſi
dictum eſt vt tranſeat ad heredes vtriuſqꝫ cõpromittentiũ tranſit
aĺs nõ ſi ſit dictum de herede alterius tm̃: ſic ex vtraqꝫ parte fuit do
cto.dz eſſe penalis ſtipulatio.ff.eo.litigatores.§.pe. ¶ Quid ſi et
ſi ſit in eq̄litas: vel in quantitatis: vel qꝛ alter ſol⁹ fideiuſſores dat.
vide in ſpec.de arbitro.§.ſi.v.hoc quoqꝫ pterimittendum: ⁊ ſequitur
3 v.ſeq. ¶ † Oppo.ꝙ tranſeat cõpromiſſum ad heredes.ff.eo.ſi qui
ſo.tranſit arbitramentũ ſeu laudum vt ibi: non cõpromiſſum vt ſ.
¶ Nũquid aũt ꝫ defunctũ valeant in iudicio ꝫ heredem. Pet.et
4 Ab.qõ ſic.C.eo.l.pe.de teſti.pſentata. † Idem Guil.in ſpec.de ar
bitro.§.differt.in principio in cõpromiſſo facto in arbitratore.vi
de in ſpe.de arbi.§.finit.v.ſed nũquid: ⁊ duobus ſe.dicit Jo.an.ꝙ
lz cõpromiſſum nõ tranſeat ad heredes ſi factuz eſt in arbitros: ſi
ſi factum eſt in arbitratores tranſit vltimo anno: ſic appoſtillauit
Guil.ibi in arbitratore dicit vbi dixiſſe qõ nõ finit: qꝛ nõ eſt pprie
cõpromiſſum: ſed quoddã pactum: vel trãſactio in quo ſuccedit he
5 res.ff.de proba.l.pactuz. ¶ † Quid de plato an tranſeat ad ſucceſ
ſorem compromiſſum.diſputat ſpe.in loco pallegato.v.quid ſi pla
tus.⁊ finaliter tenet qõ ſi in compromiſſo eſt procurata vtilitas ec
cleſie tranſit.aĺs nõ.de arbitris.c.ij.de ſolu.c.j.ne prela.vices ſuas.
c.fina.niſi intercedat etiam autoritas ſuperioris: vt.ſ.eo.c.ij.⁊.c.
6 cum tempore. ¶ † Quid ſi ſit mentio de heredibus: an intelligat
in infinitum: an de proximo.Spe.vbi.ſ.tenet quod trãſeat in in
finitum.C.de heredi.inſti.l.fin.Nec ob.C.de vſufruc.l.antiquitas.
quia ibi ſpeciale in vſufruc.Multos aũt modos quibus finitur cõ
promiſſum vide in ſpec.eo.titu.§.finitur.

FINIS.

¶ Finit ſingularis ⁊ vtiliſſima Lectura celeberrimi ⁊ conſumma
tiſſimi Juris vtriuſqꝫ monarche Domini Antonij de Butrio ſu
per ſecunda parte primi Decretalium / cum Summarijs preſtã
tiſſimi viri domini Flori de Sura Lugduneñ. Legum Doctoris
ſumptibus honeſtorum viroꝝ Hugonis de porta / ⁊ Lucemburgi
de Gabiano Lugduni impreſſa in officina Calcographica Joã
nis Creſpin / aĺs du Carre.

Regeſtum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S. Omnes
ſunt quaterniones.